

วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๘๕ ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๔๔

(ภาพพระราชทาน)

“การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการ มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมือง และประชาชนทุกคน เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นที่ข้าราชการทุกคนจะต้องทำหน้าที่ ทุกๆ ประการให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ โดยเต็มกำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ เพื่อผลการปฏิบัติราชการทุกอย่าง จักได้บรรลุความสำเร็จอย่างสูง และบังเกิดประโยชน์ อย่างดีที่สุดแก่ตน แก่หน้าที่ และแก่แผ่นดิน”

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๔๑
พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๑

วารสารไทย THAI JOURNAL

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๘๐ ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๔
หมายเลขสากลประจำวารสาร ISSN 0125-572X

ปก : พระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
(ภาพ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

วารสารไทย เป็นวารสารเผยแพร่ข้อมูลความรู้เชิงสารคดี
ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อสนับสนุนการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ที่ปรึกษา

ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา

บรรณาธิการ

นายชาคริต จุลกะเสวี

บรรณาธิการผู้ช่วย

ร.ต.ต.หญิง เมทินี ศรีรุ่งเรือง

กองบรรณาธิการ

นายวิจิตร อวทะกุล	นายประพัฒน์ ตรีณรงค์
นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา	นายเย็นใจ เลหาวนิช
คุณหญิงคณิดา เลขะกุล	นายปัญญา นิตยสุวรรณ
นางธัชกร เหมะจันทร์	นายทินกร ภูวะปัจฉิม
นายสมบัติ พลายน้อย	นางสาวอนุตรา หงษ์สุวรรณ

ฝ่ายประสานงาน

นางสาวภาวนา ทองศรี นายสมบัติ สุธรรมรักษ์

คณะกรรมการจัดทำวารสารไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

อนุกรรมการที่ปรึกษา

ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา

ประธานอนุกรรมการ

นายวิจิตร อวทะกุล

รองประธานอนุกรรมการ

นายชาคริต จุลกะเสวี

อนุกรรมการ

นายประพัฒน์ ตรีณรงค์	นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา
นายเย็นใจ เลหาวนิช	คุณหญิงคณิดา เลขะกุล
นายสถิตย์ เล็งไธสง	นายปัญญา นิตยสุวรรณ
นางธัชกร เหมะจันทร์	นายทินกร ภูวะปัจฉิม
นายสมบัติ พลายน้อย	นางเนาวรัตน์ พลเดช
นายสมาน นายน	นายวิษณุ เอมประณีตร
นางสาวอนุตรา หงษ์สุวรรณ	ร.ต.ต.หญิง เมทินี ศรีรุ่งเรือง
นางสาวภาวนา ทองศรี	นายสมบัติ สุธรรมรักษ์

วารสารไทย

เป็นวารสารเผยแพร่เพื่อเป็นอภินันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป
ทรงสนและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในวารสารนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน
ซึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับความเห็นของบรรณาธิการและคณะผู้จัดทำ

สำนักงานวารสารไทย

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล ดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐-๒๒๔๑-๔๕๙๐, ๐-๒๒๒๙-๙๔๘๒

E-mail : warasarnthai@thaigov.go.th

พิมพ์ที่

บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด

๕/๓๗-๔๑ ถนนรองเมือง ซอย ๕ ปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

โทร. ๐-๒๒๑๔-๔๖๖๐

เผยแพร่เพื่อเป็นอภินันทนาการ

จาก

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ห้ามจำหน่าย

จากบรรณาธิการ

ในวารสารไทยฉบับนี้ ได้รับเกียรติจากท่าน รองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ให้สัมภาษณ์เป็นพิเศษ เน้นความสำคัญของเอกลักษณ์ไทย เป็นเรื่องที่ต้องบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษา ให้เด็กเรียนรู้ตั้งแต่เยาว์วัยด้วย

ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา ก็ได้เล่าบททวนความจำ ชวนให้น้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณแห่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงปรารภไว้ในคำกลอนตอนหนึ่งด้วยว่า “ทุกวันนี้มีแต่พาลสันดานหยาบ ประพฤติบาปไปเสียสิ้นแผ่นดินกระฉ่อน จะหาปราชญ์เจียนจะขาด พระนคร จึงขอพรพระพุทธรูปธำรงคุณ” ซึ่งความนี้นำมาเตือนใจคนไทยยุคนี้ได้ด้วย

เรื่องความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน ที่ควรมีอยู่ในรากฐานการเรียนรู้ (ตอนจบ) ของ ศ.ระพี สาคริก ก็มีฝากคำถามให้ผู้อ่านช่วยกันคิดด้วยว่า เมืองไทยเป็นเมืองพุทธแท้ๆ แต่เหตุใดในสังคมจึงขาดศีลธรรมมากขึ้น ? และเน้นไว้ด้วยว่า ระดับความต้นลึกของรากฐานแนวคิดของแต่ละคนไม่เหมือนกัน จึงอาจไม่ยั่งยืนถ้าหากไม่สอดคล้องกับของจริงตามธรรมชาติที่แต่ละคนมีอยู่ในใจ ซึ่ง ศ.วิจิตร อวະกุล ก็ได้เสนอเรื่อง “ความซื่อสัตย์คือนโยบายที่ดีที่สุด” รับกันได้พอดี

นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่น่าสนใจอีกหลายเรื่อง “อาจารย์ประพัฒน์ ตรีณรงค์” เสนอเรื่อง “การตรวจหาเมืองร้าง (ตอนที่ ๑)” อาจารย์ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา เสนอ “พระพุทธรูปปาง” อาจารย์เย็นใจ เลหาวิช เสนอเรื่อง “การสร้างคน” คุณปัญญา นิตยสุวรรณ เสนอเรื่อง “พลตรี หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ที่ผมรู้จัก” คุณเนาวรัตน์ พลเดช เสนอเรื่อง “นิทานคำกพย์มงคลสูตร มงคลที่ ๒๗ และ ๒๘ คุณสมาน นภายน เสนอ “ครูบิลลี (คิตติ คิตการ) ที่ผมรู้จัก” และแถมด้วยเรื่องการเกษตรที่กำลังเป็นปัญหาอยู่คือ “กว่าจะได้เป็นข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕ มานั้นแสนยากต้องหวงแหน” ซึ่งทาง ชมรมพัฒนาและพิทักษ์การเกษตรแห่งชาติ ฝากมาบอกกล่าวไว้ด้วย

วารสารไทยฉบับนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย เมื่อคุณอนุตรา หงษ์สุวรรณ ผู้ช่วยบรรณาธิการ ได้ขออำลาหน้าที่นี้ไป จึงต้องแต่งตั้งให้ ร.ต.ต.หญิงเมทินี ศรีรุ่งเรือง เข้าปฏิบัติหน้าที่แทน นอกจากนี้วารสารไทยยังได้มีโอกาสต้อนรับ คุณทินกร ภูวะบังฉิม ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติคนใหม่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำวารสารไทยด้วยแล้ว

สำหรับผู้อ่านวารสารไทยทุกท่าน ได้โปรดอย่าลืมว่า หากท่านมีคำแนะนำติชมประการใด ก็ขอได้โปรดแจ้งมายังกองบรรณาธิการของเราได้เสมอ ผมจะรอรับอยู่ด้วยความขอบพระคุณยิ่ง

ชาคริต จุลกะเสวี

สารบัญ

๔

๒๔

๕๖

๓๗

๔๕

ไอ้พระธรรมิกราช ปราชญ์สยาม ๔

พระพุทธรูปปาง ๘

พลตรี หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ที่ผมรู้จัก ๑๖

บทสัมภาษณ์รองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) ๒๔
ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

การตรวจหา “เมืองวาด” (ตอนที่ ๑) ๓๒

ความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืนที่ควรมีอยู่ ๓๗
ในรากฐานการเรียนรู้ (ตอนจบ)

นิทานคำกาศพยมงคลสูตร ๔๖
(ตอนที่ ๑๒)

กว่าจะได้เป็นข้าวหอมมะลิ-๑๐๕ มานัน ๕๖
แสนยากต้องหวงแหน

ความซื่อสัตย์คือนโยบายที่ดีที่สุด ๗๓

การสร้างคน ๗๗

ครูบิลลี่ (คีติ คีตากร) ที่ผมรู้จัก ๘๕

ได้ พระธรรมมิกราชปราชญ์สยาม

ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา

อ้อพระธรรมมิกราชาธิราช
เจ้าอยู่หัวเหนือหัวของไทยเรา
พระเดชพระคุณที่ปกป้องประเทศสยาม
สายพระเนตรของพระองค์ทรงกว้างไกล
พุทธศาสนา รัฐศาสตร์ อักษรศิลป์
ทรงสร้างพุทธารามอร่ามตา
พระบรมวงศานุวงศ์ให้
ข้าราชการขุนทหารทรงคำจูน
ทรงปลดบาปแป้นแต่บุญพระคุณล้วน
แต่กระนั้นทรงธรรมผู้นำไทย
“ทุกวันนี้มีแต่พาลสันดานหยาบ
จะหาปราชญ์เจียนจะขาดพระนคร
ไอ้พระธรรมมิกราชปราชญ์สยาม
ให้คนไทยสมัยใหม่ใฝ่การบุญ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า-
ทรงปกแผ่ไทยด้วยธรรมนำชาติไทย
ยังติดตามมาจนปัจจุบันสมัย
จึงพาไทยอยู่รอดตลอดมา
พณิขการพระจักรินทร์บันลือหล้า
ทรงสอนไทยให้ศึกษาพาใฝ่บุญ
ธ บำรุงเลี้ยงพระทัยให้อบอุ่น
อริใดใครมาวุ่นวอดวายไป
ศาสนากับไทยชนอยู่ชิดใกล้
ยังทรงปรารภไว้ในคำกลอน
ประพุดติบาปไปเสียสิ้นแผ่นดินกระฉ่อน
จึงขอพรพระพุทธานุเคราะห์คุณ
ขอबारมีพระคุณงามคอยนำหนุน
แผ่นดินไทยอย่าได้วุ่นวินาศเทอญ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชสมภพ ณ วันจันทร์ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๓๓๐ เป็นพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย กับสมเด็จพระศรีสุริเยศ (พระยศเดิม เจ้าจอมมารดาเรียบ) ขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จผ่านพิภพกรุงรัตนโกสินทร์ได้ ๖ พรรษา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ยังดำรงพระอิสริยยศเป็นพระเจ้าลูกเธอประทับ ณ พระราชวังเดิมของสมเด็จพระบรมชนกนาถข้างวัดระฆังโฆสิตาราม ฝั่งธนบุรี พระฐานันดรศักดิ์เดิมในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเป็นไปตามธรรมเนียมราชสกุลแห่งกรุงสยาม พระนามเดิม **หม่อมเจ้าทับ** ครั้นสมเด็จพระบรมชนกนาถทรงได้รับสถาปนาขึ้นเป็นมหาอุปราชก็ได้ทรงเลื่อนเป็นพระองค์เจ้าพระราชโอรสและพระราชธิดาทุกองค์ได้เลื่อนจากหม่อมเจ้าเป็นพระองค์เจ้า

ครั้นสมเด็จพระอัยยิกาธิราช คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเสด็จสวรรคต สมเด็จพระบรมชนกนาถเสด็จเถลิงราชสมบัติสืบแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวขณะนั้นพระชนมายุได้ ๒๖ พรรษา ได้ทรงรับสถาปนาพระยศขึ้นเป็นเจ้าต่างกรม มีพระนามว่าพระเจ้าลูกเธอกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ในพุทธศักราช ๒๓๕๖ ทรงกำกับงานราชการสนองพระเดชพระคุณหลายหน้าที่ ซึ่งล้วนเป็นงานสำคัญทั้งกรมท่า กรมพระคลังมหาสมบัติ กรมพระตำรวจ และทรงรับหน้าที่พิพากษาคดีความรับฎีกาแทนพระองค์อยู่เสมอ จึงทรงรอบรู้กิจการของแผ่นดินทางเศรษฐกิจการบริหารการปกครองอย่างเชี่ยวชาญ

ก่อนที่จะเขียนบทความนี้ผู้เขียนได้อ่านบทเฉลิมพระเกียรติบทบรรยายพระราชประวัติจากพงศาวดารบ้าง จากหนังสือที่ผู้รู้ กวี นักปราชญ์ นักประวัติศาสตร์ ผู้มีชื่อเขียนไว้ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาเมืองไทยในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ และชาวต่างประเทศ ซึ่งเข้ามาเมืองไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง แล้วก็ถูกรวดโดยสารพัดเสียชีวิตอย่างน่าอนาถในกรุงเทพฯ นี้เอง และฉบับที่ดีมาก กินความ กินใจ จับใจให้นุ่มระลึกถึงพระเดชพระคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

คือ หนังสือ “คู่มือนิทรรศการพิเศษ เฉลิมพระเกียรติ ๒๐๐ ปี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว” แต่ละบทมีภาพประกอบข้อความเรียงให้อ่านง่าย ผู้อ่านได้ความรู้กว้างขวาง ลึกซึ้ง จับใจ ในพระปรีชาสามารถทางการบริหารบ้านเมือง ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจนานัปการ ล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์สุขแก่ราษฎร โดยเฉพาะทางความเป็นอยู่อย่างไทย ความรักชาติ ศาสนา ศิลป วัฒนธรรม ความมีศักดิ์ศรีของชาติ เป็นรากฐานแห่งความอยู่รอดและความเจริญมั่นคงของชาติ ทรงคิดอย่างรอบคอบ ในเมื่อต้องประสบปัญหาที่จะต้องแก้ไขให้ไทยพ้นจากการรุกรานของชาติอื่น ผู้เขียนบทความปลานปลื้มร่วมกับชาวไทยและชาติไทยยิ่งนัก ที่ได้มีพระมหากษัตริย์เจ้าแต่ละรัชสมัย แต่ละพระองค์ทรงสืบราชสมบัติเหมาะสมแก่สมัยตลอดมาเป็นเวลาประมาณ ๑,๐๐๐ ปี ทรงพาแผ่นดินไทยอยู่รอดตลอดมาจนปัจจุบันกาล และเผ่าไทยก็เป็นเผ่าหนึ่งที่มีแว่นแคว้นแดนดินอยู่ในสุวรรณภูมิประเทศตั้งแต่เหนือจรดใต้ ไม่น้อยกว่า ๔,๐๐๐ ปี ร่วมกับบรรพชนเผ่าอื่น มีสุขบ้างทุกข์บ้างจนสามารถรวมแว่นแคว้น “สร้างบ้านแปงเมือง” มีชาติ ศาสนา (พุทธ) มีพระมหากษัตริย์ มีเอกราช มีศักดิ์ศรีของประเทศในทวีปเอเชียตลอดมาจนทุกวันนี้

หลังจากอ่านหนังสือถวายเป็นสิริ บรรยายพระเดชพระคุณ พระปรีชาสามารถในด้านบริหารบ้านเมืองทุกด้าน แห่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวหลายเล่มดังกล่าวมาแล้ว จึงเกิดความคิดว่า ถ้าผู้เขียนจะขอประทานอนุญาตจากเจ้าของหนังสือบางเล่ม ซึ่งเขียนไว้อย่างคมคายง่าย ๆ สั้น ๆ ในแต่ละบท แต่ละตอนชวนผู้ฟังโดยเฉพาะที่เป็นเยาวชนรุ่นหลังรำลึกถึงพระเดชพระคุณในพระองค์ท่าน จะดีกว่าฟังถ้อยคำของผู้เขียน ซึ่งไม่มีคำนำฟังเทียบเท่า

บทที่ผู้เขียนขอประทานอนุญาตคัดลอก หรือสรุปความบางบทบางตอนนั้น จะเป็นบทว่าด้วยด้านเศรษฐกิจของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นธรรมิกราชาธิราชพระองค์หนึ่งของประเทศไทย

ข้อความที่คัดลอกจากหนังสือ “แผ่นดินที่สาม” ของนายสมภพ จันทรประภา ตอนหนึ่งมีดังนี้

“ท่านเป็นพระราชชาติเปี่ยมไปด้วยพระมหา-

กรุณาธิคุณ ท่านเป็นนายกรัฐมนตรีที่มีความสามารถในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎรเป็นเยี่ยม ท่านเป็นพ่อค้าที่ทันกับจีน ท่านเป็นรัฐมนตรีคลังอย่างวิเศษ หาเงินเก่ง หาแล้วคนไม่เดือดร้อน หาแล้วใช้ด้วย เก็บไว้ด้วย ท่านไม่ต้องใช้หลัก “ประหยัด ประวิง ประท้วง ปฏิเสธ” การคลังของท่านไม่มีติดลบ ท่านเป็นจอมทัพที่ “สะกด” แม่ทัพนายกองให้อยู่ในอำนาจ ท่านเป็นนักการเมืองที่เล่นการเมืองอย่างชาวสะอาดทั้งๆ ที่มีการต่อสู้ ท่านก็ทรงต่อสู้ตามวิถีการเมือง และก็แน่วอย่างมีชั้นเชิงด้วย เหนืออื่นใดของท่านก็คือ “แผ่นดิน” ไม่ใช่ของท่าน ไม่ใช่ “ลูก” ของท่าน ไม่ใช่ “พวกพ้องของท่าน”...

“หน้าที่ของท่านตอนแรกนั้น ทรงกำกับราชการกรมท่า คือการต่างประเทศ แต่สมัยนั้นการต่างประเทศไม่มีอะไรมาก พอติดกับเวลานั้นเงินแผ่นดินไม่พอใช้เป็นมาแต่รัชกาลที่หนึ่งแล้ว พม่าชนเอาไปหมด พระพุทธเลิศหล้าฯ จึงให้จัดการค้าสำเภาของหลวงด้วยอีกอย่างหนึ่ง ธรรมเนียมการหาเงินใช้ในแผ่นดินตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา นอกจากจะได้ค่านาแล้ว ก็ไม่มีอะไรเป็นแก่นสาร พระเจ้าแผ่นดินต้องแต่งสำเภาไปค้าเมืองจีนเอามาใช้ในราชการส่วนหนึ่ง สมัยนั้นไม่ห้ามเจ้านายและขุนนางทำการค้า ใครมีกำลังก็แต่งสำเภาไปค้าเมืองจีนกัน พระนั่งเกล้าฯ ท่านก็ทรงมีของท่าน ทรงทำได้ดี ทั้งของหลวงและของท่านเอง จนมั่งมีมาก ทั้งทางของหลวงและของท่าน พระพุทธเลิศหล้าฯ ท่านทรงเรียกพระนั่งเกล้าฯ ว่า “เจ้าสัว” อยู่เสมอ...”

ผู้เขียนบทความเรื่องนี้ ลอกข้อความจากหนังสือ “แผ่นดินที่สาม” ของนายสมภพ จันทรประภา กล่าวไว้ตามความข้างบนว่า “แผ่นดิน” ไม่ใช่ของท่าน “ไม่ใช่ของลูกท่าน” นั้นหมายถึง เหตุที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มิได้สืบ “แผ่นดิน” ต่อจากพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทั้งที่เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระเอกอัครมเหสี ขออัญเชิญพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (คัดจากหนังสือ “แผ่นดินที่สาม”)

“...พระบรมวงศานุวงศ์ และท่านเสนาบดีซึ่งเป็นประธานในราชการ แต่เป็นผู้ขึ้นขมนิมนยินดีต่อพระปรีชาสามารถของพระองค์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ

เจ้าอยู่หัว ผู้เขียน) จึงได้ปรึกษาพร้อมกันว่า...พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว...ยังมีพระชนมายุน้อย เสด็จออกทรงผนวชในพระพุทธศาสนาด้วยศรัทธาเลื่อมใส มิได้ทรงพระดำริมุ่งหมายที่จะให้มีการจลาจลบาดหมางขึ้นในแผ่นดิน...พระนครก็ยังตั้งขึ้นไม่สุ่มาน...ปัจจุามิตรยังคิดร้ายอยู่ ถ้าอัญเชิญพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระชนมายุมากกว่า ทรงทราบพระราชกิจใหญ่่น้อยทั่วถึง การรักษาพระนครภายในและจะป้องกันอริราชศัตรูภายนอกได้ในเวลาเกิดสงคราม...จึงยินยอมพร้อมกันถวายสิริราชสมบัติแต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว...”

ขอประทานอนุญาตคัดข้อความและเก็บความบางตอนมาสอดแทรกให้ความติดต่อกันจากหนังสือ “คู่มืออินทรรคการพิเศษ เฉลิมพระเกียรติ ๒๐๐ ปี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว” ซึ่งกรมศิลปากรได้จัดพิมพ์ขึ้น ผู้เขียนบทความนี้ คัดคัดตอนในบท “ด้านเศรษฐกิจ” ของหนังสือดังกล่าว

“ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชสมัยรายได้ภายในประเทศหลายอย่างเพิ่มขึ้นกว่ารัชกาลก่อนๆ ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการเก็บภาษีอากร จากรูปของสินค้าและแรงงานเป็นการชำระด้วยเงินตรา และที่สำคัญคือภาษีที่ตั้งขึ้นใหม่ถึง ๓๔ อย่าง

“พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งระบบเจ้าภาษีอากร ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีในด้านเศรษฐกิจ สามารถเก็บเข้าท้องพระคลังได้สูงแล้ว ยังเป็นผลทางการเมืองดียิ่งคือทำให้นายภาษีอากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นของจีนมีความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ และมีความผูกพันกับแผ่นดินไทยแนบแน่นขึ้น...รายได้ของรัฐยังได้จากการค้าสำเภากับต่างประเทศได้ผลประโยชน์จากภาษีหลายชั้น คือ ภาษีเบิกร่อง ภาษีขาออก และการค้าแบบผูกขาดของพระคลัง หน่วยงานที่จัดเก็บภาษีอากรก็แยกเป็นสองแผนก คือ อากรเก่าขึ้นอยู่กับพระคลังมหาสมบัติ และอากรใหม่ที่เรียกว่า ภาษีใหม่ อยู่ในกรมพระคลังสินค้า (ผู้เขียนบทความนี้ขออนุญาตยกตัวอย่างภาษีใหม่ เช่น อากรบ่อนเบี้ยเงิน อากรหอย ก.ข. อากรเบ็ดเสร็จเก็บจากของลงสำเภา เช่น ภาษีพริกไทย

พระบรมราชานุสาวรีย์
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

(เก็บจากผู้ซื้อลงสำเภา) จึงไม่กระทบกระเทือนราษฎร
ของพระองค์ท่าน)

รายได้ของแผ่นดินในรัชกาลนี้ปรากฏว่าสูงขึ้น
มาก บางปีมีจำนวนถึง ๒๕ ล้านบาท (เสวยราชย์ พ.ศ.
๒๓๕๖-๒๓๙๔) เมื่อพระองค์เสด็จสวรรคต เงินใน
ท้องพระคลังซึ่งหมายรวมถึงเงินค่าสำเภาเหลือจาก
จ่ายราชการแผ่นดิน ๔๐,๐๐๐ ชั่ง เนื่องจากมี
พระราชหฤทัยห่วงใยในด้านการสร้างและปฏิสังขรณ์
วัดวาอารามต่างๆ ก่อนที่จะเสด็จสวรรคต มีพระ
ราชปรารภให้แบ่งเงินส่วนนี้ไปทะนุบำรุงรักษาวัดที่ชำรุด

และวัดที่สร้างค้างอยู่ ๑๐,๐๐๐ ชั่ง ที่เหลืออีก ๓๐,๐๐๐
ชั่งเศษ โปรดให้ใส่ถุงแดงไว้ ต่อมาในรัชสมัยพระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงนำเงินถุงแดง
นั้นมาใช้เป็นค่าปรับในกรณีพิพาทระหว่างประเทศ เมื่อ
ร.ศ. ๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระ
นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตแล้ว ก็ยังทรงมีส่วน
ช่วยประเทศไทยให้พ้นจากวิกฤตการณ์ทางการเมือง
ระหว่างประเทศด้วยเงินที่ทรงสะสมไว้ในท้องพระคลัง
และเงินส่วนพระองค์ พระเดชพระคุณล้นเกล้าล้น
กระหม่อมแก่ชาติไทย ชาวไทยหาที่ล้นสุดมิได้ ●

พระพุทธรูปปาง ๑ น

ทองคำ ถ้วยไม้ ณ อัญญา

๐๒๕ ตามการค้นคว้า
ในปัจจุบัน เชื่อว่าการสร้าง
พระพุทธรูปเป็นรูปมนุษย์ เริ่มเกิด
มีเป็นครั้งแรกในแคว้นคันธารราฐ
ในรัชกาลของพระเจ้ากนิษกะแห่ง
ราชวงศ์กุษาณะ ราวพุทธศตวรรษ
ที่ ๓ และเป็นฝีมือของช่างชาว
กรีก-โรมัน

งานเทศกาลตามวัด มักจะเห็นทางวัดประดิษฐาน พระพุทธรูปปางต่างๆ ๔-๕ องค์ ที่เรียกว่าพระประจำวัน ตั้งเรียงไปตามลำดับ ตั้งแต่พระประจำวันอาทิตย์ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธกลางวัน วันพุธกลางคืน (ราหู) วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันเสาร์ และพระเกตุ บางที่ก็มี พระพุทธรูปองค์ใหญ่เป็นพิเศษแถมเป็นพระประธาน อยู่หัวแถว ทุกองค์จะมีบาตรหรือพานขนาดใหญ่ตั้งอยู่ ข้างหน้า และทางวัดก็จะอำนวยความสะดวกด้วยการ ให้แลกเงินเป็นเหรียญกษาปณ์ เพื่อมาหย่อนถวาย พระพุทธรูปทุกองค์ และจะถวายมากเป็นพิเศษตรง พระประจำวันเกิดของตนก็ไม่ผิดกติกาแต่ประการใด

ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องที่ดัดแปลงมาจากความเชื่อ ทางโหราศาสตร์ที่มีการบูชาเทวดาประจำวันเกิด การบูชาเทวดานั้น เขามักบูชาด้วยอาหารหรือสิ่งของที่ เทวดาแต่ละองค์โปรด เมื่อเปลี่ยนมาเป็นบูชาพระพุทธรูป ก็ใช้ดอกไม้รูปเทียน และบางที่ก็แถมด้วยการปิดทองคำ เพลว ส่วนการถวายเงินนั้นเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง แม้ พระพุทธรูปท่านมิได้นำเงินไปจับจ่ายใช้สอยอะไร ทาง วัดนำไปใช้แทนก็เป็นการได้บุญเหมือนกัน พร้อมกันนั้น ก็มีเรื่องที่น่าสนใจหลายเรื่อง เช่น เรื่องเทวดาประจำวัน เรื่องครูบาอาจารย์แต่เก่าก่อน ท่านจะโยงเหตุการณ์ใน พระพุทธประวัติ มาอธิบายถึงรูปร่างลักษณะของพระ พุทธรูปแต่ละองค์ที่ไม่เหมือนกัน คือ ปางนั้นปางนี้ให้ แบนเนียนได้อย่างไร

ตามตำรามหาทักษา ซึ่งเป็นตำราทางโหราศาสตร์ กล่าวว่า ดาวเคราะห์ที่หมุนเวียนรอบโลกนั้นมีอิทธิพลที่ จะบันดาลให้โลกและมนุษย์ประสบผลดีหรือผลร้ายได้ โดยดาวเคราะห์แต่ละดวงมีเทพผู้ทรงฤทธิ์สถิตอยู่ และ เทพแต่ละองค์มีกำลังไม่เท่ากัน คือ พระอาทิตย์กำลัง ๖ พระจันทร์กำลัง ๑๕ พระอังคารกำลัง ๔ พระพุธกำลัง ๑๗ พระพฤหัสบดีกำลัง ๑๙ พระศุกร์กำลัง ๒๑ พระเสาร์กำลัง ๑๐ นอกจากนั้นยังมีดาวเคราะห์อีก ๒ ดวง คือ พระ ราหูและพระเกตุ พระราหูนั้นมีกำลัง ๑๒ ส่วนพระเกตุ กำหนดไว้ในภูมิอัฐจักรตลอดกาล คือ อยู่ตรงกลางของ ดาวเคราะห์ทั้ง ๔ อันได้แก่โลกจึงไม่กำหนดกำลังไว้

เทวดาพระเคราะห์ทั้ง ๔ องค์นี้ จะเวียนกันสวดย อายุบุคคลมาตั้งแต่เกิดไปตามกำลังของกำหนดเวลา

คือถ้าเกิดวันอาทิตย์พระอาทิตย์ก็จะสวดยอายุตั้งแต่เกิด จนอายุ ๖ ปี หรือเกิดวันพฤหัสบดีพระพฤหัสบดีก็ จะสวดยอายุตั้งแต่เกิดจนอายุ ๑๙ ปี แล้วเทวดา พระเคราะห์องค์อื่นก็จะสวดยอายุต่อกันไป ดังนั้นการ บูชาเทวดาพระเคราะห์ที่สวดยอายุโดยนำพระพุทธรูปปาง ต่างๆ มาบูชาแทน จึงเป็นอุบายอันชาญฉลาดที่จะชัก นำให้พุทธศาสนิกชนไม่หลงไหลในทางไสยศาสตร์ จนเกินไป นับว่าเป็นความคิดที่ดี เพราะแม้จะมี พระเคราะห์สวดยอายุอยู่หลายปี แต่ก็ยังมีพระพุทธรูป

เป็นมิ่งมงคลอยู่ทุกระยะ นอกจากนั้นในพิธีทำบุญรับพระเคราะห์เสวยอายุ เมื่อโหรสดบฐาพระเคราะห์องค์ใดแล้ว ก็มีพิธีสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์แสดงธรรมต่างๆ มีหัวข้อเท่ากับกำลังของพระเคราะห์องค์นั้น จึงเป็นสิริมงคลอย่างยิ่ง โดยเฉพาะถ้าได้พิจารณาและประพฤติปฏิบัติตามหัวข้อธรรมนั้นๆ ตลอดเวลาที่พระเคราะห์เสวยอายุอยู่

ก่อนที่จะกล่าวถึงพระปางประจำวันว่ามีอะไรบ้าง น่าจะพิจารณาถึงประวัติความเป็นมาของการสร้างพระพุทธรูปโดยองค์รวมเสียก่อน จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษาเอกสารหนังสือที่บรรยายถึงประวัติและวิวัฒนาการของการสร้างพระพุทธรูปมาเกิน ๑๐ เล่มแล้ว มีความเห็นว่าหนังสือชื่อ ศิลป-กรรมไทย : พระพุทธปฏิมาพระบรมมหาราชวัง วัด เรือนไทยภาคกลาง ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้กล่าวสรุปไว้อย่างกะทัดรัดชัดเจนที่สุด จึงใช้เป็นหลักในการเขียนบทความชิ้นนี้

การสร้างพระพุทธรูปนั้น เจตนาจะให้เป็นสิ่งแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มิใช่เป็นการสร้างรูปเหมือนพระองค์จริง เพราะเริ่มสร้างหลังจากที่พระพุทธองค์เสด็จปรินิพพานแล้วหลายร้อยปี จึงไม่มีผู้สร้างพระพุทธรูปคนใดเห็นพระองค์จริง สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงพระนิพนธ์หนังสือเรื่อง **ตำนานพระพุทธเจดีย์** ระบุไว้ว่า แม้ก่อนนั้นการทำภาพประกอบพระสถูปเจดีย์เป็นเรื่องพุทธประวัติมีภาพมนุษย์ เทวดา หรือพระโพธิสัตว์ แต่ก็ไม่มีภาพพระพุทธองค์ อาจเป็นความรู้สึกที่สูง ที่ต่ำ จึงไม่กล้าลักลั่นกรายสร้างภาพพระพุทธองค์ในตอนที่จำเป็นต้องกล่าวถึงก็คิดทำรูปอื่นสมมติไว้แทน เช่น เมื่อประสูติก็ทำรูปพระนางมามายาทรงยืนหรือประทับบนดอกบัว มีช้างกำลังพรมน้ำมนต์อยู่ ๒ ช้าง ตอนเสด็จออกมหาภิเนษกรรมก็ทำเป็นรอยพระบาทหรือรูปม้าผูกเครื่องไม่มีคนขี่ เมื่อตรัสรู้ก็สร้างรูปพระพุทธบัลลังก์ตั้งอยู่ใต้ต้นโพธิ์ ตอนประทานปฐมเทศนาทำเป็นรูปกงจักรมีรูปกวางประกอบ ตอนอื่นๆ มักทำเป็นรูปพุทธอาสน์หรือกงจักรแทนพระพุทธรูปทุกแห่งไป

พระพุทธรูปเริ่มสร้างราวพุทธศักราช ๕๐๐ ในแคว้นคันธาระของประเทศอินเดีย แคว้นนี้เคยมีพวก

เชื้อสายแม่ทัพนายกองของพระเจ้าอะเล็กซานเดอร์แห่งประเทศกรีก หรือที่เรียกว่าชาวโยนกปกครองมาก่อน ชาวโยนกเมื่อมาเลื่อมใสนับถือพระพุทธศาสนา จึงคิดสร้างพระพุทธรูปขึ้นประกอบพระสถูปเจดีย์ เช่นเดียวกับที่เคยสร้างเทวรูปขึ้นไว้สักการะตามลัทธิศาสนาเดิมของตน แต่การสร้างพระพุทธรูปนั้นเป็นการยากเพราะต้องอยู่ในเงื่อนไขสำคัญ ๒ ประการ คือ ต้องไม่เหมือนกับคนทั่วไป ใครเห็นให้รู้ทันทีว่าเป็นรูปพระพุทธองค์ อีกประการคือต้องมีลักษณะงดงามเป็นที่ชอบใจของชาวพุทธ เหตุที่ขณะนั้นเลยเวลาพุทธกาลมานานแล้วไม่มีผู้ทันเห็นพระพุทธองค์ นอกจากความเชื่อว่าทรงมีลักษณะอย่างมหาบุรุษตามคัมภีร์พราหมณ์ จึงได้แต่สร้างตามพุทธประวัติ เช่น เมื่อทรงเป็นสมณะ ก็อาศัยแบบอย่างจารีตประเพณีของชาวอินเดีย เช่น กิริยาที่นั่งขัดสมาธิและครองผ้ากาสาวพัสตร์เหมือนพระภิกษุในสมัยที่สร้าง นอกจากนั้นก็ใช้คติความงามตามทัศนะของช่างชาวโยนก ทั้งๆ ที่รู้ว่าไม่เหมือนพระพุทธองค์แน่ เช่น วงพระพักตร์ก็ทำอย่างเทวรูปที่งามของชาวโยนกคือเทวรูปอโบลโล หรือพระรัศมีก็ทำเป็นประภามณฑลคือ แผ่นวงกลมอยู่หลังพระเศียรพระพุทธรูป เช่นเดียวกับแบบรัศมีของรูปปั้นเทวรูปโยนก ซึ่งสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงมีพระมติว่า **“ที่สามารถให้คนทั้งหลายนิยมยอมรับนับถือว่าเป็นรูปพระพุทธเจ้าได้ต้องนับว่าเป็นความคิดฉลาดแท้ทีเดียว”**

อนึ่ง ตามการค้นคว้าในปัจจุบัน เชื่อกันว่าการสร้างพระพุทธรูปเป็นรูปมนุษย์ เริ่มเกิดมีเป็นครั้งแรกในแคว้นคันธารราช ในรัชกาลของพระเจ้ากนิษกะแห่งราชวงศ์กุษาณะ ราวพุทธศตวรรษที่ ๗ และเป็นฝีมือของช่างชาวกรีก-โรมัน

ส่วนพระพุทธรูปปางที่แสดงกิริยาท่าทางต่างๆ กันนั้น ก็อาศัยแนวทางตามพุทธประวัติ คือ เมื่อจะสร้างพระพุทธรูปตามพุทธประวัติตอนใด ช่างก็คิดทำกิริยาท่าทางพระพุทธรูปให้เข้ากับเรื่องตอนนั้น เช่น ตอนก่อนเวลาตรัสรู้ทำรูปนั่งชันพระหัตถ์เป็นกิริยาสมาธิ เมื่อชนะพระยามารทำพระหัตถ์ขวามาห้อยที่พระเพลา แสดงว่าทรงชี้อ้างพระธรรมเป็นพยาน ปางปฐมเทศนาทำจีบนิ้วพระหัตถ์เป็นรูปวงกลมอันหมายถึงพระธรรมจักร

ทั้งนี้เป็นข้อบัญญัติซึ่งเป็นที่ยอมรับและใช้สืบต่อกันมาช้านาน จนกลายเป็นแบบอย่างที่เราทำขึ้นเพื่อแสดงทศพิธภีญา ที่เรียกว่าแสดงมูทราหรือปางด้วยพระหัตถ์นิยมทำตรงกันในประเทศต่างๆ ๖ ท่า ดังปรากฏในหนังสือศิลปกรรมไทย : พระพุทธรูป ๗๗ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน คือ

๑. วรณะมูทรา ปางประทานพร ใช้สำหรับพระพุทธรูปยืน ห้อยพระหัตถ์ขวาลงโดยหงายฝ่าพระหัตถ์ออกยื่นไปข้างหน้าเล็กน้อย ส่วนพระหัตถ์ซ้ายมีทั้งแบบที่ยกขึ้นจับชายจีวรไว้ และแบบที่ห้อยลงอย่างธรรมดาข้างพระวรกาย หรืออาจทำกลับกัน

๒. อภยะมูทรา ปางประทานอภัย ใช้สำหรับพระพุทธรูปยืน โดยยกพระหัตถ์ขวายื่นออกไปข้างหน้า ฝ่าพระหัตถ์ออกและเหยียดนิ้วพระหัตถ์ตรงมีทั้งที่ยกเพียงพระหัตถ์เดียวและทั้งสองพระหัตถ์ สำหรับทำที่ยก

ทั้งสองพระหัตถ์นั้นตรงกับปางห้ามสมุทรของไทย

๓. วิจารณ์มูทรา ปางเทศนาสั่งสอน โดยยกพระหัตถ์ขวาขึ้น เปิดฝ่าพระหัตถ์ยื่นออกไปข้างหน้า นิ้วหัวแม่มือบิดเข้าแตะโคนนิ้วชี้แสดงทำสั่งสอน พระหัตถ์ซ้ายห้อยลงข้างพระวรกายอย่างปางประทานพร

๔. ถัมมะจักรมูทรา ปางปฐมเทศนา ยกพระหัตถ์ขวาขึ้น เปิดฝ่าพระหัตถ์ยื่นออกไปข้างหน้า กรัดนิ้วพระหัตถ์เป็นวงในลักษณะธรรมจักร และยังมีที่ยกพระหัตถ์ซ้ายขึ้นเป็นเชิงประคองพระหัตถ์ขวา

๕. ภูมิผัสสะมูทรา ปางมารวิชัย พระหัตถ์ขวาทอดลงพาดพระชานู แสดงชี้อ้างเอาพระธรณีเป็นพยาน ในคราวตรัสรู้ พระหัตถ์ซ้ายทอดวางบนพระเพล่า ฝ่าพระหัตถ์ในท่าปกติ

๖. ธยานะมูทรา ปางสมาธิ พระหัตถ์วางประสานกันบนพระเพล่า ส่วนมากพระหัตถ์ขวาวางทับพระหัตถ์ซ้าย มักใช้สำหรับพระพุทธรูปนั่งที่เรียกว่าโยคะสนะ (สมาธิราบ) หรือ วีระสนะ (สมาธิเพชร)

จากที่เล่ามาแต่ต้นรวมความได้ว่า การสร้างพระพุทธรูปภูมินั้น เริ่มต้นจากช่างที่มีได้เป็นชาวพุทธเป็นผู้วางรูปแบบและมีจินตนาการมาจากรูปประติมากรรมที่ตนเคยชินมาแต่ก่อน พร้อมกับอาศัยข้อมูลจากตำรามหาบุรุษประกอบ ต่อมาภายหลังเมื่อช่างชาวอินเดียได้สร้างขึ้นบ้าง ก็สร้างตามจินตนาการของตนบ้างเช่นกัน จึงทำให้พระพุทธรูปภูมามีรูปร่างลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามอุดมคติความงามของแต่ละเชื้อชาติ จนอาจกล่าวได้ว่า ช่างชาติใดสร้างพระพุทธรูป พระพักตร์ของพระพุทธรูปนั้นก็จะมีประพิมพ์ประพายละม้ายหน้าของช่างชาตินั้น ส่วนพระพุทธรูปปางต่างๆ ก็สร้างขึ้นจากเรื่องราวแห่งพระพุทธรูปประวัติ และมีชื่อปางตั้งขึ้นเพื่อบอกว่าเป็นตอนใดในพระพุทธรูปวัตินั้น

เมื่อพระพุทธศาสนาเข้ามาสู่สุวรรณภูมิ ราวพุทธศักราช ๓๐๐ ก็เริ่มมีการสร้างพระสถูปเจดีย์และพระธรรมจักร ต่อมาเมื่อทางประเทศอินเดียมีการสร้างพระพุทธรูปขึ้นแล้วพระพุทธรูปแบบอมราวดีก็ได้รับอัญเชิญเข้ามาเผยแพร่ในภูมิภาคนี้เป็นครั้งแรก และติดตามด้วยพระพุทธรูปแบบคุปตะในราวพุทธศักราช

๙๐๐-๑๕๐๐ ในระยะนี้เองที่ชาวสุวรรณภูมิได้ร่วมกันสร้างพระพุทธรูปโดยใช้แบบที่มาจากอินเดียเป็นพื้นฐาน และมีวิวัฒนาการของตนเองมาตามลำดับ กล่าวเฉพาะประเทศไทย พระพุทธรูปเป็นงานประติมากรรมที่มีผลงานสร้างสรรค์อย่างยอดเยี่ยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยที่ถือว่าเป็นศิลปกรรมยุคทองของไทย โดยพระพุทธรูปภูมินั้นมีความงดงามมีลักษณะเป็นทิพย์ เต็มไปด้วยความอิมเอบความสุขและความสงบ พินิจพิจารณานานสักเท่าใดก็ไม่เบื่อกลับมีแต่ความปิติยินดีและเลื่อมใสศรัทธา ส่วนพระพุทธรูปปางนั้นก็มีเพิ่มขึ้นตามลำดับ และมาสูงสุดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชมติว่า อารามนาสมเด็จพะมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส แต่ยังดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรส ทรงเลือกค้นในคัมภีร์มีเรื่องพุทธประวัติ คัดเลือก

พุทธอิริยาบถต่างๆ เพิ่มเติม นับรวมกับแบบเดิมเป็น ๔๐ ปาง แล้วทรงสร้างขึ้นเป็นต้นแบบพระปางสมัยรัตนโกสินทร์

ส่วนพระปางประจำวันนั้น จะกำหนดขึ้นเมื่อใด แม้สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพก็ไม่ทรงทราบ แต่ปรากฏอยู่ในตำราฉบับหลวงเล่มเดียวกับตำราพระพุทธรูปปาง ๔๐ ปางดังกล่าว ดังมีรายละเอียดดังนี้ คือ

วันอาทิตย์ พระถวายเนตร เป็นพระพุทธรูปยืน ประสานพระหัตถ์ทั้งสองที่พระเพล่า เนื่องในพุทธประวัติที่ว่า เมื่อตรัสรู้พระโพธิญาณแล้ว ในสัปดาห์ที่ ๒ เสด็จจากควงไม้^(๑)โพธิ์ไปทรงยืน ณ ที่แห่งหนึ่ง ซึ่งต่อมาเรียกว่าอนิมิสเจดีย์ ทอดพระเนตรต้นโพธิ์ ที่ประทับตรัสรู้ นั้นโดยมิได้กระพริบพระเนตร ทรงพิจารณาธรรมตลอด ๗ วัน

พระพุทธรูปประจำวันอาทิตย์

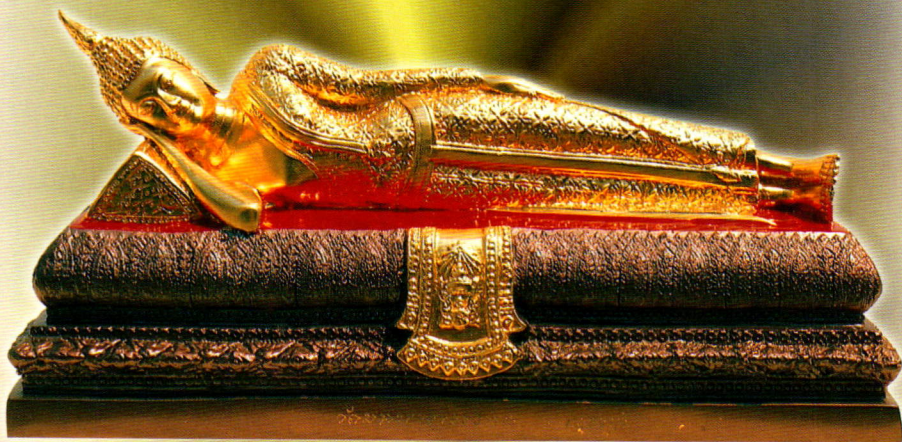

พระพุทธรูปประจำวันจันทร์

(๑) บริเวณภายใต้ร่มเงาของต้นไม้

วันจันทร์ พระห้ามสมุทร (อินเดียเรียกปาง *ประทานอภัย*) เป็นพระพุทธรูปยืนยกพระหัตถ์ทั้งสอง ขึ้นป้องเสมอพระอุรา เนื่องในพุทธประวัติที่ว่า เมื่อเสด็จถึงกรุงราชคฤห์ เสด็จเข้าขออาศัยในสำนักของท่าน อรุณเวสกะปะ คณาจารย์ใหญ่ของเหล่าชฎิล คือนั่นฝน

ตกหนักถึงป่าท่วมพื้นที่ทั่วไป ได้ทรงแสดงปาฏิหาริย์ มากอย่างเพื่อทำลายทิฐิมานะของชฎิลทั้งหลาย เช่น เสด็จจกรมอยู่ในที่แจ้งโดยไม่เปียกฝนแม้แต่น้อย ชฎิลทั้งหลายจึงเห็นเป็นอัศจรรย์ในการที่พระพุทธองค์ทรง ห้ามสมุทรได้เช่นนั้น

พระพุทธรูปประจำวันอังคาร

วันอังคาร พระไสยา เป็นพระพุทธรูปนอน พระหัตถ์ซ้ายทอดไปบนพระวรกาย พระหัตถ์ขวาหนุน พระเศียร เนื่องในพุทธประวัติที่ว่า เมื่อเสด็จมาจนถึงกรุง กุสินาราโปรดให้พระอานนท์ปูลาดพระแท่นตรงระหว่าง ไม้สาละคู่ หันพระเศียรไปทางทิศเหนือ ประทับสัณเฑาะ โดยเบื้องขวา ประทับเป็นครั้งสุดท้ายเมื่อวันอังคารขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีมะเส็ง ก่อนพุทธศก ๑ ปี เหตุนี้จึงใช้ พระไสยาเป็นพระประจำวันอังคารในรัชกาลที่ ๕ จึงทรง เปลี่ยนเป็นพระคันธารราษฎร์

พระพุทธรูปประจำวันพุธ (กลางวัน)

วันพุธ พระอุ้มบาตร เป็นพระพุทธรูปยืน พระหัตถ์ทั้งสองประคองบาตร เนื่องในพุทธประวัติที่ว่า เมื่อได้ประทานพระธรรมเทศนาโปรดพระประยูรญาติใน กรุงกบิลพัสดุ์จนพระพุทธรูปิดาทรงบรรลุโสดาปัตติผลแล้ว รุ่งขึ้นพระพุทธองค์พร้อมด้วยพระสงฆ์สาวกได้ออก บิณฑบาตในพระนคร

วันพฤหัสบดี พระสมาธิ เป็นพระพุทธรูป นั่งสมาธิ (ขัดสมาธิราบ) หมายพระหัตถ์ทั้งสองวาง ประสานกันบนพระเพลา อันเนื่องมาจากทรงบำเพ็ญ สมาธิจนทรงตรัสรู้วัยยี่สิบ ๔ บรรลุพระพุทธรูปใน เวลาใกล้รุ่งของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา ก่อน พุทธศก ๔๕ ปี และได้เสด็จสั่งสอนประชาชนจน ทรงเป็นครูของเทวดาและมนุษย์ จึงจัดพระสมาธิให้ ตรงกับวันพฤหัสบดีอื่นเป็นวันครู

พระพุทธรูปประจำวันพุธ (กลางคืน)

พระพุทธรูปประจำวันพฤหัสบดี

พระพุทธรูปประจำวันศุกร์

พระพุทธรูปประจำวันเสาร์

วันศุกร์ พระรำพึง เป็นพระพุทธรูปยืน ยกพระหัตถ์ทั้งสองประสานกันบนพระอุระ เนื่องในพุทธประวัติที่ว่า เมื่อทรงรำพึงถึงพระสัจธรรมแล้ว ทรงท้อพระทัยที่จักแสดงให้คนรู้ตามได้ เพราะเป็นเรื่องละเอียดสูงลึกซึ่งอย่างยิ่ง แต่ท้าวสัทหมบดีพรหมได้เข้ามากราบทูลอาราธนาให้ทรงแสดงต่อมหาชน เป็นการสั่งสอนแนวทางสู่ความสันติสุข จึงทรงตัดสินใจแสดงหลักธรรมให้แพร่หลายก่อนแล้วจึงเสด็จปรินิพพาน

วันเสาร์ พระนาคปรก เป็นพระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิราบ หงายพระหัตถ์วางซ้อนกันบนพระเพลา มีพญานาคแผ่พังพาน ๗ เศียรป้องกันฝน เนื่องในพุทธประวัติที่ว่าหลังจากตรัสรู้เสด็จไปประทับที่ใต้ร่มไม้จิกเป็นเวลา ๗ วัน เกิดฝนตก พญานาคชื่อมูจลินทร์ที่อยู่ในสระ ขึ้นมานิยตังพางพาดอกปกคลุมเบื้องพระเศียรกันลมกันฝนมิให้ต้องพระวรกาย

ราหูหรือกลางคืนของวันพุธ พระปาลิไลยก์ เป็นพระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทเนื่องในพุทธประวัติที่ว่า

พระพุทธรองค์ทรงท้อพระทัยในการที่สงฆ์มีเรื่องยุ่งเหยิงกันไม่หยุดหย่อน ไม่มีความสามัคคีกัน แม้บางเรื่องจะมีพุทธานิบายไปแล้วก็ตาม จึงปลื้มพระองค์มาอยู่เสียในป่า มีแต่ช้างชื่อปาลิไลยก์กับลิงถวายปรนนิบัติอยู่

พระเถระไม่กำหนดวัน พระสมาธิเพชร คือ ทำนั่งไขว่ขาและหงายฝ่าเท้าขึ้นทั้ง ๒ ข้าง ที่เรียกว่า วีราสนะ หรือวีรชราสน์ เป็นทำนองที่แสดงความกล้าหาญ มีแบบอย่างมาจากการนั่งของโยคีเพื่อทำสมาธิ กล่าวกันว่าพระพุทธรองค์ได้ประทับในที่นี้เป็นประจำ หลังจากเสด็จออกโปรดสัตว์และเสวยอาหารเช้าแล้ว

การบูชาพระพุทธรูปประจำวัน เป็นประเพณีนิยมของชาวพุทธ แสดงถึงความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระบรมศาสดา นับเป็นบุญกุศลได้อย่างหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามต้องระวังอย่าให้พระพุทธรูปนั้นไปบังพระพุทธรองค์ ซึ่งทรงพระคุณอันวิเศษ คือ พระบริสุทธิ์คุณ พระปัญญาคุณ และพระเมตตาคุณถ้าทำความรู้จักและเข้าถึงพระพุทธรูณดังกล่าวอย่างถ่องแท้แล้ว รับรองว่าจะเกิดอานิสงส์ประสบความสุขความเจริญอย่างแน่นอน

พลตรี หม่อมราชวงศ์

ศึกฤทธิ์

ที่ผมรู้จัก

ปัญญา นิตยสุวรรณ

ภาคีสมาชิก สำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน

พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ที่ผมนำมา
ตั้งเป็นชื่อเรื่อง คือ พลตรี หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์
ปราโมช ที่ใครๆ ก็รู้จัก ผมเองก็รู้จักท่าน แต่ก็คงจะ
รู้จักเพียงเล็กน้อยในด้านนาฏศิลป์และดนตรีไทย
เพราะท่านผู้นี้นอกจากจะมีความรู้ ความสามารถในการ
เรื่องการบริหารการเมือง ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์
เรื่องที่ผมรู้จัก พลตรี หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ และ
จะนำมาเล่าในครั้งนี่ก็คือ เรื่องที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์
และดนตรีไทยนี้แหละครับ

ผมรู้จักชื่อและเห็นภาพถ่ายของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช
ตั้งแต่ท่านยังไม่ได้รับพระราชทานยศเป็นพลตรี ตอนนั้นผมยังเป็นเด็ก ท่าน
ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ครั้นต่อมาเมื่อผมทำงานที่กรมศิลปากร
ก็ได้พบ พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ มาช่วยงานกรมศิลปากรมากมาย
หลายครั้ง นับตั้งแต่เป็นประธานเปิดงานดนตรีมหกรรมหลายปี เป็นผู้แสดงโขน
ละคร ลิเก และร่วมเป็นหัวหน้าคณะนำนาฏศิลป์ไทยไปแสดงที่สิงคโปร์และ
อินโดนีเซีย ตลอดเวลาที่พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ มาร่วมงานกับกรม
ศิลปากรนั้น ผมได้เห็นท่านผัดหน้าแต่งตัวแสดงละครโขน และลิเก ผู้ที่แต่ง
หน้าให้พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ แสดงโขนละครคือ ครูลั่นจี จารุจรณ
ครูสอนขับร้องเพลงไทยเดิมของกรมศิลปากร ครูลั่นจีจะผัดหน้าพลตรี
หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ให้ขาวเหมือนหน้าตัวหุ่นกระบอก ซึ่งเป็นลักษณะการ
ผัดหน้าตัวละครที่นิยมกันในสมัยนั้น คิ้วก็เขียนให้โก่งเป็นสีดำ ปากทาสีแดง
ไม่เหมือนสมัยนี้ตัวละครบางคนผัดหน้าบางๆ เป็นธรรมชาติ คิ้วก็เขียนบางๆ
ปากทาสีแดงบ้าง สีส้มพู่บ้าง สีบานเย็นบ้าง ในสมัยนั้น บางครั้งผมก็ได้ร่วม
แสดงกับท่าน โดยท่านเป็นพระเอก และผมเป็นเสนา แต่ในเวลาดังกล่าวนั้น

ผมก็ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับท่านเหมือนศิลปินอื่นๆ ทั้งท่านก็
ไม่รู้จักผมด้วย เหตุการณ์ผ่านมาจนกระทั่งครั้งหนึ่ง พลตรี
หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ จะแสดงโขนเป็นพระราม ครุทองสุข
ทองหลิม (ถึงแก่กรรมแล้ว) เป็นพระลักษณณ์ผมจึงมีโอกาส
ไปร่วมพากย์โขนด้วย จำได้ว่าวันแรกที่ผมเหยียบเข้าไป
ในบ้านซอยสวนพลูร่วมกับเพื่อนๆ ได้พบกับพลตรี
หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ พวกเขา ก็แสดงความเคารพท่าน
ผมได้ยื่นเสียงท่านถามว่า

“อ้อ...มาพบกับเขาด้วยหรือ”

ผมเหลียวมองในบรรดาพรรคพวก คิดว่าท่าน
พูดกับใคร แต่เมื่อทราบว่าเป็นท่าน ก็ปลื้มใจจนสุดจะ
พรรณนา ความปิติทำให้เกิดความประหม่า รับผิดชอบต่อ
ด้วยเสียงสั้นๆ คล้ายเด็กนักเรียนตอบรับเวลาครูประจำ
ชั้นขานชื่อว่า

“มาครับ”

ต่อจากนั้นพวกเขาก็แยกย้ายกันไปเตรียมตัวซ้อม
โขนที่นอกชานบ้านของท่าน ตามหน้าที่ของตน เวลา
ผ่านไปเมื่อ พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ จัดตั้งโขน
ธรรมศาสตร์ขึ้น ผมก็ได้เป็นคนพากย์โขนของธรรมศาสตร์
ด้วยคนหนึ่ง จึงได้มีโอกาสรับใช้พลตรี หม่อมราชวงศ์
คึกฤทธิ์ ในการพากย์โขนให้โขนธรรมศาสตร์ตลอดมา
ผมก็ทำตัวเป็นเหมือนเช่นที่คุ้นเคยมาว่า พงษ์ไพบูลย์
ศิลปินแห่งชาติและอีกหลายๆ ท่าน เขียนถึง พลตรี
หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ไว้ในหนังสือมหาครูคึกฤทธิ์ ที่ว่า
ท่านเปรียบเหมือนดวงอาทิตย์ อยู่ใกล้เกินไปก็ร้อน อยู่
ไกลเกินไปก็หนาว ผมจึงอยู่ไม่ใกล้ไม่ไกล พอได้อาศัย
แสงอ่อนๆ จากดวงอาทิตย์ ทำให้อบอุ่นพอสมควร

โขนธรรมศาสตร์ที่ พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์
ปราโมช เป็นผู้จัดตั้งขึ้นนี้ ท่านเป็นผู้ดำเนินการสอน
และฝึกซ้อมการแสดง โดยได้รับความร่วมมือจากครู
นาฏศิลป์ของกรมศิลปากรมาร่วมฝึกสอนด้วย นอกจาก
พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ จะจัดโขนธรรมศาสตร์
แสดงที่หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ
ทางสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานครแล้ว ท่านยังจัด
โขนธรรมศาสตร์ไปแสดงตามต่างจังหวัดอีกด้วย ก่อน
จะเริ่มแสดงโขน ปีพายุจะบรรเลงเพลงไหมโรง พลตรี

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ในฐานะหัวหน้าคณะโขนธรรม
ศาสตร์ ผู้ดำเนินการฝึกสอน และกำกับการแสดงจะจุด
ธูปเทียนบูชาครูฤๅษีและครูพระพิราพ ซึ่งประดิษฐาน
อยู่บนโต๊ะบูชา ครั้นถึงเวลาแสดงท่านก็จะนั่งเด่น
เป็นสง่าอยู่ทางด้านหลังโรงตรงวงปีพายุ นักศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ผู้แสดงโขน ก่อนจะออกไป
แสดงก็ไปกราบท่าน เพื่อขอพรให้เกิดสิริมงคล ยังผล
ให้การแสดงไม่ผิดพลาด บางคนก็นำหัวโขนไปให้ท่าน
ทำพิธีสวมให้เป็นการประเดิมเริ่มสวมหัวโขนเป็นครั้งแรก
ครั้นออกไปแสดงเสร็จสรรพกลับเข้ามาแต่ละครั้ง
ก็จะไปกราบท่านอีก เรียกว่าออกก็กราบเข้าก็กราบ เป็น
เช่นนี้ถ้วนทั่วทุกตัวโขน ถึงคนเจรจาและครูผู้ร่วมฝึกซ้อม
รวมทั้งนักร้องและนักดนตรีก็ไม่เว้น เมื่อเลิกการแสดง
ก็จะเข้าไปกราบท่าน พอลูกศิษย์ลูกหากราบไหว้ท่าน
ครั้งหนึ่ง พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ก็จะยกมือรับไหว้
ครั้งหนึ่ง คิดดูเถิดครับกว่าจะจบการแสดงโขนคืนหนึ่ง
ท่านต้องยกมือรับไหว้หลายร้อยครั้ง ผู้คนที่ยืนดูอยู่หลัง
โรงโขนได้เห็นศิษย์เคารพบูชาครูเช่นนั้น ก็เกิดความ
เลื่อมใสศรัทธาการแสดงโขนของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์มากยิ่งขึ้น

เมื่อได้เล่าเรื่อง พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์
นำคณะโขนธรรมศาสตร์ไปแสดงที่ต่างจังหวัดแล้ว
ก็จะขอเล่าถึงครั้งหนึ่งท่านจัดโขน

ธรรมศาสตร์ไปแสดงที่หาดใหญ่ ได้
แสดงทั้งที่เวทีกลางแจ้งและทาง
สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง
๑๐ หาดใหญ่ เนื่อง

จากคณะโขน
ธรรมศาสตร์
ประกอบด้วย
ผู้แสดงและผู้
ร่วมงานจำนวน
กว่าร้อยคน (ถ้า
เป็นจำนวนของ
วงดนตรีลูกทุ่งก็
ต้องว่า กว่าร้อย

ชีวิต) ท่านจึงเหมาโบกี้รถไฟขึ้นสามเป็นพาหนะเดินทาง พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ก็นั่งไปในโบกี้ด้วย ผมนั่งถัดจากท่านไปเล็กน้อย (ก็บอกแล้วยังไงล่ะครับว่าอยู่ใกล้ท่านเกินไปก็ร้อน อยู่ไกลไปก็หนาว) ในตอนนั้น พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ มีอายุเกือบ ๗๐ ปีแล้ว ร่างกายควรจะได้รับการพักผ่อน แทนที่ท่านจะปลีกตัวไปเครื่องบินหรือโดยสารรถไฟขึ้นหนึ่ง แต่ด้วยความที่ท่านเป็นห่วงคณะชินธรรมศาสตร์ และต้องการจะร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยอย่างใกล้ชิด ทำให้ท่านต้องมานั่งหลับนอนร่วมไปกับคณะ พอเสร็จการแสดงแล้วท่านก็พาคณะกลับกรุงเทพฯ ในขณะที่รถไฟจอดที่สถานีแห่งหนึ่งก็ปรากฏว่ามีชายคนหนึ่งซึ่งแก่ตกริ และดูเหมือนจะผสมอารมณ์บ้า แต่คงจะไม่ได้เสพยาบ้า เพราะในสมัยนั้นยาบ้ายังไม่แพร่ระบาดเหมือนสมัยนี้ ชายคนที่ว่านี้ขึ้นมาอาละวาดบนรถไฟในโบกี้ที่พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ คุณคณะชินธรรมศาสตร์นั่งอยู่ชายคนนั้นเอะอะอาละวาดมาตั้งแต่หัวโบกี้ พอเข้าไปถึงกลางโบกี้ก็ร้องว่า

“ในที่นี้ใครใหญ่วะ”

พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ นั่งสงบเสงี่ยมอยู่ที่เก้าอี้ตรงกลางโบกี้ เอ่ยขึ้นอย่างเรียบๆ และช้าๆ ว่า

“ผมนี่แหละใหญ่”

ผมคิดในใจว่า นักศึกษา ธรรมศาสตร์เป็นนักศึกษาที่มีคุณธรรม และมีวินัยดีจริงๆ ที่ไม่จับชายชี่เมา คนนั้นโยนออกไปนอกรถไฟ เพราะแต่ละคนสงบนิ่ง รอดูว่าเรื่องจะเป็นอย่างไร ก่อนที่เหตุการณ์จะดำเนินต่อไป เจ้าหน้าที่ตำรวจหลายนาย ก็เข้ามาถึงตัวชายคนนั้น ตรงเข้ารวบตัวเอาไว้ และแนะนำให้เราทราบว่าคนที่เขากำลังล่องเินอยู่นั้น คือ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์

ปราโมช อดีตนายกรัฐมนตรีของไทย เท่านั้นแหละครับ ชายคนนั้นเข้าออนทรุดลงไปกองกับพื้น หายบ้าชามาทันที ก็มั่งทรงราบขอโทษอยู่นั่นแล้ว พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ผู้มากไปด้วยเมตตา บอกกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า

“เอาไปนั่งที่เสีย อย่าไปลงโทษอะไรเขานะมานะ”

เมื่อเหตุการณ์สงบเรียบร้อยแล้ว รถไฟก็แล่นออกจากสถานี พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ก็นั่งสงบเสงี่ยมต่อไปเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

เล่าเรื่อง พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ คุณชินธรรมศาสตร์ไปแสดงต่างจังหวัดแล้ว คราวนี้จะขอกลับมาเล่าถึงชินธรรมศาสตร์ ที่แสดง ณ หอประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์บ้าง ครั้งหนึ่ง พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ จัดชินธรรมศาสตร์แสดงตอนกุมภาพันธ์พฤษภาคมโกกชัคคี การแสดงในรอบคำวันหนึ่ง การแสดงดำเนินมาด้วยดีตั้งแต่ต้นจนใกล้จะจบ พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ก็มีโอกาสหาเรื่องขบขันมาให้ผู้ชมได้ กล่าวคือหลังจากที่กุมภาพันธ์พฤษภาคมโกกชัคคี ปักอกพระลักษณล้มลงกับพื้นเวที พระรามก็เสด็จจากพลับพลามาช่วยเหลือ พิเภกทูลให้พระรามทรงทราบถึงสรรพยาที่จะแก้พิษหอกของกุ่มภกรรณ ครั้นหนุมานนำสรรพยามาถวายพระรามแล้ว คนพากย์โยนก็เจรจาบทพิเภกว่ารับเอาสรรพยาจากพระรามนำมาบดกับหินบดยา เอาละชีมันเกิดเหตุขัดข้องทางเทคนิคในตอนนี้ละครับ เพราะการแสดงทุกๆ รอบที่ผ่านมา พิเภกก็ถือหินบดยากับลูกหินบดออกไปด้วย แต่รอบนี้พิเภกเกิดลืม ไม่ได้ถือแม่หินบดยากับลูกหินบดยาออกไป ในขณะที่พิเภกกำลังตกใจว่าจะเอาหินบดยาจากที่ไหน ปรากฏว่ามีเด็กชายตัวเล็กๆ คนหนึ่งนั่งกางเกงขาสั้นสวมเสื้อยืดคอกกลม ถือหินบดยาออกไปกลางเวทีส่งให้พิเภก เท่านั้นแหละครับ ผู้ชมพากันส่งเสียงเฮฮาสนั่นโรง มันแปลกดีนะครับ ที่อยู่ๆ ก็มีเด็กชายแต่งกายธรรมดาไม่ได้แต่งเครื่องเล่นสักหน่อย ออกไปร่วมแสดงด้วย ผมนึกสงสัยว่าเด็กคนนั้นออกไปได้อย่างไร ภายหลังเมื่อชินเลิกแล้วจึงทราบว่า พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ เป็นผู้จ้างเด็กคนนั้นถือหินบดยาออกไป นี่แหละครับ พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์

ผู้มีอารมณ์ขันในการแสดงนาฏศิลป์ ถ้าเป็นคนอื่นกำกับ การแสดง ก็คงจะปล่อยให้เลยตามเลย พิเภกบดยากับพื้นเวทีหรือบดกับฝ่ามือก็ได้ แต่พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ กลับทำให้แปลกโดยใช้เด็กถือหินบดยาออกไปให้พิเภก

นอกจาก พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ จะเป็น ผู้ให้กำเนิดขนบธรรมศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการฝึกสอน อำนวยความสะดวก และกำกับการแสดงแล้ว บางครั้งท่าน ยังเป็นผู้แสดงอีกด้วย เช่น ในการแสดงโขนตอนถวายลิง ท่านแสดงเป็นฤๅษีโคบุตร จากการแสดงเป็นฤๅษีโคบุตร ของ พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ในครั้งนั้น ท่าน กำหนดเพลงหน้าพาทย์ให้ฤๅษีโคบุตรว่าเพลงเสมอเถร ซึ่งเป็นหน้าพาทย์ชั้นครู หรือที่เรียกกันว่าหน้าพาทย์สูง บรรดาผู้ที่แสดงเป็นฤๅษีโคบุตรเท่าที่ผ่านมา ก็จะร้องเพลง เสมอแบบธรรมดากันทุกคน พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ เป็นศิลปินคนแรกที่เป็นฤๅษีโคบุตรร้องเพลงเสมอเถร และ ท่านก็ร้องได้งามสง่าภาคภูมิใจจริง ๆ สมกับที่เป็นครูของ นาฏศิลปิน อาจจะมีผู้สงสัยใคร่รู้ว่าเหตุใด ผู้แสดงเป็น ตัวฤๅษีโคบุตรจึงร้องเพลงเสมอธรรมดาไม่ร้องเพลงเสมอเถร ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่าเพลงเสมอเถรเป็นเพลงหน้าพาทย์ ชั้นสูงหรือหน้าพาทย์ครู ใช้สำหรับผู้แสดงเป็นฤๅษีชั้น ผู้ใหญ่อย่างว่า เช่น พระภคฤๅษี ซึ่งเป็นประธานในพิธีไหว้ ครูและครอบโขนละคร ถ้าเป็นการแสดงโขนกับบรรเลงให้ พระวชิรฐ์และพระสวามิตรฤๅษี ผู้เป็นนักสิทธิ์อาวุโส อาจารย์ของท้าวทศรถและพระราม พระลักษมณ์ร่ายว่า

ถึงแม้ว่าฤๅษีโคบุตร ในเรื่องรามเกียรติ์จะเป็นอาจารย์ ของทศกัณฐ์แต่ในตอนถวายลิง มักจะใช้ผู้แสดงโขนที่เป็น ตัวตลกแสดงเป็นฤๅษีโคบุตร และฤๅษีโคบุตรในตอนนี้ก็ แสดงบทบาทตัวตลกอีกด้วย จึงไม่นิยมร้องเพลงเสมอเถร

สมัยหนึ่งในขณะที่พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ เป็นเจ้าของสำนักพิมพ์หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ผมได้มี โอกาสเขียนบทความเป็นประจำในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ รายวัน ประจำทุกวันเสาร์ ในคอลัมน์ “นาฏยปริทัศน์” เวลานั้นพลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ เขียนบทความลง พิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐหลายคอลัมน์ คอลัมน์ที่ ผู้อ่านสนใจติดตามกันทุกวันนี้คือ “ชอยสวณพลุ” วันหนึ่ง ท่านผู้เขียนคอลัมน์ชอยสวณพลุก็เขียนว่า

“หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ได้มีคอลัมน์เกี่ยวกับ นาฏศิลป์ไทยโดยเฉพาะเรื่องโขนเป็นครั้งคราวมาเป็น เวลานานพอสมควร คอลัมน์นั้นได้ให้รายละเอียดและ กำเนิดในการแสดงโขนไว้อย่างดีมากควรที่จะใช้เป็น หนังสือค้นคว้าในวิชานี้ได้”

เห็นไหมครับท่านผู้อ่านที่เคารพ คอลัมน์ชอย สวณพลุไม่ใช่จะติและโจมตีใครๆ ไปเสียทั้งหมดเมื่อ ไหว่ที่ท่านชมก็ยังมีนะครับ

ผมอ่านบทความชอยสวณพลุ ในวันพุธที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๑ ด้วยความสำนึกในพระคุณเป็น อย่างยิ่งที่พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ โปรดเมตตาต่อ ข้อเขียนของผมซึ่งคนทั่วไปอาจจะคิดว่าเล็กน้อย

ต่อจากข้อความในย่อหน้าแรก ที่ผมยกมาอ้าง ถึงแล้ว พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ก็เขียนต่อไปอีกว่า

“แต่ผมคิดว่า คอลัมน์ที่ผมกล่าวถึงนั้น มิได้ กล่าวถึงประวัติของโขนไว้มากนัก วันนี้จึงอยากจะเขียน ต่อเติมไว้บ้าง เพื่อทำให้บทความที่สยามรัฐเคยลงไป แล้วนั้น มีรายละเอียดเพิ่มเติมขึ้น”

แล้วท่านก็บรรยายถึงเรื่องโขนและหนังใหญ่ ซึ่งเป็นของหลวงมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ท่านเขียนเล่าถึง ประวัติของโขนอย่างมีเหตุมีผลสมจริง จนทำให้ผม นึกถึงคำพูดที่ท่านเคยเขียนและกล่าวเป็นประจำว่า

“ใครอย่ามาเถียง”

ครับ ผมไม่เถียงหรอกครับ เรื่องโขนที่ท่าน

พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช แสดงเป็นทศกัณฐ์เกี่ยวนางเบญกายแปลง

เล่ามาอ่านเพลินและได้รับความรู้เพิ่มเติมมากขึ้นจริงๆ สมแล้วครับที่ท่านเป็นนักปราชญ์ มีความสามารถในวิชาการทุกสาขา จนได้เป็นศิลปินแห่งชาติ ที่ทุกคนในชาติพากันยกย่อง และเคารพนับถือในความรู้ความสามารถอันหาผู้ใดเทียบได้ยาก

ต่อจากการเล่าประวัติixon พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ก็เล่าถึงเหตุผลในการที่ท่านหัดixonธรรมศาสตร์ว่า

“ผมหัดixonธรรมศาสตร์อยู่หลายรุ่นหลายปี ความประสงค์แท้จริง ก็เพื่อให้ixonธรรมศัตร์นั้นติดixonได้เมื่อรำผิด เมื่อixonธรรมศัตร์เรียนจบออกไปรับตำแหน่งที่สำคัญในบ้านเมืองเหมือนกับพระเจ้ากาวิโรศสุริยวงศ์ จะว่าเรื่องนี้คลบับดาลใจให้หัดixonธรรมศัตร์ขึ้นก็ได้

ixonที่เคยเป็นมหาดเล็กหลวง ที่ได้สืบตระกูลกันเป็นixonต่อมาก็คือ ครูทองอยู่ สุวรรณภารต หรือที่คนสมัยก่อนรู้จักกันว่า ทองอยู่พิเภก

ท่านผู้นี้เป็นมหาดเล็กเกิดมาในตระกูลมหาดเล็ก

และได้เข้าฝึกixonหลวงมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๔

ครูทองอยู่ เข้ารับบทพิเภก และได้แสดงบทนี้ซึ่งเป็นบทไม่สำคัญ ได้ดีเลิศจนถึงเลื่องลือ เพราะท่านได้ให้ส่งาราศีแก่พิเภกในฐานะเป็นเนื้อกษัตริย์ น้องทศกัณฐ์ออกมุขตลกได้เมื่อพิเภกต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ออกจะตลก และแสดงบทเศร้าโศกเสียใจ ให้คนดูเกิดความสงสารจับใจได้ เช่น เมื่อตอนถูกขับจากลังกา

เมื่อixonธรรมศัตร์ แสดงตามที่โปรดเกล้าฯ ให้แสดง เป็นการฉลองสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ นั้น ixonธรรมศัตร์ก็เล่นตอนขับพิเภกนี้

ก่อนแสดง ผมได้แอบให้ครูทองอยู่คนเดียวอยู่หลังโรง แล้วก็มานั่งน้ำตาไหลดูพิเภกธรรมศัตร์แสดง “ได้จับใจอยู่ข้างหลัง”

เป็นความจริงครับ ผู้ที่แสดงเป็นพิเภกในixonธรรมศัตร์ ตอนขับพิเภกที่พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ กล่าวถึงแสดงได้ดีสมบทบาทจริงๆ เวลาตกใจกลัว เพราะถูกทศกัณฐ์ไล่ทำร้ายและขับไล่ออกไปจากลังกา ก็ทำได้ดีสมบทบาท ครั้นเปลี่ยนตัวแสดงเป็นพิเภกอีก

คนหนึ่งตอนออกเดินป่า ก็สอดใส่อารมณ์โศกเศร้าอาลัย
 อารมณ์ถึงถิ่นที่อยู่และลูกเมียที่พลัดพรากจากมา ทำให้
 คนดูพลอยเศร้าใจตามไปด้วย ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง
 ซึ่งทำให้บทของพิเภกตอนออกเดินป่า เพราะถูกทศกัณฐ์
 ขับไล่ออกจากลังกานั้น พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์
 ผู้แต่งบทโขนตอนนี้ ได้บรรจุเพลงหน้าพาทย์กราวใน
 โดยใช้ชออุเดียว ซึ่งเป็นของแปลกและใหม่ในวงการโขน
 เนื่องจากแต่เดิมมาการบรรเลงเพลงกราวใน จะใช้ปี่พาทย์
 ทั้งวงบรรเลงประกอบการแสดงโขน เพลงกราวในเป็น
 เพลงที่มีท่วงทำนองสง่าผ่าเผยและอาหาญเช่นเดียว
 กับเพลงมาร์ชของทางสากล แต่เมื่อพลตรีหม่อมราชวงศ์
 คึกฤทธิ์ นำเพลงกราวในมาใช้ชออุเดียว ในตอนพิเภก
 เดินป่าด้วยความโศกเศร้าเช่นนี้ นับว่าเหมาะสมเป็น
 อย่างยิ่ง เพราะเพลงกราวในถึงแม้ว่าจะมีท่วงทำนอง
 สง่าผ่าเผยและอาหาญ เมื่อเวลาปี่พาทย์ทั้งวงบรรเลง
 แต่เมื่อเปลี่ยนมาใช้ชออุเพียงอย่างเดียวบรรเลงเพลง
 กราวใน ถึงแม้จะทำให้ทำนองที่สง่าอาหาญนั้นยังคง
 อยู่ก็จริง แต่เสียงของชออุก็มีความหวานระคนเศร้า
 ปะปนอยู่ด้วย ทำให้เพลงกราวในที่บรรเลงเดียวโดยชออุ
 มีทำนองออกจะเศร้าๆ อยู่ชอบกล แต่เป็นความเศร้าที่มี
 สง่า ไม่เศร้าโศกจนชวนชบสลับไป เหมือนเพลงทยอย
 หรือรณร่ำร้องไห้ นับว่าพลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ เป็น
 ผู้มีความสามารถอย่างยิ่ง ในการเลือกใช้เครื่องดนตรี
 และการบรรเลงเพลงบรรเลงประกอบการแสดงโขนได้
 อย่างเหมาะสม

พูดถึงเรื่องการใช้เครื่อง
 ดนตรีเดี่ยวเพลงหน้าพาทย์ ประกอบ
 การแสดงโขนนั้น แต่เดิมนิยม
 ใช้ระนาดเอก หรือปี่ใน
 บรรเลงเพลงเชิดนอก
 ในตอนหนุมานจับ
 นางเบญกาย และ
 นางสุพรรณมัจฉา
 หรือใช้ในตอนที
 สัตว์กับสัตว์ทำการ

ต่อสู้กัน เช่น ตอนทศกัณฐ์กับทศพร เป็นต้น
 นอกจากปี่ในและระนาดเอกที่
 บรรเลงเพลงเชิดนอกแล้ว
 ยังไม่เคยมีการใช้เครื่อง
 ดนตรีชนิดอื่นบรรเลง
 เดี่ยวประกอบการ
 แสดงโขน เพิ่งจะมี
 การเดี่ยวชออุเพลง
 กราวใน ตอนพิเภก
 เดินป่า ซึ่งพลตรี

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ เป็นผู้กำหนดเครื่องดนตรีและ
 เพลงหน้าพาทย์เป็นครั้งแรก นับเป็นของแปลกใหม่และ
 ได้ผลเป็นที่นิยมของผู้จัดทำบทโขนในเวลาต่อมา เพราะ
 ผู้จัดทำบทโขนหลายท่านจะกำหนดให้เดี่ยวฆ้องวงบ้าง
 เดี่ยวปี่ในเพลงพญาโศกบ้าง นับว่าผู้แต่งบทโขนเหล่านี้นั้นได้แบบอย่างมาจาก พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์
 ปราโมช ทั้งสิ้น

เกี่ยวกับเรื่องทีพลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์บรรจุ
 เพลงกราวในใช้ชออุเดียวนั้น ท่านเขียนอธิบายไว้ใน
 คำนำบทโขนตอนพิเภกสวามิภักดิ์ ความตอนหนึ่งมีว่า

“แต่เพลงกราวในนั้นโขนตอนนี้ ไม่มีที่จะใช้ได้
 ตามแบบ เพราะไม่มีตอนยักษัตรวพลยกทัพ จึงได้ยก
 ย้ายนำมาใช้กับพิเภกตอนเดินป่า เพราะเพลงกราวใน
 นั้นในเนื้อหาที่เป็นเพลงเดินของทหาร แต่ในการแสดง
 ครั้งนี้ได้ลองให้ทำเพลงกราวในด้วยการเดี่ยวชออุ เพื่อ
 ให้เข้ากับอารมณ์ของพิเภกผู้ซึ่งกำลังประสบเคราะห์กรรม
 และยังมีความอาลัยอาวรณ์ติดอยู่มากในขณะนั้น”

การจัดทำบทโขนตอนขับพิเภก ทีพลตรี
 หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ตั้งชื่อเสียใหม่ให้ไพเราะและ
 เหมาะสมกับโอกาสที่แสดง เนื่องในมหาศุภมงคลเฉลิม
 ฉลองการสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยาม
 มกุฎราชกุมาร เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ว่า
 “พิเภกสวามิภักดิ์” นั้น ท่านได้ปรับปรุงนิสัยใจคอของ
 พิเภก ซึ่งตามเรื่องเดิมพิเภกเป็นผู้ที่มีแต่ความขลาดกลัว
 ไม่กล้าสู้ใคร ในตอนที่เดินทางหลังจากถูกทศกัณฐ์ขับไล่

ออกจากกรุงลงกา พบกับพวกลิงของพระราม ก็ยอมให้จับตัวไปแต่โดยดีมิได้คิดจะต่อสู้ป้องกันตนแต่อย่างใด แต่ในบทของพลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ แต่งให้พิเภกเป็นยักษ์ที่กล้าหาญไม่ยอมให้พลลิงของพระรามจับโดยดี กลับเข้าต่อสู้ จนพิเภกได้พบกับสุครีพผู้เป็นพญาวานร นายทหารของพระราม จึงเจรจากันรู้เรื่อง และขอไปเฝ้าพระรามด้วยความสวามิภักดิ์ พลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์อธิบายถึงเรื่องการที่ท่านเปลี่ยนแปลงนิสัยใจคอของพิเภกให้กล้าหาญไม่เขลาตกกลัวว่า

“อีกอย่างหนึ่งที่ได้เปลี่ยนไปโดยเจตนาก็คือ ลักษณะนิสัยใจคอของพิเภก แต่ก่อนนั้นท่านกำหนดไว้ให้พิเภกเป็นยักษ์หมอดู มีความรู้เพียงวิชาโหราศาสตร์ ซึ่งออกจะกว้างขวางแม่นยำ แต่ก็มีใจคอเป็นคนขี้ลาดตาขาว ตระหนกตกใจง่าย ไม่ยอมรบพุ่งกับใครเลย เมื่อเดินป่ามาหาพระรามก็เดินร้องไห้มา เมื่อพบกับพวกลิง ก็ยอมให้ลิงจับมัดมาอย่างเชลย ไม่คิดจะป้องกันเกียรติยศของตน และเมื่อพบกับสุครีพก็ยอมให้สุครีพตะคอก ขำระแซกถาม เหมือนกับว่าเป็นนักโทษ ทั้งหมดนี้เมื่อได้พิเคราะห์ดูพื้นเพของพิเภกทางด้านชาติกำเนิด ฐานะ และการกระทำบางอย่างแล้วก็ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะพิเภกมิใช่ยักษ์สามัญ แต่เป็นน้องทศกัณฐ์ นับว่าเป็นยักษ์กษัตริย์พงศ์พรหม เหตุไฉนจะเป็นคนขี้ลาดหวาดเกรงและอ่อนแอผิดเพี้ยนอยู่คนเดียว ย่อมจะมีศักดิ์มีมานะและมีอิทธิฤทธิ์ทัดเทียมกับยักษ์อื่นๆ ผู้ซึ่งอยู่ในวงศ์เดียวกันอยู่บ้าง นอกจากนั้นการแก้ผิดตามความรู้ของตนให้แก่ทศกัณฐ์นั้น ก็แสดงให้เห็นแล้วว่าพิเภกเป็นผู้ที่มีความเชื่อในความรู้ความสามารถของตน กล้าที่จะใช้ความรู้นั้นโดยเปิดเผย ไม่หวั่นเกรงต่อสิ่งใด และยังมี ความองอาจกล้าหาญในทางศีลธรรม (Moral Courage) บอกให้แก่ทศกัณฐ์ได้ซึ่งหน้าว่าอะไรผิดอะไรถูก ควรแก้ไขให้ถูกอย่างไร ทั้งที่พิเภกรู้ว่า ตนจักต้องเสี่ยงภัยต่ออารมณ์อันดุเดือดร้อนแรงของทศกัณฐ์ ด้วยเหตุนี้จึงได้แก้ลักษณะนิสัยใจคอของพิเภกเสียให้เป็นผู้มีความกล้าหาญมีอิทธิฤทธิ์ และมีศักดิ์ศรีสมกับชาติขัตติยะอันเป็นชาติกำเนิดของพิเภก ประกอบกับความองอาจของ

ผู้ที่ตั้งอยู่ในความเป็นธรรม จนตลอดเรื่องที่แสดงครั้งนี้ จะเรียกว่าเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของพิเภก ซึ่งพึงจะมาอุปติขึ้นที่โฉนธรรมศาสตร์นี้ได้”

โฉนธรรมศาสตร์ที่แสดงตอนพิเภกสวามิภักดิ์เนื่องในมงคลวโรกาสสมโภชสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นการแสดงถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทอดพระเนตรต่อจากนั้นได้จัดแสดงให้ประชาชนชมอีกหลายรอบ

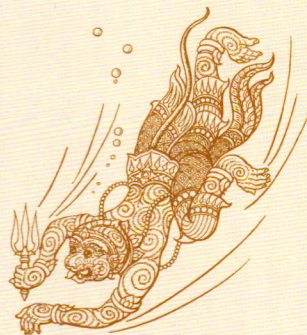
ในระหว่างที่โฉนธรรมศาสตร์กำลังซ้อมการแสดงชุดพิเภกสวามิภักดิ์อยู่นั้น ผมเป็นคนพากย์เจรจา โขนชุดนี้ นั่งดูการซ้อมอยู่หลายรอบ เห็นผู้แสดงเป็นตัวทศกัณฐ์ในตอนโกรธจะเข้าทำร้ายพิเภก จับคันศรทุกครั้งในบทร้องที่ว่า

“พระหัตถ์กุมแกว่งพระแสงขรรค์”

ผมเกิดความรู้สึกว่าไม่ตรงกับบท อตรนทนไม่ได้ (ตามธรรมชาติของคนชอบพุ่งไปทุกเรื่อง) จึงเรียนพลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ว่าทศกัณฐ์จับคันศรไม่ใช่พระขรรค์ตามบทร้อง พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ หัวเราะอย่างอารมณ์ดีแล้วกล่าวว่า

“เหวอ เขาจับคันศรหรือครับ แหม...ผมก็ไม่ทันมอง เอาเถิดครูจับผิดไปแล้วไม่เป็นไรหรอก คราวต่อไปก็จับเสียใหม่ให้มันถูก แต่จะจับอะไรเขาก็รำสว้ย รำดีไม่ใช่หรือครู”

นี่แหละครับ พลตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ผมรู้จักครับ

บทสัมภาษณ์ นายปลอด อดิเรกสาร

รองนายกรัฐมนตรี
ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๔

วารสารไทย ท่านรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์
ของชาติ กรุณาอธิบายความหมายของเอกลักษณ์ไทยตาม
ความคิดของท่าน

ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

เอกลักษณ์ของเรามี ๓ สถาบัน คือ ชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ ชาติ หมายถึง คน ประเพณี วัฒนธรรม
การแต่งกาย เรื่องอะไรต่างๆ ก็อยู่ในเรื่องชาติ ที่ประกอบเป็น
ชาติ เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้มีความสำคัญมาก อย่างเรื่องคน
อะไรเป็นเอกลักษณ์

โครงการหนึ่งที่ผมเริ่มทำอยู่ให้สำนักงานคณะกรรมการ
การส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) ทำคือ
โครงการ “คนไทยน่ารัก” สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์
ของชาติ (สอช.) มาช่วยด้วยก็ได้ เพราะถือเป็นเอกลักษณ์ คน
ไทยน่ารัก ทำไมถึงน่ารัก เพราะมีองค์ประกอบอยู่ ๓-๔ อย่าง

อย่างแรกผมใช้คำว่า ๓ อ่อน คือบุคลิกดั้งเดิมของ
คนไทย ผู้ใหญ่ อ่อนโยน เด็กอ่อนน้อม ผู้หญิงอ่อนหวาน นี่
เอกลักษณ์ใช้ใหม่ครับ สองยิ้ม การยิ้มของเราที่แท้คือ
เอกลักษณ์ สร้างบรรยากาศความเป็นมิตร สาม กิริยา
มารยาทที่นอบน้อมแสดงออกด้วยการไหว้ การกราบ การ
นอบน้อมของเราไม่จำเป็นต้องเดิน หรือยืน หรือนั่ง หรือ
พูด แม้กระทั่งนอนหรือกิน พวกนี้เป็นเอกลักษณ์ของเรา
เพราะชาติอื่นไม่มี

ชาติอื่นไม่ลึกซึ้ง ไม่ละเอียดไปถึงเรื่องพวกนี้ การกิน
การนั่ง ฝรั่งวัฒนธรรมตะวันตกไม่ระวังหรอก ของเราพร้อม
เรื่องไหว้ เรื่องกราบ เอกลักษณ์ของเราคือการไหว้ คนไทย
ไหว้สวยที่สุดในโลก ไหว้กับกราบ แต่เราต้องรักษาไว้ต้อง
ระดมให้เด็กรุ่นใหม่ไหว้ให้เป็น กราบให้เป็น กราบพระอย่าง
หนึ่ง กราบคนอย่างหนึ่ง

องค์ประกอบที่ผมคิดขึ้นมาคือการปฏิบัติพรหมวิหาร ๔
ต้องนำหลักพระพุทธศาสนาเข้ามา คือการมีความเมตตา
กรุณา มุทิตา อุเบกขา ๔ อย่างนี้หล่อหลอมความเป็นคนไทย
เมตตา คือความรัก กรุณา คือความสงสาร ให้ทาน ทำบุญ

ทำทาน ให้ทานเลี้ยงดู สังคมสงเคราะห์ต่างก็ทำ มุทิตา คือ
ดีใจเมื่อคนอื่นได้ดี ไม่อิจฉาริษยา และอุเบกขา คือมีสติ มี
ความเป็นธรรม มีความหนักแน่น

เรื่องเครื่องแต่งกาย การแต่งกายของไทยแต่ละภาค
อาหารการกินเป็นเรื่องสำคัญของชาติ ศาสนาเราก็มี
พระพุทธศาสนาเป็นหลัก แต่หลักการของศาสนาอื่นๆ ก็
เหมือนกัน คือ สอนคนให้เป็นคนดีทั้งนั้น แต่ว่าวิธีการ
มาตรการอาจจะต่างกัน

เรื่องศาสนาเวลาผมไปดูพิพิธภัณฑ์ เขาจัดแสดง
พระพุทธรูป ผมบอกว่าแค่นี้ไม่พอ คนไทยยังไม่รู้ คุณจะต้อง
มีจุดเริ่มต้น อย่างพุทธประวัติ อาจจะไม่ทราบว่ามีพุทธ-
ประวัติเป็นอย่างไร หลังจากนั้นจึงจะมีพระพุทธรูปปางต่างๆ
ต้องโยงให้เห็น

สถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่ง สอช. ทำไว้มากในเรื่อง
พระราชกรณียกิจของพระองค์ โครงการต่างๆ เป็นสิ่งที่ต้องทำ
พระราชกรณียกิจของพระองค์มี ๓-๔ งานหลักๆ โครงการ
ตามพระราชประสงค์ โครงการตามพระราชดำริ โครงการ
หลวง ประกอบเป็นเอกลักษณ์ทั้งหมด ชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ แต่ละสถาบันก็แตกออกไปได้

วารสารไทย

เอกลักษณ์ไทยที่ผ่านมาเรามีความเป็นไทยของเราในเมื่อโลก
แคบเข้า กระแสวัฒนธรรมต่างๆ เข้ามา การที่จะดำรง
เอกลักษณ์ไทยไว้ ท่านคิดว่าจะมีวิธีคิดเชิงกลยุทธ์อย่างไร
หรือแนวทางที่จะทำให้เอกลักษณ์ไทยโดดเด่นขึ้นมา

ประธานฯ

สิ่งต่างๆ ที่เราพูดเรื่องเอกลักษณ์ ต้องบรรจุอยู่ในหลักสูตรชั้น
พื้นฐาน คือให้เด็กต้องเรียนรู้ตั้งแต่เยาว์วัย ผมไปเปิดอาคาร
ของโรงเรียน เขาพาไปดูห้องสอนเด็กอนุบาลซึ่งสำคัญมาก
เพราะว่าเด็ก ถ้าเริ่มต้นถูกจะจำสิ่งแรกที่ตัวเองได้ยินหรือ
ประสบการณ์ในชีวิต ต้องเริ่มตั้งแต่อนุบาล

เพราะฉะนั้นสิ่งต่างๆ ที่เราพูดเอกลักษณ์ของไทย
จะต้องเริ่มสอนให้เขารู้ตั้งแต่เด็ก เช่น เรื่องกิริยามารยาทที่
เราสอนให้นอบน้อม ไม่ใช่สอนตอตนโต ต้องสอนตั้งแต่เด็ก
นั่งพับเพียบ นั่งขัดสมาธิต้องหัดตั้งแต่เด็ก

วารสารไทย ท่านเชื่อมโยงเอกลักษณ์เข้ากับระบบการศึกษาด้วยใช่หรือไม่
ประธานฯ ใช่ครับ เพราะเมื่อสักครู่ถามว่าจะรักษาไว้อย่างไร แล้วก็ต้องทำต่อเนื่อง นั่นคือผมพูดเฉพาะเรื่องหลักสูตรและสถานศึกษา อันนั้นต้องทำ แต่พอมาข้างนอก ไม่ว่าจะเป็นการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัยต่างๆ จะต้องแทรก แม้กระทั่งรายการวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ มีโอกาสจะต้องแทรกลงไปให้คนได้เห็น

วารสารไทย สื่อปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพโดยรวมไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเด็ก ไปเน้นทางด้านวัฒนธรรมต่างประเทศ หรือบางสื่อนำเสนอภาพหรือเรื่องราวที่ไม่เหมาะสมตรงกันข้ามกับเอกลักษณ์ไทย

ประธานฯ รัฐต้องเข้ามาบีบบทบาท รัฐต้องสนับสนุน ต้องจัดงบประมาณส่วนหนึ่งเข้ามาทำ ผมยกตัวอย่าง สหรัฐอเมริกาก็ทำ ญี่ปุ่นก็ทำ อย่างสมัยผมเรียนหนังสือ สหรัฐอเมริกาขาดแคลนแพทย์เขาก็สนับสนุนส่งเสริมงบประมาณสนับสนุนให้บริษัทสร้างละครโทรทัศน์ พระเอกนางเอกได้เป็นหมอหรือประเทศญี่ปุ่น ครั้งหนึ่งต้องการส่งเสริมเรื่องกีฬา ก็จะมีละครญี่ปุ่นเกี่ยวกับเรื่องกีฬาออกมา ของเราก็ต้องทำเหมือนกัน เราจะเน้นอะไรในช่วงนั้น เราก็ทำออกมาสนับสนุนให้ทำกันด้วย

เอกลักษณ์ในเรื่องชาติ ภาษา ภาษาไทยมีความเป็นเอกลักษณ์ด้วย จะไม่เหมือนภาษาอื่น เป็นภาษาที่ใช้ได้ลึกซึ้งอธิบายพฤติกรรมต่างๆ สิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้ละเอียด ได้ลึกซึ้งกว่าภาษาอังกฤษ เพราะภาษาสะท้อนถึงอุปนิสัยของคนในชาตินั้น

มีคำไทยอยู่สองคำ ซึ่งผมยังหาคำภาษาอังกฤษมาทดแทนไม่ได้ คือคำว่า “เกรงใจ” กับ “หมั่นไส้” สองคำนี้ไม่มี เพราะว่าฝรั่งเขาไม่มีความรู้สึกอย่างนี้ แต่คนไทยมีเรื่องเกรงใจ แม้กระทั่งเราไปพูดความเกรงใจเป็นสมบัติของผู้ดี เรายังเป็นคำพูดสอนเลย ซึ่งฝรั่งเขาไม่มี คำว่า “เกรงใจ” “หมั่นไส้” ก็เช่นเดียวกัน ความรู้สึกของเขา ไม่รักก็ชอบ ไม่เกลียด ก็เกลียดหรือไม่เกลียดตรงๆ เลย แต่ครึ่งๆ กลางๆ

แบบหมั่นไส้ไม่มี เพราะฉะนั้นภาษาก็สำคัญ ภาษาไทยต้อง
รณรงค์ให้คนไทยเรียนรู้ภาษาไทย การพูด เขียน อ่าน อย่าง
ถูกต้อง

วารสารไทย ภาษาเป็นเอกลักษณ์ของชาติที่ควรส่งเสริม ในปัจจุบันเป็น
เรื่องหนึ่ง ท่านคิดว่ามีก็เรื่องที่เร่งด่วน ที่เราจะต้องส่งเสริม

ประธานฯ ทุกเรื่องต้องทำหมด ต้องทำควบคู่กันไปหมด น้ำหนักต้องไป
พร้อมกัน เพราะว่าจริงๆ แล้วมันเกี่ยวโยงกัน

วารสารไทย มีการจัดลำดับก่อนหลังหรือไม่

ประธานฯ ต้องมี เพราะว่าเวลาเราพูดถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
แต่ความจริงแล้วน้ำหนักเท่ากัน

วารสารไทย ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เราพูดกันมาก ขณะนี้ใน
สังคมสิ่งเหล่านี้อ่อนแอลง หรือมีอยู่ก็มักจะไปเน้นที่เปลือก
ที่กะพี้มากกว่าแก่น เช่น วันลอยกระทงแทนที่จะเน้นเรื่องน้ำ
ก็จะไปจุดไฟ จุดพลุ

ประธานฯ เรื่องนี้จะต้องสอน เพราะฉะนั้นจะต้องมีหน่วยงานที่เข้ามา
จัดในเรื่องนี้ ต้องมีคู่มือว่า อะไรคือความถูกต้อง ยกตัวอย่าง
ทอดกฐิน จัดกันทุกปี ผมไปมาหลายวัด ไม่ค่อยตรงกัน ทำ
กันทุกปี ควรจะแน่นอน แม้กระทั่งพิธีเปิดงานต่างๆ พิธีสงฆ์
ต้องทำอะไรก่อนหลัง ต้องชัดเจนเต็มรูปแบบ รูปแบบของ
ประเพณีวัฒนธรรมต้องชัดเจนและต้องรักษาไว้ให้ถูกต้อง

วารสารไทย มีหน่วยงานที่จะมารองรับหรือไม่

ประธานฯ สอช. ต้องเป็นหลัก และก็จะต้องกระจายไป เรื่องไหนเกี่ยวกับ
กระทรวงศึกษาธิการ เช่น จัดหลักสูตรเรื่องวัฒนธรรม
กระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับเรื่องท้องถิ่นต้องกระจายไปหมด
อย่างเรื่องท่องเที่ยวก็ต้องกระจายออกไปให้ช่วยกัน

วารสารไทย เมื่อเป็นเช่นนี้ สอช. น่าจะไปอยู่ตรงไหนในการปฏิรูประบบ
ราชการที่กำลังดำเนินการอยู่

ประธานฯ ปัจจุบันสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นร.) ถ้ามองในรูปเป็นส่วน
กลางเป็นรูปคณะกรรมการก็ควรจะอยู่ใน นร. ต้องดูว่าเรา
เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องวัฒนธรรมหรือเปล่า คิดว่าวัฒนธรรม
เป็นเพียงแขนงหนึ่งของเรื่องเอกลักษณ์ เพราะฉะนั้น สอช.
ก็ควรจะอยู่ใน นร. เพราะว่าไม่ใช่เรื่องวัฒนธรรมอย่างเดียว
เอกลักษณ์เป็นเรื่องหลายเรื่องที่จะต้องทำ ผมเคยเห็น

หนังสือเรื่อง “สัตว์ถิ่นเดียวในประเทศไทย” ซึ่ง สอช. ก็ทำไว้หลากหลาย ไม่ใช่วัฒนธรรมอย่างเดียว คำว่าเอกลักษณ์ครอบคลุมและกว้างอย่างที่ผมพูด แล้วแตกแขนงไป เป็นหน่วยกลางกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย ประสานเรื่องความเป็นไทย

วารสารไทย อีกเรื่องหนึ่งที่น่าจะเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย แต่เราก็กังไม่ค่อยชัดเจน คือเรื่องการเสริมสร้างวินัยคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร คนไทยมีวินัยหรือไม่ในความเป็นเอกลักษณ์ไทย

ประธานฯ เอกลักษณ์คนไทยกับความไม่มีวินัย ควรจะต้องให้คำจำกัดความของคำว่า “วินัย” ก่อน เพราะว่าเราจะบอกว่าเราไม่มีก็ได้ เรามีวินัยแบบไทยๆ บางครั้งเราไม่ต้องสอน อย่างเวลาเข้าสังคมผู้ใหญ่จะนั่งในส่วนของผู้ใหญ่ หรือแบ่งผู้ชายผู้หญิง เด็ก นั่งมีวินัย โดยไม่ต้องบอกเลย แบ่งกันชัดเจนในสังคมของเรา แม้กระทั่งเรื่องอาหารการกิน มีวินัยอยู่ในตัวโดยไม่ต้องสอน โดยไม่มีใครมาสั่ง ซึ่งเป็นแบบไทยๆ เรามีวินัยแบบไทยๆ

วารสารไทย ในการเสริมสร้างวินัย ท่านคิดว่าควรจะเป็นเสริมสร้างเป็นเอกลักษณ์ของชาติหรือปล่อยไปตามแบบไทยๆ

ประธานฯ ผมว่าควรต้องปล่อยไป อย่างเรามีวินัย หรือเวลาพูดคุยถ้าผู้ใหญ่ไม่พูด เราก็นิ่ง นี่แหละคือวินัย มีวินัยแบบทหาร เพราะฉะนั้นบางอย่างแล้วแต่มุมมอง

วารสารไทย หมายความว่าในวัฒนธรรม เรามีวินัยที่เป็นนามธรรมอยู่ในตัวแล้ว

ประธานฯ บางเรื่องในปัจจุบัน ในอดีตบางอย่างจะทำได้ เช่น กินกล้วยเสร็จ โยนเปลือกกล้วยทิ้งไปในปากก็ไม่ใช่ไร ถือว่าเป็นอินทรีย์วัตถุ แต่ตอนนี้ไม่ได้เป็นสังคมเมือง การโยนทิ้งเป็นการทิ้งขยะ เพราะฉะนั้นบางอย่างแล้วแต่มุมมอง สมัยก่อนวัฒนธรรมเราเริ่มต้นจากชนบท ความเป็นอยู่ของเราแต่ก่อนเป็นชนบทอยู่ ไม่ใช่ไร แต่เดี๋ยวนี้ไม่ได้

วารสารไทย ต้องเลือกใช้ให้ถูกกับสถานการณ์ กาละเทศะ และเชื่อมโยงกับการจัดระเบียบสังคมด้วยหรือไม่

ประธานฯ นี่คือวินัยแบบไทยๆ คำว่ากาละเทศะ เป็นการควบคุมวินัยของ

คนไทยให้ถูกกาลเทศะ ก็เหมือนกับคำพูด เราพูดกับเพื่อน ก็ใช้อย่างหนึ่ง แต่ต่างประเทศเขาใช้ You กับ I แต่คำพูดของเราแตกต่างกันมาก สรรพนามมีหลายระดับ

วารสารไทย นอกจากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ท่านยังเป็นนักเขียนด้วยการเขียนหนังสือของท่านได้สอดแทรกเอกลักษณ์ไทยลงไป ด้วยหรือไม่

ประธานฯ นี่คือเหตุผลทำไมผมต้องเขียนเป็นภาษาอังกฤษเพราะผมต้องการที่จะเผยแพร่ความเป็นไทยไปสู่สายตาชาวโลก และในแต่ละเรื่องผมจะแทรกประเพณี ความเป็นอยู่ เกร็ดของความเป็นไทยเข้าไปในนวนิยายแต่ละเรื่อง โดยไม่เป็นหนังสือนำเที่ยว แต่คนอ่านแล้วได้เห็นภาพของประเทศไทย เช่น ตัวละครของผมเป็นชาวต่างประเทศจะขึ้นบ้านต้องถอดรองเท้า หรือใช้วิธีไหว้แทนการจับมืออย่างเรื่องแม่โขง เป็นความเชื่อเรื่องพญานาค เรื่องการรูดงค์ และความเกี่ยวพันของพญานาคกับพระพุทธศาสนา เรื่องกฎแห่งกรรมที่ผมได้แทรกไว้ด้วย

วารสารไทย ท่านดูแลงานด้านเอกลักษณ์ของชาติ ท่านมีแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร

ประธานฯ มีตลอดยิ่งทำงานเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชาติทำให้รู้อะไรลึกซึ้งขึ้น แล้วผมต้องยอมรับว่าครั้งแรกผมไม่ทราบอย่างลึกซึ้งในเนื้อหาของ สอช. หลังจากเห็นผลงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งพิมพ์ ผมแปลกใจและประทับใจที่มีมากมาย ทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาไทย เวลาแขกต่างประเทศมาพบ บางครั้งผมไม่รู้จะมอบอะไรให้เป็นของที่ระลึก ผมเห็นว่าหนังสือภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับประเทศไทย เกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ สอช. จัดทำนั้นดีมาก ควรส่งให้กระทรวงต่างๆ เผยแพร่ให้แก่ชาวต่างประเทศ หรือเวลาคณะรัฐมนตรีหรือท่านนายกรัฐมนตรีไปต่างประเทศให้นำไปเผยแพร่ด้วย

วารสารไทย งานของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติท่านจะสนับสนุนในสิ่งที่เขากำหนดอยู่แล้ว เช่น สิ่งพิมพ์ หรือจะสนับสนุนเรื่องใดให้เหมาะสมจริงจังขึ้นบ้าง

ประธานฯ

ผมเคยแนะนำไปเรื่องหนึ่งที่กำลังทำอยู่ คือ “Official Guide Book” ซึ่งประเทศไทยยังไม่มี และได้เคยแนะนำการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งความจริงเขาต้องทำ ตั้งแต่ผมเป็นรัฐมนตรีดูแลการท่องเที่ยว ก็ยังไม่ได้ทำ

“Official Guide Book” หมายความว่า ข้อมูลที่อยู่ในหนังสือเล่มนี้เป็นข้อมูลที่อ้างอิงได้ เป็นข้อเท็จจริงที่ทุกคนยอมรับ เช่น พระปรางค์วัดอรุณฯ สูงเท่าไร มัคคุเทศก์ยังถกเถียงกันอยู่ ควรยุติแล้ว เพราะฉะนั้นหนังสือเล่มนี้จะต้องชัดเจนในเรื่องข้อมูลและสาระ

ประเด็นที่สอง เรื่องการเขียน เพราะต้องเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ชื่อคน ชื่อถนน ชื่อเมือง ทำให้มันเหมือนกัน ไม่ใช่ขับรถไปพื้ยาพบเห็นการเขียนคำว่า “พื้ยา” หลายรูปแบบ “นครราชสีมา” สะกดอย่างไร “เชียงใหม่” ยังตกลงกันไม่ได้

วารสารไทย

ขอขอบคุณท่านประธานฯ

การตรวจหา

“เมืองงراد”

(ตอนที่ ๑)

ประพัฒน์ ตรีณรงค์

ความสำคัญ

เมืองงراد เป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งของไทยมาตั้งแต่สมัยก่อนตั้งกรุงสุโขทัย เป็นราชธานี เมืองนี้เคยเป็นเมืองที่วีรบุรุษของไทยท่านหนึ่งเป็นพระประมุข ครองอยู่ คือ พ่อขุนผาเมือง พระราชโอรสของพ่อขุนศรีนาวนำถม ผู้ครอง ราชอาณาจักรเสลียงสุโขทัยมาก่อน ก่อนที่พ่อขุนบางกลางท่าวจะเสด็จขึ้น ครองราชย์เป็นพระปฐมบรมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วงครองกรุงสุโขทัยเมื่อ พ.ศ.๑๗๙๒ และเปลี่ยนพระนามเป็นพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

ความจริงเรื่องนี้ผู้เขียนได้ กำหนดไว้ว่าจะเขียนพระราชประวัติ ของพ่อขุนผาเมืองก่อน เพราะเท่าที่ ได้อ่านข้อความตอนหนึ่งในเรื่อง “พ่อขุนผาเมืองแห่งเมืองงراد” ของ “พลหลวง” ที่กล่าวไว้ว่า

“การสถาปนาอาณาจักร ศรีสุทนต์สุโขทัย โดยพ่อขุนบาง กลางท่าว (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นพ่อขุน บางกลางท่าว) ซึ่งต่อมาเมื่อปราบดา-ภิเษกแล้วทรงพระบรมนามาภิไธยว่า

ศรีอินทราทิตย์ นั้น ย่อมเป็นหนี้บุญ คุณบุคคลคนหนึ่งนั่น คือ พ่อขุน-ผาเมืองแห่งเมืองงراد วีรกรรมของ พ่อขุนผาเมืองนับว่าเป็นที่จับใจแก่ ผู้ที่ศึกษาประวัติศาสตร์ไทยอยู่มาก เพราะแสดงให้เห็นถึงวิญญาณเลือด รักชาติของคนไทย ที่อยากเห็นราช อาณาจักรไทยเป็นปึกแผ่น โดยยอม เสียสละสิทธิของตนทั้งหมดให้แก่ พระสหาย คือ ขุนบางกลางท่าว อย่างสิ้นเชิง ที่กล่าวเช่นนั้นมิใช่กล่าว

เกินความเป็นจริงไปเลย ด้วยในศิลา จารึกยืนยันว่า บรรพบุรุษของพ่อขุน ผาเมืองเป็นเจ้าผู้ครองเมืองสุโขทัย ศรีสุทนต์สุโขทัยมาก่อน ก่อนที่ขอมสมาด ไชยลัญจภาพ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น ขอม สบาดไชยลัญจภาพ) จะมายึดไว้ได้ พ่อขุนผาเมืองจึงเป็นผู้เดียวที่มีสิทธิ ในราชบัลลังก์สุโขทัย นอกจากนั้นแล้ว ผลของการรบแย่งชิงเมืองคืนครั้งนี้ ก็ปรากฏว่ากองทัพพ่อขุนผาเมืองเข้า เมืองได้ก่อน...

จึงเห็นเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่เราควรจะหยิบยกเอาพระราชประวัติของพ่อขุนผาเมือง ผู้เป็นวีรบุรุษที่เสียสละอันใหญ่หลวงนี้มาศึกษากัน แต่เป็นที่น่าเสียใจอย่างยิ่ง เพราะแต่เมืองรัตของพระองค์จนปัจจุบันนี้ นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดี ก็ยังถกเถียงกันอยู่ ไม่ทราบว่าจะอยู่ที่ไหน สาอะไรกับเรื่องชีวิตของพระองค์ย่อมมีดมน...”

แต่แล้วได้อ่านข้อความตอนหนึ่งในเรื่อง “เมืองรัต และรอยเชื่อมในประวัติศาสตร์ไทย” ของ พิเศษ เจียจันทร์พงษ์ นักโบราณคดี (นิตยสาร ศิลปากร ปีที่ ๒๔ เล่ม ๑ มีนาคม ๒๕๒๓) ได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“ประวัติศาสตร์ตอนต้นสุโขทัย หรือก่อนสมัยสุโขทัยนี้ จะเป็นเรื่องที่มีดมนที่จะหาคำอธิบายในหลายปัญหา เช่น การหายไปของตระกูลพ่อขุนผาเมือง การที่ตระกูลพ่อขุนบางกลางหาวเข้าแทนที่อำนาจในแคว้นสุโขทัย และเรื่องเมืองรัตของพ่อขุนผาเมืองที่ทวนกลับไปครองว่าอยู่ที่ใด ดังนี้ เป็นต้น บันไดขั้นแรกของการคลี่คลายปัญหาเหล่านี้ น่าจะอยู่ที่ว่า หาเมืองรัตให้ได้เสียก่อนเมื่อหาได้แล้วก็อาจจะได้แสงสว่างที่จะฉายเข้าสู่ความมืดมดของปัญหาอื่นๆ ได้”

ด้วยเหตุผลของนักโบราณคดี กรมศิลปากร ดังอ้างมานี้ผู้เขียนเห็นด้วยจึงตัดสินใจเขียนบทความเรื่องนี้โดย “หาเมืองรัตให้ได้เสียก่อน” แล้วจึงเขียนพระราชประวัติของพ่อขุนผาเมืองต่อไป

และขอเอาคำ “พลูหลวง” ซึ่งได้กล่าวไว้อีกตอนหนึ่งมาเป็นหลักดำเนินเรื่องคือ

“เพราะแม้แต่เมืองรัตของพระองค์ (พ่อขุนผาเมือง) จนปัจจุบันนี้ นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดี ก็ยังถกเถียงกันอยู่ไม่ทราบว่าจะอยู่ที่ไหน สาอะไรกับเรื่องชีวิตของพระองค์ ย่อมมีดมน...”

ข้อถกเถียงเรื่องเมืองรัต

ข้อถกเถียงหรือความคิดเห็นของบรรดานักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดี เกี่ยวกับที่ตั้งเมืองรัตอยู่ที่ไหน จะขอนำมาเสนอให้ท่านผู้อ่าน แต่ขอทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระนามเดิมของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ไว้เบื้องต้นก่อนว่า เพราะในเอกสารต่างๆ ที่อ้างถึง บางแห่ง

เป็นพ่อขุนบางกลางหาว บางแห่งเป็นพ่อขุนบางกลางหาว ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นที่ยุติกันแล้วว่า พระนามเดิมของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วงนั้นคือ พ่อขุนบางกลางหาว

เรื่องที่ตั้งของเมืองรัตตามที่สันนิษฐานกันนั้นมีโดยลำดับ ดังนี้

๑. อยู่ทางด้านตะวันออกของสุโขทัย ปรีดา ศรีชลาลัย เขียนไว้ใน “รวมเรื่องของศรีชลาลัย ภาค ๑” ซึ่งอ้างศาสตราจารย์ ยอช เซเดส์ เป็นหลักประกอบไว้ในพระราชประวัติพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ตอน รบกำจัดขอมสบาดโขลนาแลพวง ว่า

“เมืองบางยางเห็นจะใกล้เมืองศรีสัชนาลัย (สวรรคโลก) และจากเมืองศรีสัชนาลัยไปเมืองรัต คงไม่ต้องผ่านเมืองสุโขทัย เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงสันนิษฐานว่า เมืองบางยางอาจเป็นเมืองทุ่งยาง (อุตรดิตถ์) ส่วนเมืองรัต ท่านเซเดส์ เห็นว่าควรจะอยู่ทางด้านตะวันออกของสุโขทัย ก็น่าฟัง เพราะเมืองรัตระบุไว้ในจารึกสุโขทัยหลักที่ ๔ นำหน้าเมืองสคำ เมืองลำบาจาย ซึ่งสองเมืองหลังนี้ มีกล่าวไว้ในจารึกที่ ๑ รวมอยู่ในภาคตะวันออกของสุโขทัย”

และอีกตอนหนึ่งในเรื่องเดียวกันว่า

“ส่วนดินแดนอาณาจักรสุโขทัย ในระยะที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์เริ่มเป็นกษัตริย์ครอบครองพอจะอนุมานได้ตามเค้าเงื่อนที่ปรากฏในตำนาน ๒ เรื่อง คือ ตำนานลิหิงคินทานและตำนานสินพิฎฐีมาเพียงคร่าวๆ ว่า ขอบเขตส่วนเหนือเพียงสุดเมืองทุ่งยั้ง (อุตรดิตถ์) ด้านตะวันออกจดแดนเมืองรัตของพ่อขุนผาเมือง...”

ข้อสันนิษฐานของท่านผู้นี้ ออกชื่อเมือง ทุ่งยั้งเป็นสองอย่างคือ ทุ่งยาง กับ ทุ่งยั้ง ปัจจุบันใช้ว่า ทุ่งยั้งอย่างเดียว

ในหนังสือ “อภินิหารประวัติศาสตร์ไทย ภาคหนึ่ง” ของ นายเล็กสุมิตร โดดชื่น ได้ทำเชิงอรรถเกี่ยวกับที่ตั้งของเมืองรัต ไว้ในหัวข้อ “พ่อขุนผาเมือง” น่าสนใจ เพราะนำเอาคำสันนิษฐานของหลายท่านมาลงไว้ ดังนี้ “เมืองรัตนี้ ศาสตราจารย์ ยอช เซเดส์ สันนิษฐานว่า คงอยู่ทางทิศตะวันออกของเมืองสุโขทัย แถวริมแม่น้ำสักแต่บางคนก็ว่าอยู่แถวเพชรบูรณ์หรือหล่มสัก

พระยาราชโยธาว่าเดิมคงเป็น ‘ผาลาด’ เพราะมองดูจากพิษณุโลกจะเห็นทิวเขานครไทยลาดไปถึงหล่มสัก **พระบริหารเทพธานี** เข้าใจว่าน่าจะเป็นเมืองศรีเทพ (ร้าง) เพราะเมืองศรีเทพดูสมที่จะเป็นเมืองด่านสำคัญ ปลายอาณาเขตเขมรที่ได้เป็นใหญ่เหนือบ้านเมืองไทยทางลุ่มแม่น้ำโขงแทนเมืองพิมายสมัยนั้น **นายตรี อมาตกุล** เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองศรีเทพไว้ในหนังสือ “**นิทานประวัติศาสตร์โบราณคดี**” ตอนเมืองโบราณในประวัติศาสตร์ว่า ‘**เมืองโบราณ (ร้าง) อยู่ในท้องที่อำเภอท่าโรง จังหวัดเพชรบูรณ์**’ อยู่ทางตะวันออกของลำน้ำป่าสัก ลึกเข้าไปประมาณ ๖ กิโลเมตร ตัวเมือง รูปรางลักษณะค่อนข้างรี เป็นเมืองขนาดใหญ่ กว้างประมาณ ๒ กิโลเมตร ยาวประมาณ ๔ กิโลเมตร มีกำแพงเมืองถึง ๒ ชั้น และมีคูล้อมรอบเฉพาะที่เป็นป้อมนั้นก่อด้วยศิลาแลง มีคลองขุดทางคูเมืองทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ไปบรรจบกับลำห้วยใหญ่ ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า **ลำเหียง** เข้าใจว่าลำห้วยนี้คงจะเป็นแม่น้ำเดิม เพราะอยู่ห่างจากกำแพงเมือง ๑ กิโลเมตรเศษเท่านั้น ตอนหนึ่งอีกหน้าต่อมาเขียนไว้ว่า ‘ครั้งกรุงสุโขทัยจะเรียกชื่อเมืองนี้อย่างไรไม่ปรากฏแต่ในสมัยศรีอยุธยาเรียกเมืองนี้ว่า **ศรีเทพ** หรือ **ศรีถมอรัตน์** มีกล่าวไว้ในพระราชพงศาวดาร ครั้งแผ่นดินพระมหาธรรมราชา เมื่อปีภูมิ พ.ศ. ๒๑๐๐ ออกชื่อเจ้าเมืองศรีเทพว่าพระศรีถมอรัตน์คู่กับพระชัยบุรี เจ้าเมืองไชยบาดาล ครั้งหนึ่งในสมัยกรุงศรีอยุธยาคงจะย้ายตัวเมืองไปตั้งริมแม่น้ำสักเหนือเมืองเดิมขึ้นไป ซึ่งในปัจจุบันนี้เป็นอำเภอท่าโรง ต่อมาในรัชกาลที่ ๓ (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์) ครั้งปราบกบฏเวียงจันทน์ พระศรีถมอรัตน์เจ้าเมืองศรีเทพมีความชอบมาก จึงโปรดให้ยกศักดิ์เมืองศรีเทพขึ้นเป็นเมืองตรี เปลี่ยนชื่อเมืองใหม่เป็นเมืองวิเชียรบุรี (คงเอาชื่อเขาแก้วเป็นนิมิตอย่างเดียวกับชื่อศรีถมอรัตน์ ซึ่งอาจเป็นชื่อเมืองที่ตั้งขึ้นครั้งพวกขอมมาปกครองก็ได้) ต่อมาเมื่อจัดระเบียบการปกครองใหม่ในรัชกาลที่ ๕ ยุบเมืองนี้ลงเป็นอำเภอเรียกว่า อำเภอวิเชียรขึ้นอยู่กับเมืองเพชรบูรณ์ ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ กลับเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอท่าโรงตามชื่อเก่าอีก’

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานไว้ในพระนิพนธ์เรื่อง “**นิทาน**

โบราณคดี” ตอนที่ว่าด้วยเรื่องความไข่มืองเพชรบูรณ์ อันเป็นนิทานเรื่องที่ ๑๐ ทรงนำเอาข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับโบราณสถานและโบราณคดีที่พระองค์ได้เสด็จไปตรวจราชการถึงเมืองเพชรบูรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ มาทรงบรรยายไว้ รายละเอียดต่างๆ ส่วนใหญ่ คล้ายกับที่ **นายตรี อมาตกุล** ได้นำมากล่าวไว้ในข้อความที่อ้างแล้ว กล่าวคือทรงชี้ให้เห็นว่าเมืองโบราณที่อยู่ใกล้ๆ เมืองศรีเทพ ขอเชิญพระนิพนธ์ที่ทรงไว้ในตอนนี้อีกเพื่อท่านผู้อ่านได้พิจารณา คือ “ฉันไปมณฑลเพชรบูรณ์ครั้งนั้น มีกิจอีกอย่างหนึ่งซึ่งจะไปสืบเมืองโบราณด้วย ด้วยเมื่อแรกฉันเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้เห็นทำเนียบเกาบอกรายชื่อหัวเมืองมีชื่อเมืองศรีเทพเมืองหนึ่ง แต่ตัวเมืองหาไม่ ฉันถามยังราชการกระทรวงมหาดไทย ก็ไม่มีใครรู้ว่าเมืองศรีเทพอยู่ที่ไหน ต่อมาฉันได้พบสมุดคำอีกเล่มหนึ่งเป็นต้นร่าง กระทรวงให้คนเชิญตราไปบอกข้าหลวงรักษากลที่ ๒ ตามหัวเมืองเป็นทางๆ ให้คนหนึ่งเชิญไปเมืองสระบุรี ชัยบาดาล เมืองศรีเทพ และเมืองเพชรบูรณ์ ก็ได้ได้ว่าว่า เมืองศรีเทพ เห็นจะอยู่ทางลำแม่น้ำสัก แต่อยู่ตรงไหนยังไม่รู้ เมื่อฉันขึ้นไปถึงเมืองเพชรบูรณ์ ให้นำผู้ชำนาญท้องที่มาถามว่า มีเมืองโบราณอยู่ทางลำแม่น้ำสักที่ไหนบ้าง ได้ความว่าข้างเหนือเมืองเพชรบูรณ์ ทางฝั่งตะวันออก มีเมืองโบราณเมืองหนึ่งเรียกกันว่า “**นครเดิด**” แต่อยู่ในดงดิบ ยังมีแต่เทือกเนินดินเป็นแนวกำแพงและมีสระอยู่ในเมืองสระหนึ่งเรียกว่า “**สระคงคา**” บางคนได้เคยไปพบห้วยกษทำด้วยหินพอเชื่อได้ว่าเป็นเมืองพวกขอมสร้างไว้ แต่ฉันไม่ได้ไปดู เขาบอกว่าเมืองโบราณอีกเมืองหนึ่งใหญ่โตมาก ชื่อว่า “**เมืองอภัยสาลี**” อยู่ใกล้กับเมืองวิเชียรและอยู่ในป่าแดงไปถึงได้ไม่ยาก เมืองนั้นยังมีปรางค์ปราสาทเหลืออยู่ ฉันอยากดูจึงสั่งให้เอาม้าลงมากอยรับที่เมืองวิเชียรเมื่อฉันลงมาถึงเมืองวิเชียรทราบว่าเป็น **พระยาประเสริฐสงคราม** ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งแก่ชราลาออกจากราชการมานานแล้ว ยังมีชีวิตอยู่แต่ทุพพลภาพไม่สามารถจะมหาได้ ฉันจึงไปเยี่ยมถึงบ้าน ถามถึงเรื่องเมืองศรีเทพ ได้ความว่า เมืองวิเชียร นั้นเอง แต่โบราณเรียกเป็น ๒ อย่าง เมืองท่าโรงก็เรียก เมืองศรีเทพก็เรียก ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นที่พระศรีถมอรัตน์ (ตามชื่อ

เขาแก้ว ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในจังหวัดนั้น) มาจนถึงรัชกาลที่ ๓ กรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อครั้งกบฏเวียงจันทน์ พระศรีธรมอรรถนมีความชอบมาก จึงโปรดให้ยกศักดิ์เมืองศรีเทพขึ้นเป็นเมืองตรี เปลี่ยนนามเป็น เมืองวิเชียรบุรี (คงเอาชื่อเขาแก้วเป็นนิมิต) และเปลี่ยนนามผู้ว่าราชการจังหวัดจาก พระศรีธรมอรรถนเป็นพระยาประเสริฐสงครามแต่นั้นมา ตามแกต่อไปถึงเรื่องเมืองอภัยสาธิตี แกบอกรว่ามีเมืองใหญ่โตจริง แต่ชื่อที่เรียกว่าเมืองอภัยสาธิตีนั้นเป็นแต่คำพระรุดงค์บอก จะเอาเนไม่ได้อ...

สมเด็จพระยาตำรงราชานุภาพ มิได้เสด็จไปทอดพระเนตรเมืองใหญ่โตหรือเมืองที่ว่าพระรุดงค์บอกว้าชื่ออภัยสาธิตี พระองค์ได้ทรงนิพนธ์โดยสรุปเรื่องไว้ที่ตอนหนึ่งว้า

“...เมืองโบราณ (ตั้งอยู่) ในระยะทางห่างจากลำน้ำราว ๑๕๐ เส้น เป็นเมืองใหญ่โตตั้งในที่ราบ มีคูรอบและมีปราการถึง ๒ ชั้น มีสระน้ำก็หลายสระ ที่กลางเมืองมีปรางค์เทวสถาน ทั้งข้างนอกเมืองและในเมืองเรียรายไปหลายแห่ง แต่ข้อสำคัญของการคูเมืองโบราณแห่งนี้ อยู่ที่พบของจำหลักศิลาแปลกๆ มีอยู่เกลื่อนกล่น เพราะยังไม่มีใครได้เคยไปค้นของโบราณมาแต่ก่อน พวกชาวบ้านนำเอาไปให้ ฉันเห็นสิ่งใดชอบใจฉันก็ให้เงินรางวัลแก่ผู้นำ ถ้าเป็นของขนาดย่อมพอจะส่งลงมากรุงเทพฯ ได้ ก็ให้นายอำเภอเอามารวมไว้แล้วส่งตามลงมาเมื่อภายหลัง วิธีให้เงินรางวัลมีผลดีมากพวกชาวบ้านบอกให้เองไม่ต้องถาม แม้จนเมื่อฉันกลับลงเรือแล้ว ก็ยังมีคนตามมาบอกว่า ยังมีรูปศิลาจำหลักอยู่ที่นั่นๆ ข้างนอกเมืองที่ฉันไม่ได้ไปถึงอีกหลายอย่าง ได้เครื่องศิลาหลายสิ่ง เดียวนี้อยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร มีสิ่งหนึ่งที่ควรจะกล่าวถึงด้วยเป็นของสำคัญทางโบราณคดีที่ไม่เคยพบที่อื่น คือ “หลักเมือง” ทำด้วยศิลาเป็นรูปตะปูหัวเห็ดทำรอยฝังตะปูลงในแผ่นดิน แต่เอาหัวไว้ข้างบน จารึกอักษรเป็นภาษาสันสกฤตไว้ที่หัวเห็ด... เป็นตัวอย่างให้เห็นว้า หลักเมืองแบบโบราณเขาทำกันอย่างไร เมื่อคูเมืองโบราณนั้นแล้วอาจจะลงความเห็นเป็นยุติได้สองอย่าง อย่างที่หนึ่ง เมืองโบราณนั้น พวกพราหมณ์จะขนานชื่อว่ากระไรก็ตามเป็นมูลของชื่อเก่าเมืองวิเชียรที่เรียกว่า “เมืองศรีเทพ” เพราะยังเรียกเป็น

ชื่อตำบลบ้านชานเมืองมาจนบัดนี้ อย่างที่สอง ในสมัยเมื่อครั้งขอมปกครองเมืองไทย เมืองศรีเทพคงเป็นมหานครอันหนึ่ง ขึ้นเดียวกันกับเมืองที่ตั้งศรีมหาโพธิ์ (ในแขวงจังหวัดปราจีน) และเมืองสุโขทัย...”

เรื่องของเมืองโบราณในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตำรงราชานุภาพได้เสด็จไปทอดพระเนตรทรงสดับคำบอกเล่าทั้งเมืองที่เรียกว่า เมืองศรีเทพ เมืองวิเชียร และเมืองโบราณที่พระรุดงค์เรียกชื่อว่าเมืองอภัยสาธิตี แต่พระองค์ก็มีได้ทรงยุติว้าเมืองใดเป็นเมืองราดอย่างแน่ชัด

และจากบันทึกของ อุดม สืบหล้า ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์ เขียนไว้ในหนังสือเรื่อง “ประวัติการสร้างอนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง” ซึ่งจัดพิมพ์ขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๓ มีข้อความที่เกี่ยวกับสถานที่ตั้งของ “เมืองราด” ด้วยเหตุผลหลายประเด็นว้า

“จากหลักฐานทางโบราณสถานเป็นที่เชื่อได้แน่ชัดว้า เมืองราดของพ่อขุนผาเมือง ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยโป่ง ตำบลบ้านโลก อำเภอลำหล่มสักขณะนี้”

และท่านผู้นี้กับคณะได้เดินทางไปสำรวจตรวจหาที่ตั้งเมืองราด เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๘ โดยออกจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์ ถนนบำรุงนิกร หน้าวัดมหาธาตุ ไปตามเส้นทางซูปเปอร์ไฮเวย์สระบุรี-หล่มสัก ถึงทางแยกหรือชุมทางหล่มสัก แล้วแยกไปทางหล่มสัก-ชุมแพ เกิดรถยนต์เสียต้องแก้ไขเสร็จแล้วเดินทางต่อไป จนถึงกิโลเมตรที่ ๙ บริเวณแคมป์เครื่องมือกลหรือศูนย์เครื่องมือกล หล่มสัก-ชุมแพ เลี้ยวทางซ้ายมือไปตามเส้นทางที่มีป้ายบอกว้า “ไปบ้านหวาย ๗ กิโลเมตร” อุดม สืบหล้าได้บันทึกไว้ว้า

“ทางเส้นทางนี้แหละเราจะผ่านบริเวณที่ตั้งเมืองราด เลี้ยวห่างจากศูนย์เครื่องมือกลไปเพียง ๔ กิโลเมตร ก็จะผ่านเนินเขาสูงรู้งเตี้ยๆ เนินหนึ่งทางซ้ายมือของเวลาเข้าไป มีพระพุทธรูปก่ออิฐบนเนินเขาองค์ใหญ่พอสมควร...ตรงขวามือตรงข้ามกับเนินพระจะมีสระพังขังน้ำอยู่บริเวณกว้างยาวมาก จนถนนที่เข้าไปต้องผ่านกลางสระพังสระพังแห่งนี้มีชื่อเรียกว่า “สระพังวัดอุดมค์” และ “สระพังดงสร้างแป้น”... (ไม่ได้แวะลงดู) ไปแวะดู “สระพังหนองผือ” สระพังแห่งนี้ น้ำขอดไปมาก บางแห่ง

ลำน้ำป่าสัก อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์

ก็ตื่นขึ้น บางตอนถูกคลองชลประทานสมัยปัจจุบันขุดตัดผ่าน เลยกลายเป็นที่นาของชาวบ้านไป (ความจริงตระพังก็คือสระเก็บน้ำขนาดใหญ่ใช้กินอาบของคนสมัยก่อนสุโขทัย ในบริเวณเมืองราดยังเหลือตระพังอยู่ ๔ตระพัง คือ ตระพังวัดอุมงค์ ตระพังดงสร้างแป้น ตระพังหนองแก และตระพังหนองผือ เนื่องจากขาดการบูรณะรักษาตระพังเหล่านี้จึงตื้นเขินไป ประชาชนไม่ทราบจึงเข้าใจว่าเป็นหนองน้ำ)...ลำห้วยนี้ไม่ได้เกิดจากต้นเขาเพียงแยกมาจากลำห้วยขอนแก่น ลำห้วยขอนแก่นมีกำเนิดต้นน้ำมาจากถ้ำเขาใหญ่ (เป็นน้ำไหลตลอดมาจากในถ้ำ) หมู่บ้านห้วยลาด ตำบลน้ำหนาว อำเภอหล่มเก่า มีอาณาเขตติดต่อเป็นทิวเขาไปถึงภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย เพราะต้นน้ำที่ซัดมาเก็บไว้ในตระพังบริเวณเมืองมาจากถ้ำเขาใหญ่ห้วยลาดกระบัง พ่อขุนผาเมืองจึงตั้งชื่อเมืองของท่านว่าเมืองราด อนึ่งลำห้วยโป่งนี้ก็เป็นลำห้วยที่ไม่ออกไปบรรจบกับลำน้ำป่าสักหรือลำห้วยทีไหน ปลายลำห้วยไปสุดที่บ้านผือตำบลบ้านดัว อำเภอหล่มสัก เท่านั้น จึงน่าเชื่อว่าเป็นคลองชลประทานของพ่อขุนผาเมือง ในสมัยเมืองราดมากกว่า...”

ศาสตราจารย์ขจร สุขพานิช ได้เขียนเรื่องที่ตั้งของเมืองราดไว้ในเรื่อง “ราชวงศ์พระร่วงมาจากไหน ?”

ซึ่งคณะกรรมการจัดทำหนังสืออนุสรณ์ฯ ได้รวบรวมไว้ มีข้อความตอนหนึ่งระบุที่ตั้งของเมืองราดไว้ว่า

“เมื่อพันธมิตรในสงครามกู้ชาติขับไล่ขอมสมมาต ไชยอลำพงผู้เข้ายึดเมืองสุโขทัยเมื่อพ่อขุนศรีนาวนำถมสิ้นพระชนม์แล้วพ่ายแพ้หนีปัญหาใครจะเป็นผู้ปกครองกรุงสุโขทัยจึงเป็นปัญหาต่อมา แต่อาจมีผู้อยากทราบว่ายกขอมสมมาตไชยอลำพงเป็นใคร จุๆ ก็เข้ามายึดเมืองสุโขทัยจนถูกรุกรบขับไล่หนีไปเราทราบจากจารึกวัดศรีชุมว่า ที่ใกล้เคียงกับเมืองสุโขทัย มีเมืองชื่อ ‘ลำพง’ ขอมผู้นี้คงเป็นเจ้าเมืองลำพง อยู่ใต้การปกครองกรุงสุโขทัย ครั้นพ่อขุนนำถมสิ้นพระชนม์แล้ว พ่อขุนผาเมืองผู้บุตรก็อยู่เสียที่เมืองราด (คือใกล้ลำน้ำป่าสัก ในเขตเมืองหล่มสัก-เพชรบูรณ์) ห่างไกลจากเมืองสุโขทัย...”

เรื่องของที่ตั้ง “เมืองราด” ของพ่อขุนผาเมืองที่มีแนวสันนิษฐานไปในทิศทางเดียวกันดังประมวลมานั้นคือ มีความเห็นว่าเมืองราดน่าจะอยู่ใกล้ลำน้ำป่าสัก ในเขตเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

แต่เรื่องที่ตั้งของเมืองราด ยังไม่ยุติลงเพียงนี้ ยังมีข้อสันนิษฐานของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี และท่านที่สนใจอีกหลายท่าน ที่ได้พยายามค้นหาและว่าตั้งอยู่ที่อื่น ซึ่งจะได้ประมวลมาให้ท่านผู้อ่านพิจารณาต่อไป

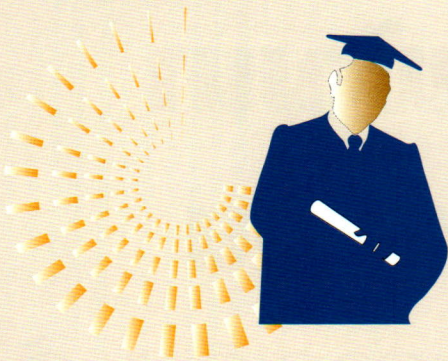
(ต่อฉบับหน้า)

ความคิดในการพัฒนา เศรษฐกิจแบบยั่งยืน ที่ควรมีอยู่ในรากฐานการเรียนรู้ (ตอนจบ)

ศาสตราจารย์ระพี สาคริก

ธรรมชาติของคนและการพึ่งพาสิ่งซึ่ง
แต่ละคนมีอยู่ในรากฐานมาแต่กำเนิด
รวมทั้งเข้าใจได้ถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลง
ได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมนำไปสู่การเข้าใจคน
ได้ถึงสังขาร

ธรรมชาติของคนสำคัญที่สุด

ความจริงแล้ว หากมองสู่ธรรมชาติของจิตใจมนุษย์ได้ทั้งกระบวนการ ถ้าสามารถลำดับความสำคัญได้อย่างสอดคล้องกันกับโครงสร้างของชีวิตและระบบการพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างมีเหตุมีผล น่าจะเห็นได้ว่า ในเมื่อเหตุของสิ่งต่างๆ ที่สัมพันธ์อยู่กับวิถีชีวิตคนอยู่ในรากฐานจิตใจ ธรรมชาติของคนและการพึ่งพาสังซึ่งแต่ละคนมีอยู่ในรากฐานมาแต่กำเนิด รวมทั้งเข้า

ใจถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมนำไปสู่การเข้าใจคนได้ถึงสัจธรรมทำให้อยู่ร่วมกันอย่างปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ แต่เปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกเห็นใจและเอื้ออาทรแก่กัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นที่ความสัมพันธ์ทางใจระหว่างผู้ใหญ่ ผู้มีโอกาสเหนือกว่ากับเยาวชน รวมถึงผู้ซึ่งชีวิตยังตกอยู่ในสภาพด้อยโอกาสในบรรยากาศโดยทั่วไป และระหว่างผู้มีอำนาจเหนือกว่ากับผู้ที่อยู่ภายใต้ อีกทั้งระหว่างผู้ซึ่งมี

ฟาร์มกล้วยไม้เพื่อการส่งออก

ฐานะมั่งคั่งบนพื้นฐานของระบบและโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมที่มีโอกาสเติบโตขึ้นมากก่อนกับผู้ซึ่งตามมาภายหลัง

เหตุที่ปาฎกทำลายก็ดี สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ซึ่งได้รับการคิดค้นขึ้นมาเผยแพร่ให้นำออกไปใช้งานและปล่อยมลพิษทิ้งไว้ หากมองจากรากฐานความคิดที่อิสระ จะพบว่าเกิดจากระบบเศรษฐกิจและสังคมซึ่งผู้มีโอกาสเหนือกว่าจนขวยโอกาสนำเอาความเหนือกว่ามาเป็นเครื่องมือปิดกั้นความเจริญทางปัญญาและวิถีชีวิตบุคคลในด้านซึ่งยังด้อยกว่าตน ทำให้มุ่งทำลายปา แม้คนในด้านที่เหนือกว่าหากเห็นโอกาสซึ่งตนจะลงมือเองได้ ก็จะทำอย่างไม่วุ่น

การมองซึ่งมุ่งเน้นทิศทางออกจากตัวเอง หากอ่านถึงนิยายคงกล่าวได้ว่า คือการเห็นแก่ตัวที่เกิดจากรากฐานยึดติดรูปวัตถุ มีผลปิดกั้นตัวเองไม่ให้เห็นสามารถมองเห็นสังขรณ์ของการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีลักษณะหมุนวนเป็นวัฏจักร มิฉะนั้นแล้วหากพบสภาพป่าที่สูญเสีย แม้การเกิดมลพิษในอากาศและน้ำ คงสำนึกได้เองและสะท้อนพฤติกรรมให้เห็นว่าควรแก้ไขที่ตน โดยเริ่มต้นจากตนเองก่อนอื่น

คนที่คิดได้ก็จะรู้ได้เองว่าการแก้ไขปัญหาคอนโดยไม่ทำให้ต้องสูญเสียจิตวิญญาณความเป็นคน หากมีวิถีทางสู่การสร้างสรรค์ควรเน้นการพัฒนาคุณภาพซึ่งต้องใช้คุณธรรมเมตตาธรรมอันเกิดจากความเข้าใจธรรมชาติของใจคน

หาใช้การใช้อำนาจเป็นตัวนำไม่

แต่อีกด้านหนึ่งผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้บริหาร ถ้ามีธรรมชาติสามารถมองเห็นธรรมชาติของชีวิตคน โดยที่มองเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเป็นวัฏจักร ย่อมถือว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติสามารถเข้าใจถึงสังขรณ์อยู่ในรากฐานและโครงสร้างชีวิตตนอย่างครบถ้วน จึงกำหนดวิธีปฏิบัติจากรากฐานจิตใจตนเองได้อย่างอิสระ ช่วยให้ผู้บุคคลอื่นมองเห็นและอ่านได้ถึงการมีคุณธรรมประจำใจ ย่อมนำมาซึ่งศรัทธาจากผู้อื่นด้วย

คุณภาพของผู้บริหารเท่าที่ผ่านมาแล้ว

อนึ่ง ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากอดีต ทำให้พบกับภาพสะท้อนที่เป็นความจริงชัดเจนยิ่งขึ้น ดังที่ได้รับฟังคำปรารภเพิ่มขึ้นว่า เมืองไทยเป็นเมืองพุทธแท้ๆ แต่เหตุใดคนในสังคมจึงขาดศีลธรรมมากขึ้น ทำให้มีแต่การใช้อำนาจแก้ไขปัญหาก็ยังแก้ก็ยังมีผลเสียหายมากขึ้น

การพัฒนาที่หมายถึง ก็เป็นสิ่งมีเหตุมีผลสืบเนื่องมาจากคน หากรากฐานแนวคิดของคนซึ่งนำมาใช้ในการพัฒนา มีวิถีทางที่ยังลึกลับซึ่งอย่างสอดคล้องกับความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีการเจริญเติบโตของชีวิตแต่ละคน สามารถสะท้อนให้เห็นการเจริญเติบโตของรากฐานความรักซึ่งหยั่งรู้ถึงพื้นดินลึกซึ้งยิ่งขึ้น ความมั่นคงยัง

ยืนยอಂಬังเกิดขึ้นทั้งแก่ตนและสังคมอย่างเป็นธรรมชาติ

เรามักกล่าวกันจนติดปากว่า “ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับการศึกษา” โดยที่บางคนกล่าวอย่างผู้รู้ลึกซึ้ง แต่บางคนก็กล่าวตามคนอื่นบนพื้นฐานความรู้สีกวักก้วงวล เนื่องจากหลายสิ่งหลายอย่างไม่เป็นไปดังใจตัวเอง ซึ่งในลักษณะหลังๆ ตามความเป็นจริงแล้วน่าจะมามากกว่ามาก

ในปัจจุบัน มีสิ่งที่ปรากฏออกมาทำให้บุคคลในด้านซึ่งเข้าถึงธรรมชาติจากการปฏิบัติแล้วระดับหนึ่งเกิดความรู้สึกว่า คนในสังคมจำนวนมากขึ้น แสดงออกซึ่งแนวคิดและการปฏิบัติสวนทิศทางการกับความจริงจากใจ แม้ในบรรยากาศการบริหารและการจัดการศึกษาซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญ ด้วยเหตุนี้เองที่ปราชญ์ยุคปัจจุบันได้ชี้แนะไว้สั้นๆ แต่กินความหมายลึกซึ้งว่า ถ้าคิดจะศึกษาธรรมชาติอย่างลึกซึ้งและคิดแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างจริงจัง จำเป็นต้องกล้าเดินทวนกระแสได้ถ้าจำเป็น

อนึ่ง หลักธรรมได้ชี้แนะถึงการพัฒนาชีวิตและงานไว้อย่างชัดเจนว่า จงมุ่งมั่นปฏิบัติในสิ่งซึ่งตนรักและสนใจ หรืออีกนัยหนึ่งมุ่งปฏิบัติจากรากฐานแนวคิดความเชื่อซึ่งตนมีอยู่ในใจตนเองอย่างดีที่สุด ย่อมนำวิธีการทำงานไปสู่ความสำเร็จและนำความเจริญมาสู่ทั้งตนเองและสังคมด้วย แม้การได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองและอำนาจ หากไม่นำใจไปเน้นอยู่กับมัน

ย่อมได้มาตามเหตุและผล

ใคร่ขออนุญาตอธิบายถึงความหมายของความรักและสนใจประเด็นดังกล่าวให้ลึกลงไปอีกระดับหนึ่งว่า น่าจะหมายถึงความรักความสนใจในสิ่งใดก็ตามที่มี **ความรักเพื่อนมนุษย์และความสนใจที่ให้ความสำคัญต่อเพื่อนมนุษย์** เป็นพื้นฐาน หากปราศจากสิ่งนี้แม้จะมุ่งไปรักและสนใจสิ่งอื่นย่อมหมายความว่า เป็นความรักที่ขาดความบริสุทธิ์ใจ หากมีเงื่อนไขอย่างอื่นเข้าไปแอบแฝงอยู่ เช่น รักที่จะทำเพราะได้เงินร่ำรวย

แต่จากสภาพที่เป็นความจริงในปัจจุบัน เรากลับเห็นว่าคนส่วนใหญ่ยิ่งเติบโตยิ่งขึ้น ยิ่งมีแนวโน้มที่ชอบอ้างว่า การจะทำได้ต้องเริ่มต้นให้สำเร็จจุลลงไปได้ต้องเริ่มต้นจากการมีเงินก่อน จึงทำให้ท่านได้ชัดเจนว่าเป็นแนวคิดที่เน้นจุดเริ่มต้นของสิ่งต่างๆ จากสิ่งซึ่งอยู่นอกตัวนอกใจตน ซึ่งแนวคิดที่ปฏิเสธความสำคัญของรากฐานตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีจุดเริ่มต้นจากความโลภ ควรถือว่าคือหัวใจสำคัญที่สุดที่ทำให้ทั้งตัวเองและสังคมได้รับผลเสียหาย ดังเช่นผลสะท้อนจากภาวะเศรษฐกิจและสถาบันการเงินซึ่งได้รับผลเสียหายอย่างหนัก

แม้ผู้บริหารสถาบันการศึกษาระดับสูงบางคน ก็ยังสะท้อนคำกล่าวออกมาสู่สาธารณะชนโดยเน้นปัญหาซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าของการพัฒนาการศึกษาคุณนี้ว่า อยู่ที่ว่า การขาดเงินงบประมาณ จึงทำให้มีการคิดกู้ยืมชาติอื่นมาใช้ ซึ่งทำให้

อ่านได้ถึงความจริงซึ่งแฝงอยู่ในส่วนลึกกว่า คือเงื่อนไขของอิทธิพลจากรูปวัตถุที่เข้าไปแฝงอยู่ในใจ จึงมีผลทำลายคุณธรรมและจริยธรรมซึ่งควรมีอยู่ในตัวเอง

ดังนั้นสังคมจึงสะท้อนภาพให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า **คนส่วนใหญ่ในสังคมนี้ ยิ่งเติบโตขึ้นด้วยอำนาจทั้งในด้านวัตถุและด้านการจัดการแทนที่รากฐานซึ่งหมายถึงจิตใจและความคิดจะหยั่งลงลึกซึ่ง** เพื่อช่วยให้ทั้งตนเองและสังคม ซึ่งแต่ละคนมีส่วนร่วมกันพัฒนา มีความมั่นคงยั่งยืนยิ่งขึ้น กลับส่งผลทำให้ดินเขินและคับแคบลง และสะท้อนพฤติกรรมทำให้สังคมสับสนสั่นคลอนมากขึ้นเป็นอันดับ

เปรียบธรรมชาติของชีวิตคนและสังคม เช่นเดียวกับธรรมชาติของต้นไม้และป่า

หากนำเอาสังขารของวิถีชีวิตต้นไม้ซึ่งเห็นและเข้าใจได้ง่ายมาเป็นหลักพิจารณาจะพบว่า เมื่อต้นบนเติบโตขึ้นอีกทั้งมีการแตกกิ่งแขนงออกไปเรื่อยๆ หากหวนกลับลงไปมองที่รากฐานจะพบว่า มีรากหยั่งลงลึกอีกทั้งแผ่กว้างมากขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงแข็งแรงให้แก่ชีวิต และช่วยหาอาหารมาหล่อเลี้ยงได้อย่างเหมาะสมด้วย

จากหลักเดียวกันถ้าหันมาพิจารณาที่วิถีการเจริญเติบโตของชีวิตคนคงกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะเติบโตสูงขึ้นไปถึงไหนคงเป็นเรื่องที่เป็นไป

ตามธรรมชาติ แต่สองขาจำเป็นต้องได้รับโอกาสให้สัมผัสพื้นดินได้อย่างต่อเนื่อง

ซึ่งหมายถึงรากฐานจิตใจ ต้องรักพื้นดินจึงลงไปสัมผัสอย่างมีความสุขอีกทั้งไม่ลืมความสำคัญของเพื่อนมนุษย์ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ในระดับพื้นดินร่วมกับตน ย่อมมีเหตุมีผลสัมพันธ์ถึงวิถีการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขซึ่งปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจอย่างสอดคล้องกันกับความเจริญของสังคมอย่างแท้จริง

เหตุและผลซึ่งหากเป็นไปตามนี้ ทั้งแนวคิดและวิถีปฏิบัติ ย่อมส่งผลสู่การสร้างสรรค์อย่างเป็นธรรมชาติ ช่วยให้ระบบการศึกษามีการกระจายอย่างมีรากฐานจริง ปรากฏเห็นได้ชัดเจน แม้ว่ามองมาจากทิศทางใด ถ้ามองที่สิ่งแวดล้อมก็จะเป็นที่พบกับภาวะสูญเสียหนักเช่นทุกวันนี้ ไม่ว่ามองสู่ในเมืองหรือในชนบทซึ่งเป็นวัฏจักรที่มีเหตุมีผลเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกัน

ผลกระทบจากอิทธิพลวัตถุถึงปัญหาที่อยู่ในกระแสโครงสร้างทางการเมือง

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวเองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ บนพื้นฐานการใช้กำลังทหารปฏิบัติโดยคนกลุ่มหนึ่งซึ่งใช้นามคณะผู้ก่อการว่า **“คณะราษฎร”** ณ จุดเริ่มต้นนี้ก็มีเงื่อนไขที่เป็นข้อสังเกตสำคัญว่าเกิดขึ้นในขณะที่รากฐานการศึกษาของชาวบ้านซึ่ง

เป็นคนระดับพื้นฐานยังขาดความพร้อมที่จะรอบรู้ได้ทุกด้าน เพราะเราไปปรับอิทธิพลรูปแบบมาจากชนต่างชาติ ซึ่งคนกลุ่มนี้หลงเชื่อว่าเขาเจริญกว่าเรา

เนื่องจากโครงสร้างการศึกษาในอดีตก็เริ่มตกเข้าไปอยู่ใต้อิทธิพลรูปแบบ ทำให้คนมองปัญหาต่างๆ ในลักษณะแยกส่วนมาแล้ว การเริ่มต้นระบอบประชาธิปไตยก็ถูกกำหนดครอบไว้ให้เห็นในด้านการจัดการเหนือกว่าด้านธรรมชาติซึ่งควรปรากฏอยู่ในรากฐานจิตสำนึกคนทุกระดับชั้นอย่างทั่วถึง

เงื่อนไขดังกล่าวจึงเป็นเสมือนชนกบฏติดหลังของสังคมไทย ซึ่งนอกจากปลดไม่ออกแล้วยังฝังปลายอันแหลมคมลงลึกยิ่งขึ้น และทับประสาทซึ่งควบคุมพฤติกรรมไม่ให้รู้สึกตัวเพื่อหวังปลดออกยาวนานมาถึงปัจจุบัน

อนึ่ง หากพิจารณาถึงสมมุติฐานของประชาธิปไตย ถ้าไม่ยึดติดอยู่เพียงด้านที่เป็นรูปแบบทำให้มองได้ถึงการแสวงหาเปลี่ยนแปลงซึ่งปรากฏเห็นได้ในชีวิตประจำวัน ควรมีทิศทางการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริงจากระดับล่าง ซึ่งหมายถึงจิตวิญญาณความรักแผ่นดินของคนท้องถิ่นซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดขั้นสู่ด้านบน

แต่การจะบรรลุผลตามเจตนารมณ์และอุดมการณ์ คนทั้งหลายซึ่งชีวิตเติบโตสู่ด้านบน จำเป็นต้องมีรากฐานจิตใจผูกพันอยู่กับด้านล่างอย่างเป็นธรรมชาติซึ่งหมายถึงความถึงการละความอยากที่จะขึ้นไปด้านบน

เพื่อหวังเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นความจริงซึ่งตนมีวิญญาณความรักอยู่กับพื้นดินอย่างลึกซึ้งมาแล้ว

แต่ภาพสะท้อนที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบันทำให้รู้สึกว่า คนส่วนใหญ่ซึ่งชีวิตเติบโตขึ้นทั้งในด้านฐานะความเป็นอยู่และทรัพย์สินเงินทอง ตลอดจนอำนาจการจัดการในสังคมเกิดจากความอยากซึ่งคนยุคที่ผ่านมาเรียกกันว่า ตีนไม่ถึงดินดังเช่นที่ภาสิตบทหนึ่งกล่าวในเชิงเตือนสติไว้ในอดีตว่า **ขึ้นขึ้นหลังเสือนั้นง่าย แต่ลงจากหลังเสือนั้นชียากยิ่ง** และขออนุญาตกล่าวเสริมต่อไปว่า **เสือดาวจริงและเป็นตัวที่มีพลังมากที่สุดนั้นมันแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง**

ถ้าคนท้องถิ่นละความสะดวกสบายได้ จนกลายเป็นคนส่วนใหญ่ ทุกสิ่งย่อมฟื้นตัวได้เอง

ดังนั้นภาพรวมของวิถีจักรชีวิตซึ่งถือเป็นสังขารธรรม โดยที่หวังว่าบุคคลผู้ซึ่งเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่จะมีรากฐานจิตใจที่เห็นคุณค่าของการก้าวลงมาสัมผัสกับชีวิตเพื่อนมนุษย์ในระดับพื้นดินด้วยความรู้สึกมีความสุข โดยที่มีการแสดงออกสู่สายตาคนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอเป็นธรรมชาติจากใจตนเอง ขณะนี้มองเห็นได้น้อยลงไปเรื่อยๆ

ทุกสิ่งทุกอย่างจะเผยให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนก็ต่อเมื่อโอกาสทำให้อีกด้านหนึ่งได้เรียนรู้ความจริง ในด้านการเมืองซึ่งสามารถอ่านได้จากโอกาสที่มีการ

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจริงๆ แล้วหากมองภาพรวมของระบบประชาธิปไตยทั้งในด้านการจัดการและในด้านที่เป็นรากฐานธรรมชาติ น่าจะเข้าใจได้ว่า **การเลือกตั้งในทุกโอกาส เป็นเพียงประตูซึ่งนำสู่ส่วนปลายของโครงสร้างในด้านการจัดการเท่านั้น** แต่ส่วนที่ควรถือเป็นพื้นฐานจริงน่าจะได้แก่จิตวิญญาณของคนระดับล่าง ซึ่งสิ่งที่อยู่ใกล้ชีวิตที่สุดและน่าจะมีผลผูกพันขั้นพื้นฐาน ก็คืองานอาชีพที่มีธรรมชาติอยู่กับพื้นดินซึ่งแต่ละคนคิดได้เองอย่างอิสระ

ดังนั้น วิถีชีวิตคนที่เติบโตขึ้นแล้วแสดงออกให้เห็นชัดทำให้มั่นใจได้ว่า มุ่งลงสู่ด้านล่างจากใจจริงยิ่งมีการสละตำแหน่งและอำนาจนำตัวเองลงปฏิบัติร่วมกิจกรรมงานอาชีพการเกษตรร่วมกับชาวบ้านอย่างจริงใจเป็นธรรมชาติ ย่อมสร้างศรัทธาให้ชาวบ้านอย่างเข้าถึงรากฐานจิตใจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นงานในด้านการจัดระบบชุมชนเพื่องานอาชีพที่อยู่บนพื้นฐานการกระจายอำนาจและความชอบธรรม จากจิตใต้สำนึกของคนซึ่งยังคงมีวิญญาณความรักอยู่กับท้องถิ่นเอง

หากจะถามคนลักษณะนี้ ย่อมชี้ให้เห็นได้ชัดเจนว่าการจะพัฒนาประชาธิปไตยให้ได้ผลจริงจึงหาใช่เน้นวิถีทางที่มุ่งสู่ด้านบน จนกระทั่งสะท้อนให้เห็นภาพของการแย่งชิงเอาจริงเอาจังกันรุนแรงยิ่งขึ้นไม่ หากควรมุ่งสู่ทิศทางตรงข้ามซึ่งเป็นที่ตั้งจริงของรากฐานธรรมชาติของประชาธิปไตย คนระดับบนๆ จึงควร

สะท้อนความสามารถในการแสดงออกจากรากฐานตนเอง ดังนั้นความสำเร็จในการเข้าถึงขึ้นอยู่กับกระบวนการปฏิบัติจากรากฐานอันเป็นธรรมชาติของตนเองหาใช่แสดงมายาภาพให้คนทั่วไปเห็นเพื่อหวังประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งแฝงเป็นเงื่อนไขอยู่ภายในใจตัวเองไม่

อนึ่ง คนซึ่งเติบโตขึ้นบนพื้นฐานวัตถุ ที่กำหนดวิถีชีวิตตนเอง หวนลงสู่ด้านล่าง แม้ว่าจะมองเห็นได้ยาก แต่ก็เชื่อว่าไม่มีให้เห็นกันเสียเลย หากไม่ได้รับความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจากสื่อสาธารณะและคนส่วนใหญ่ จึงมีโอกาสน้อยที่จะได้รับการนำเอาสาระและผลงานออกเผยแพร่เพื่อให้เกิดผลในด้านการศึกษาแก่ชนรุ่นหลังและคนซึ่งชีวิตลงปฏิบัติสู่วิถีทางดังกล่าวหากมีความจริงใจ ย่อมไม่เน้นความสนใจให้ตนโด่งดังในสังคมด้วย หากพยายามรักษาความเป็นกลางในรากฐานจิตใจไว้อย่างดีที่สุด

แม้ในด้านการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานรองรับการพัฒนาทุกเรื่อง ก็กล่าวได้ว่า นักวิชาการเป็นที่พึ่งหลักของสังคมถึงระดับชาวบ้าน แต่คุณสมบัติของการเป็นนักวิชาการที่ระบุไว้ชัดเจนว่า มีความเป็นกลางและมีวิถีชีวิตที่มุ่งลงสู่พื้นดิน เพื่อหวังความเจริญภายในรากฐานตนเอง เน้นด้านจริยธรรมและปัญญา ก็มีการเบี่ยงเบนวิถีทางขึ้นสู่หอคอยการเมืองเด่นชัดยิ่งขึ้น โดยมีข้ออ้างว่าต้องการเป็นปากเป็นเสียงให้แก่ชาวบ้านและช่วยสังคมให้เป็นประชาธิปไตย แต่หากมองที่วิถีชีวิตตนเองของแต่ละคน น่าจะ

เป็นสิ่งบ่งบอกถึงสัจธรรมที่ปรากฏอยู่ในรากฐานย่อมสามารถหยั่งรู้ได้ถึงความจริงจากใจหรือไม่

การเก็บภาว็อกรจากหยาดเหงื่อแรงงานและความวิริยะอุตสาหะสร้างสรรค์ตลอดจนผลพัฒนาตนเองซึ่งเป็นคนละด้านกันกับการนำมาตีเป็นมูลค่า โดยที่นำส่วนหนึ่งมาใช้จ่ายพัฒนาการศึกษาเพื่อคุณภาพ น่าจะหมายถึงความเจริญด้วยภูมิปัญญา ซึ่งถือรากฐานท้องถิ่นเป็นหัวใจสำคัญ

แต่ผู้ผ่านการศึกษาดังกล่าวเป็นเหยื่ออิทธิพลวัตถุอย่างปราศจากความรู้สึกได้ และวิถีชีวิตต้องถูกกำหนดให้มุ่งสู่ด้านบน แม้ความตั้งใจเดิมคิดว่าขึ้นไปแล้วจะลงข้างล่าง แต่เมื่อเข้าไปจริงๆ กลับลงไม่ได้

อาจเป็นเพราะติดการปิดกั้นจากระบบของกระแสเก่ากับอีกด้านหนึ่งต้องติดอยู่บนหลังเสือตัวใหญ่ซึ่งเข้าไปแฝงอยู่ในรากฐานตัวเองและแพร่อิทธิพลจนทำให้ชีวิตตนต้องสูญเสียคุณค่า

กลุ่มนักวิชาการซึ่งนิยมวัฒนธรรมต่างชาติ ได้ร่วมกันคิดขึ้นเองว่า ควรมีความเป็นเลิศทางวิชาการแทนที่จะคิดได้ว่า ควรมีความเป็นเลิศทางภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นที่เกิดและดำรงชีวิตของแต่ละคน

ในด้านสังคมต้องยอมรับว่าการสูญเสียผลผลิตจากการศึกษา ยังเป็นนักวิชาการซึ่งสูญเสียวิญญาณความเป็นคนท้องถิ่นด้วย ควรถือได้ว่าเป็นการสูญเสียอันใหญ่หลวงของประชาชนและสังคม

การหักเหทิศทางของภาพทัศนจากพื้นฐานธรรมชาติ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการพัฒนาที่เน้นรูปวัตถุ

รูปลักษณะและทิศทางของภาพทัศนที่มุ่งมองปัญหาต่างๆ มีเหตุสืบเนื่องมาจากเงื่อนไขซึ่งแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจและความคิดของคนมองปัญหาซึ่งสืบเนื่องมาจากสิ่งดังกล่าว ถือเป็นกุญแจสำคัญของ การกำหนดทิศทางการพัฒนาให้มุ่งไปสู่วิถีทางที่สร้างสรรค์ได้ตามเป้าหมาย หรือต้องพบกับภาวะสูญเสียยิ่งขึ้น

ก่อนอื่นควรมองเห็นความจริงได้ว่า ภาพทัศนในการมองปัญหาต่างๆ ควรสะท้อนให้เห็นได้ชัดว่ามีหลักธรรมเป็นพื้นฐานรองรับทำให้สามารถเห็นความจริงได้ทุกด้าน ซึ่งกรณีนี้น่าจะมีเหตุสืบเนื่องมาจากการมองจากรากฐานที่อิสระ โดยที่ปลอดจากอิทธิพลเงื่อนไขพอสสมควรแล้ว ช่วยให้เห็นถึงภาพรวมซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ที่มีกระแสเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันอย่างมีเหตุมีผล ไม่ว่าจะมองสิ่งใดก็ตาม โดยที่เห็นถึงคุณค่าเท่าเทียมกันจากธรรมชาติของจิตใจตน

อิทธิพลจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของรูปวัตถุซึ่งเป็นผลจากการคิดค้นและประดิษฐ์ขึ้นโดยคนโดยมีเจตนามุ่งทิศทางสู่สองด้านด้วยกันด้านหนึ่งเพื่อหวังผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจส่วนอีกด้านหนึ่งมุ่งหวังนำมาสนองความสะกดกลบยา ซึ่งทั้ง

สองด้านต่างก็มีผลครอบงำทำลายสติได้ทุกขณะ

ทั้งๆ ที่สติเป็นสิ่งบ่งบอกคุณภาพซึ่งควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจ และสะท้อนออกมาปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้นให้การดำเนินชีวิตมั่นคงอยู่ได้อีก ทั้งยังเป็นที่พักพิงแก่เยาวชนคนรุ่นหลัง ผู้มีโอกาสสัมผัสทำให้รู้สึกศรัทธาอย่างสอดคล้องกันกับความเจริญในด้านร่างกาย และรูปวัตถุซึ่งเป็นส่วนประกอบของชีวิต

เหตุของการตกเป็นทาสเศรษฐกิจชนต่างชาติ และทิศทางการแก้ไขปัญหา

หากสติถูกทำลาย บุคคลผู้ขาดสติย่อมปรับเปลี่ยนภาพทัศน์ที่เคยมั่นคงอยู่กับเหตุผลมาอยู่ได้ อิทธิพลวัตถุ ทำให้ตนและสังคมจำต้องตกเป็นทาสเศรษฐกิจคนชาติอื่น

คนเหล่านี้จะคิดว่า การมีรูปวัตถุซึ่งเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบที่ใหม่กว่าคือความเจริญก้าวหน้า ทำให้คนซึ่งอยู่ในด้านที่มีโอกาสเหนือกว่าเพราะเป็นฝ่ายคั่นคิดและประดิษฐ์ขึ้น อีกทั้งเป็นฝ่ายกำหนดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเพื่อหวังผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจด้านหนึ่งยิ่งมุ่งกอบโกยมากขึ้น โดยที่อีกด้านหนึ่งตกเป็นทาสลิกซึ่งยิ่งขึ้น ทำให้ชีวิตทั้งสองด้านมีช่องว่างในด้านวัตถุห่างกันมากขึ้น แต่จริงๆ แล้วทั้งสองฝ่ายต่างร่วมกระแสนแห่งกรรม ทำลายตัวเองร่วมกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น บนวิถีการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีวัฏจักรคล้องกัน เป็นลูกโซ่ต่อเนื่อง ทำให้ยากที่จะ

หลุดพ้นออกสู่อิสระภาพ

แต่บนพื้นฐานสังขารมของ ความหลากหลาย ก็มีการกระจายปรากฏการณ์ในด้านรูปแบบทั้งในด้านวัตถุและด้านแนวคิด สานจากข้อหนึ่งถึงอีกข้อหนึ่งโดยที่มีช่วงกลางเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งหลักธรรมชาติดังกล่าวสามารถนำมาใช้เพื่อความเข้าใจบทบาทการเปลี่ยนแปลงได้ทุกเรื่องที่มีการรวมกลุ่มจากธรรมชาติ ซึ่งปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง

แม้มองภาพรวมของสังคม ในช่วงที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน จะพบว่าส่วนใหญ่และเป็นส่วนซึ่งอยู่กลางระหว่างสองขั้วมีการโน้มเอียงค่อนมาสู่ขั้วหนึ่ง ด้านน้ำหนักและปริมาณที่เด่นชัดมากขึ้น

แต่จากหลักธรรมชาติอีกสิ่งหนึ่งก็เชื่อว่า **ไม่มีสิ่งใดเป็นไปร้อยเปอร์เซ็นต์** จึงควรอยู่อย่างผู้สนใจค้นหาสิ่งซึ่งเชื่อว่าเป็นแนวคิดและพลังที่มุ่งสร้างสรรค์ และเสริมการพัฒนาสิ่งนั้นไม่ว่าจะเป็นส่วนน้อยหรือใหญ่ เพื่อหยั่งรู้ว่าการจะเริ่มวิถีทางดังกล่าวได้ พื้นฐานตนเองต้องอยู่ในสภาพที่อิสระ ช่วยให้ตนมองเห็นได้สองด้านคือ ด้านหนึ่งสามารถเรียนรู้ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น กับอีกด้านหนึ่งช่วยให้มองเห็นความหวัง อีกทั้งมุ่งปฏิบัติจากความจริงใจนอกจากนั้นยังมีส่วนให้ชนรุ่นหลัง ซึ่งอาจรู้สึกท้อแท้เพราะยังขาดประสบการณ์ได้ รับกำลังใจอย่างเป็นธรรมชาติ

หากรากฐานธรรมชาติของคนถูกทำลาย ย่อมมีผลกำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงสู่ด้านตรงข้าม แทนที่จะมองถึงสิ่งต่างๆ อย่างसान

ซึ่งกันและกัน และมีความชัดเจนถึงคุณค่าของแต่ละสิ่งอย่างเท่าเทียมกันภายใต้จิตสำนึกกลับเปลี่ยนมามองสิ่งต่างๆ ด้วยภาพที่แยกส่วนกันเป็นเอกเทศ อีกทั้งมองสิ่งที่ผ่านพ้นไปอย่างไร้ความหมายต่อชีวิตตนเอง จึงทำให้รากฐานการเรียนรู้ไม่อาจยิ่งลึกยิ่งขึ้น

ดังจะพบได้จากเหตุผลในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของท้องถิ่น ที่มีการได้ใหม่ลืมนเก่า ทั้งๆ ที่โดยหลักการพัฒนาแม้ในด้านการค้า **ควรคิดสร้างความหลากหลายอย่างรอบด้านและการสะสมสิ่งซึ่งผ่านพ้นไปแล้วไว้ใช้เสริมฐานการสร้างสิ่งใหม่** ให้บังเกิดความมั่นคงในอนาคต

จึงทำให้ปัญหาการพัฒนาในปัจจุบัน หากวนกลับไปทบทวน จะพบได้แต่ผลสำเร็จรูปซึ่งขาดพื้นฐานที่มา ซึ่งควรมีอยู่ในท้องถิ่นให้เด่นชัดอยู่ในใจได้เสมอ แต่กลับไปปรากฏอยู่กับชนต่างถิ่น ในแทบทุกเรื่อง แม้มีบางเรื่องซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากพื้นฐานท้องถิ่น แต่ก็เป็นผลงานจากตัวบุคคล เมื่อผู้นำการพัฒนาในเรื่องดังกล่าวผ่านพ้นไป ก็จะไปตกไปอยู่ในมือคนต่างถิ่นในที่สุด

ภาพสะท้อนจากโครงการพัฒนาต่างๆ ที่ปรากฏหากมองสู่โครงสร้างและมองได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่งจะพบว่ามีการครอบงำกีดกันการเข้าถึงซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ แต่มีแนวโน้มการคิดและปฏิบัติภายในกรอบซึ่งกำหนดไว้ในลักษณะตัวใครตัวมัน เช่น ระหว่างกลุ่มราชการ

ด้วยกันเอง

ยิ่งถึงช่วงลงปฏิบัติจะพบกับกรอบของพรรคพวกในลักษณะที่เรียกกันว่า **ผูกขาด** บนรากฐานที่คับแคบการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมยังมีด้านราชการเป็นฝ่ายกำหนดแผน มักมีแนวโน้มมุ่งไปหาปัญหาการตลาด ดังเช่นที่มีการร้องเรียนปรากฏจากเกษตรกรเสมอๆ ว่า ส่งเสริมให้ปลูกแต่ไม่มีตลาดรองรับ

ในด้านนักวิชาการทั้งที่ทำงานค้นคว้าวิจัยและส่งเสริม ซึ่งควรสานถึงกันเป็นธรรมชาติแต่กลับพบกับปัญหาการแยกตัวจากกันเป็นเอกเทศ โดยเฉพาะในด้านการปฏิบัติ อีกทั้งมีการแย่งงานกันทำในลักษณะซ้ำซ้อนกันทั้งสองด้าน

ยิ่งไปกว่านั้นการเริ่มโครงการไม่ว่าจะด้านใดด้านหนึ่ง จะมีลักษณะที่ลำดับความสำคัญไว้กับด้านเทคโนโลยีซึ่งมีรูปวัตถุเป็นฐาน แทนการมุ่งมองและให้ความสนใจเริ่มต้นศึกษาจากความหลากหลายในด้านจิตใจและความคิดของคนท้องถิ่นซึ่งปรากฏภาพเป็นความจริงอยู่ในตลาดก่อน แล้วจึงสานระบบการมองอย่างเชื่อมโยงย้อนกลับมาคิดวางแผนการผลิต อีกทั้งเริ่มต้นคิดพัฒนาเทคโนโลยีจากสิ่งที่มีสืบสานมาจากวิถีชีวิตคนท้องถิ่น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเข้าใจถึงความหมายของวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างลึกซึ้ง แทนการยึดติดอยู่แต่เพียงรูปแบบ น่าจะเข้าใจได้อย่างแจ่มชัดว่าการเกษตรกรรมเป็นวัฒนธรรมที่ควรจะสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติของท้องถิ่นแทนที่

จะเห็นได้แต่เพียงว่าเป็นงานอาชีพ

ไม่เช่นนั้นแล้วบนพื้นฐานสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยมาแต่เริ่มแรก เราคงไม่สูญเสียชีวิตคนในภาคเกษตรกรรมทั้งในด้านคุณภาพและความเป็นอยู่ ตลอดจนการพึ่งพาเป็นอาชีพพื้นฐาน จนทำให้คนในภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่และเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ต้องกำหนดวิถีชีวิตตัวเองให้โยกย้ายเข้ากรุง สร้างปัญหาการจราจรติดขัด และมลพิษที่เพิ่มองศาความรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

แต่เราก็คงคงเน้นแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างสิ่งก่อสร้างภายในเมืองเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับคนอพยพเข้าเมือง อีกทั้งมีการอุดหนุนธุรกิจเครื่องจักรกลและสารเคมีจากชนต่างถิ่น เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาความอย่างปราศจากการแก้ปัญหาความไม่สมดุลของชีวิตซึ่งอยู่ร่วมสังคมเดียวกันอย่างจริงใจ

จึงเห็นได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ภายในภาพรวมของระบบสังคมและเศรษฐกิจของไทย นับว่ายังมีรายจ่ายซึ่งใช้เงินกู้จากต่างประเทศเพิ่มขึ้น แต่รายได้ของประชากร โดยเฉพาะคนระดับล่างซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่มีหนี้สินเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ทัศนะที่มีต่อบทนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผน ๘ เชื่อมโยงถึงแผน ๙

หากย้อนกลับไปมองนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเริ่มจากแผน ๑

ถึง ๗ ล้วนเน้นอยู่กับการพัฒนาซึ่งให้น้ำหนักในด้านรูปวัตถุเหนือกว่ามาตลอด หากพิจารณาเรื่องราวสาระเท่าที่กล่าวมาแล้วในข้อเขียนนี้ทั้งหมด คงไม่รู้สึกลึกซึ้งอะไรในเมื่อแผนพัฒนามาก็คือสิ่งเกิดขึ้นจากคนและคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มซึ่งได้รับโอกาสให้ก้าวขึ้นไปอยู่บนพื้นฐานเงื่อนไขของสังคมเช่นนี้ ย่อมสะท้อนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่ให้ความสำคัญและน้ำหนักในด้านวัตถุลึกซึ้งยิ่งขึ้นอย่างสอดคล้องกัน

ผลที่ปรากฏก็คือ ทำให้คนในสังคมเสื่อมศีลธรรมรุนแรงยิ่งขึ้นอย่างไม่เลือกพวกเลือกกลุ่มและรู้สึกว่ายิ่งปรากฏแก่คนระดับสูงดูจะมีแนวโน้มรุดพ้นจากเงื้อมมือกฎหมายได้มากกว่าคนระดับรองลงมาถึงคนระดับล่าง

มลพิษที่ปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจคนส่วนใหญ่ย่อมเพิ่มองศาความเป็นพิษเป็นภัยต่อสังคมสูงขึ้นเรื่อยๆ ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งควรถือเป็นสมบัติของคนท้องถิ่นและชนรุ่นหลังที่ควรมีโอกาสรับไว้เป็นมรดกตกทอดตามเหตุและผลก็จำต้องเปลี่ยนไปเป็นการสร้างหนี้สินไว้ให้ชนรุ่นหลังเพิ่มมากขึ้น

แม้สภาพสะท้อนจากการพัฒนาในช่วงสั้นๆ ที่เพิ่งจะผ่านพ้นมาก็ยังไม่มีที่แวว จะมองเห็นความจริงใจจากผู้ปฏิบัติ ในการพัฒนาคุณภาพของคนอย่างชัดเจน แม้เพียงการกล่าวถึงให้สามารถเห็นภาพได้ว่า หยั่งรู้ถึงสัจธรรมของชีวิตคนได้อย่างลึกซึ้ง คงเน้นการแก้ปัญหาด้วยวิธีการทำลายวิญญาณ

ความเป็นคนใช้วัตถุเป็นเครื่องมือมา โดยตลอด และหากพิจารณาที่ความจริงซึ่งเห็นได้จากสิ่งซึ่งอยู่ในสังคมดูจะเป็นภาพที่ชัดเจนอีกทั้งรุนแรงยิ่งขึ้น

อนึ่ง อยู่ๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘-๙ ก็ประกาศนโยบายเน้นการพัฒนาคุณภาพของคน หากนำเหตุปัจจัยในเรื่องกาลเวลา และธรรมชาติของรากฐานจิตใจคนมาร่วมใช้เป็นฐานการพิจารณา น่าจะเปรียบเสมือนการทวนกระแสธรรมชาติของลมพายุลูกและคลื่นซึ่งกำลังโหมหนักยิ่งขึ้นอย่างขาดความละเอียดอ่อน

การเตรียมการขั้นต้นเท่าที่กระทำมาแล้วก่อนนำประกาศใช้สิ่งต่างๆ ยังคงปรากฏอยู่บนแผ่นกระดาษ แม้มีการพูดกันมาแล้วว่าเป็นขั้นตอนและมีการวางแผนให้มีตัวแทนจากฝ่ายต่างๆ เข้าร่วมอย่างกว้างแต่รากฐานจิตใจคน ซึ่งดุฝิงไว้อย่างลึกซึ้ง ก็ย่อมทำให้เป็นความจริงได้ยาก

แต่เท่าที่กล่าวไว้ในข้อเขียนโดยเน้นลำดับความสำคัญของสื่อไว้ที่การปฏิบัติ จึงกล่าวได้ว่าผลจากการพัฒนาเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้วยังคงเข้าไม่ถึงความจริงซึ่งอยู่ในใจแต่ละคนได้อย่างลึกซึ้ง จนกว่าจะมีการลงมือปฏิบัติจากผู้นำซึ่งอยู่ระดับบนสุดให้คนระดับล่างถือเป็นแบบอย่าง ถ้าสามารถเป็นไปได้ตามนี้ คงคาดได้ว่าผู้นำน่าจะมีความอดทนโดยลดตัวลงมาอยู่กับความลำบากร่วมกับประชาชนคนระดับล่างด้วยความจริงใจให้ทุกคนศรัทธาและเชื่อมั่นได้ เพื่อกระจายคุณภาพของ

ความเป็นผู้นำลงสู่ระดับล่าง อีกทั้งยังด้วยศิลปะภายในจิตวิญญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำลายคน ทำให้ภาพที่ปรากฏอยู่ข้างหน้าเปรียบได้ดั่งสิ่งซึ่งคนรุ่นก่อนเคยกล่าวไว้ว่า เซ็นครกขึ้นภูเขา แบกสำเภาลงท้าวผู้นำที่สามารถสู้กับใจตนเองได้อย่างมั่นคงเท่านั้นที่จะให้ความหวังแก่คนทั้งชาติได้

ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ควรจะหมายความว่า การที่ผู้นำมีความมั่นคงภายในรากฐานจิตใจตนเอง ที่จะยืนหยัดปฏิบัติตนโดยที่มีใจต่อผู้อื่นอย่างมั่นคงให้เป็นแบบอย่างที่เชื่อถือได้แทนการคิดออกจากตัวเองไปหวังพึ่งเงินทองจากชนชาติอื่น

บทสรุป

ทั้งนี้และทั้งนั้น สิ่งซึ่งเข้าไปปรากฏเป็นเงื่อนไขที่อยู่ในรากฐานจิตใจคนโดยเฉพาะในด้านรูปวัตถุย่อมมีเหตุมีผลผูกพันถึงผลประโยชน์ส่วนตนของแต่ละคนอย่างเป็นระบบ ซึ่งเกิดจนเป็นธรรมชาติมาแล้วช้านาน อีกทั้งอิทธิพลธรรมชาติก็เป็นสิ่งทราบกันดีพอสมควรอยู่แล้วว่าไม่อาจมีอำนาจอื่นใดจะแก้ไขได้นอกจากอำนาจธรรมชาติด้วยกันเอง

แม้ธรรมชาติที่ปรากฏอยู่ในรากฐานคนย่อมได้รับการแก้ไขได้โดยธรรมชาติคนด้วยกันเองทั้งนั้น ดังที่มีความจริงประจักษ์ชัดอยู่แล้วจากหลักธรรมที่ว่า **เมื่อเกิดได้เอง ย่อมดับได้เอง** และคงไม่มีชีวิตใดสิ่งใดจะหลีกเลี่ยงพ้น ไม่ว่าใครจะ

ดิ้นรนไปสู่วิถีทางไหน แม้มีข้ออ้างต่างๆ นานา

สิ่งที่ยังคงมีอยู่ ก็คือความจริงเท่านั้น ดังการหยิบยกเอากรณีต่างๆ มากกล่าวไว้ ณ ที่นี้จึงไม่มีเจตนามุ่งตำหนิบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด หากใช้เป็นตัวอย่างเพื่อเสริมการอธิบายให้เข้าใจถึงเหตุและผลได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้นเท่านั้น

ถ้าบุคคลใดนำมาคิดโดยผูกติดกับตัวเองหรือพรรคพวก ย่อมหมายความว่า ตนยังไม่อาจปลดพันธนาการภายในรากฐานจิตใจตัวเองออกในระดับหนึ่งได้ ส่วนบุคคลผู้สามารถปลดได้ถึงระดับหนึ่งแล้วย่อมเห็นเองว่าเป็นสิ่งที่ให้ความรู้แก่ตนลึกซึ้งยิ่งขึ้น

อนึ่ง บทความเรื่องนี้มุ่งสะท้อนปัญหาซึ่งได้รับการเรียนรู้จากของจริง เพื่อหวังให้แต่ละคนนำไปพิจารณาค้นคิดถึงวิถีทางแก้ไขได้ด้วยตนเอง หากสามารถมองหวนกลับสู่ทิศทางตรงข้ามได้อย่างอิสระโดยที่ตระหนักดีแล้วว่า ระดับความตื้นลึกของรากฐานแนวคิดแต่ละคนไม่เหมือนกัน แทนการกำหนดจากบุคคล อีกทั้งไม่ใช่ตนเองย่อมไม่สอดคล้องกันกับของจริงซึ่งแต่ละคนมีอยู่ในใจ ดังนั้น จึงเข้าใจและยอมรับว่า หากใครเชื่อไม่เชื่อหรือรับได้แค่ไหน คงเข้าใจได้ดี และคิดว่าน่าจะเป็นเรื่องของแต่ละคนโดยแท้

นิทานคำกาพย์

มโนคติที่ ๒๗ (ตอนที่ ๑๓)

เนาวรัตน์ (ทอกรมย์) พลเดช

ขุณทิ ๑ (อดทน)

มีจิตตะอดทน และอธิต ณ ขันดี

(พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖)

นิทานคำกาพย์
มงคลสูตร

เรื่อง

พระอินทร์กับเวปจิตตอสูร

กาพย์ยานี ๑๑

อดีตกาลนานมา
ต่างตนก็มั่งร่ำรวย
มีเวปจิตตอสูร
ยกโยธาทั้งสิ้น
สู้รบประจัญบาน
ไม่อาจสู้เดชา-
แห่งเหล่าองค์ทวยเทพ
เทวดาจับมัดไป
อสุรแสนหยาบคาย
ส่งเสียอึ้งคะนึ่ง
บ้างว่าสหัสณัน
ข่มเหงอสุรา
รังแกอสุรก่อน
บ้างว่าหลงสังขาร
บ้างว่าเป็นลาไฟ
บ้างว่าเป็นอูฐไชร์
บ้างว่าเป็นสัตว์วันรอก
บ้างว่าเป็นเปรตอัน
ดูก่อนองค์อินทรา
ท่านชนะในสงคราม
พวกเราชนะบ้าง
พันธนาการท่านไว้
อยู่แทบทวาร
เจียนดีให้มลาย

อสุรามีกมากมาย
ต่อสมเด็จพระอมรินทร์
แค้นเพิ่มพูนเป็นอาจิณ
มาราญรอนพระอินทรา
รูกำลังผลาญเทวดา
นุภาพกล้าอันเกรียงไกร
อสุรเจ็บแค้นฤทัย
นำถวายเป็นถวียตริงษ์
ด่าว่าร้ายกันมีอึ้ง
ล้วนหยาบหยามพระอินทรา
เป็นโจรไพรไล่เช่นฆ่า
พระอินทร์คืออันธพาล
ให้เดือดร้อนและรำคาญ
นำสงสารเลวกระไร
ทำโมโหหน้าหมั่นได้
บ้างว่าไคววงโตครัน
ตกไหม้หมกในโลกันต์
อสุรกายร้ายเลวทราม
อย่านึกว่าพวกข้าขาม
เพียงครู่ยามก็ปราศัย
เราจะสร้างความยิ่งใหญ่
ให้แน่นิ่งไม่ติงกาย
พิภพข้าอย่ากลัวตาย
อย่าจองหงอนลำพองใจ

นิทานคำกาพย์
มงคลสูตร

กาพย์ขับย ๑๖

สมเด็จพระอินทราไท	ฟังอสุรประกาศไป
ด้วยความอาฆาตมาดร้าย	
ด่าด้วยถ้อยคำหยาบคาย	จะประทุษร้าย
พระองค์ทรงตั้งขันตี	
อดใจไม่ไหวหวั่นฤดี	ไม่ตอบวาที
เหล่าพวกอสุรพาลา	
พระมาตลีกราบทูลว่า	ข้าแต่อินทรา
ทรงเป็นเทพยดายิ่งใหญ่	
อสุรหยาบหยามนี้กระไร	แต่เพราะเหตุใด
พระองค์จึงทรงนิ่งเฉย	
ไม่ทรงโต้ตอบไปเลย	ไม่ทรงเคืองอาย
ให้เขาด่าว่าข้างเดียว	
อสุรก็แสนกลมเกลียว	ด่าว่าลดเลี้ยว
เหตุใดไม่ตอบวจี	

นิทานคำกบฏ
มงคลสูตร

กายยัสฺรางคณางคฺ ๒๘

ท้าวสหสนันย์	เทวดาเป็นใหญ่	ได้ฟังมาดี	
ทูลถามความนัย	หทัยเปรมปรีดี	พักตรามีมี	โมโหโกรธา
ดูกรรมาตลี	เรามีขันดี	ไม่โกรธเลยหนา	
อสุรกล่าวคำ	ข้าบาปหยาบข้า	เป็นของธรรมดา	ผู้แพ้งคราม
เราอดใจได้	ไม่โกรธตอบใคร	ปล่อยให้หยาบหยาม	
อสุรเหี้ยมโหด	โหดเขาเบาความ	มีกิเลสสาม	ทั้งโลกโกรธหลง
ดูกรรมาตลี	การมีขันดี	จิตไม่พะวง	
แม้งดโกรธา	วาสนาสูงส่ง	ให้ผลน้อยลง	ไม่มากเท่าใด
ถ้าไม่ฟังโกรธ	ซึ่งเคียดเหี้ยมโหด	ขันดีเป็นใหญ่	
แก่ผู้ต่ำต้อย	ตระกูลด้อยเพียงไร	ทรัพย์สินก็ไร้	ทั้งอับปัญญา
จักได้ผลมาก	เพราะขมใจยาก	ต้องอดทนหนา	
เราจึงไม่โกรธ	อสุรพาลา	แม้เขาด่าว่า	ต้องมีขันดี
สมเด็จพระทศพล	ตรัสไว้ให้ทน	ไม่ตอบต่อตี	
หากไม่โกรธตอบ	พวกพาลไพร่	โทษยอมไม่มี	เลยสักสิ่งอัน
คลายความโกรธา	พวกคนต่ำช้า	ลดลงทันควัน	
แม้ไม่โกรธตอบ	ชอบแต่โทษทัณฑ์	ความโกรธก่ออัน-	ตรายชีวี
เปรียบเหมือนเอาฝอย	ใส่ลงทยอย	เข้าในอัคคี	
ไฟยิ่งลุกลาม	ติดตามเร็ววี	ความโกรธทวี	ไม่มีดับหาย
ขันดีนี้หนอ	ยึดให้เพียงพอ	อย่าท้อใจกาย	
จักสบสุขสันต์	พ้นอันตราย	อดทนมิคลาย	เป็นมงคลเทอญ

นิทานคำกาพย์

มงคลดุษณี ๒๘

โศลกสุตตะ (ฉ่างาย)
อักษะนังบัพพิมิ อุตติตตะนงหาญ
(พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖)

นิทานคำกาพย์
มงคลสูตร

เรื่อง

พ่อคำสำเภาห้าร้อยคน

กาพย์ฉบัง ๑๖

ครั้งหนึ่งในทวีปลังกา	ยังมีพารา
ชื่อว่า “ศิรินคร”	
เป็นเมืองยักษ์ราญรอน	จับประชากร
เป็นคนที่หลงทางมา	
นางยักษ์จับเป็นภักษา	กินต่างข้าวปลา
ด้วยเนื้อมนุษย์หอมหวาน	
หากสำเภาแตกแหลกลาญ	พ่อคำหนีพล่าน
เข้าฝั่งยังศิรินครา	
นางยักษ์ยินดีหนักหนา	ไปต้อนรับมา
แล้วเลี้ยงข้าวปลาอาหาร	
พ่อคำทั้งหลายรับประทาน	อืมนำสำราญ
นางยักษ์ก็ถามทันใด	
พวกท่านทั้งหลายไปไหน	และเพราะเหตุไร
จึงพลัดมาถึงเมืองนี้	
พ่อคำก็ตอบวจี	ว่าพวกเรา
สินค้าขนมาทางไกล	
สำเภามาแตกบรรลัย	ที่นี่ที่ใด
ขอพักอาศัยสักวัน	
ยักษ์ยินดีรับตอบโดยพลัน	อย่าเกรงใจกัน
ท่านผู้เจริญทั้งหลาย	
สามี่เราไปค้าขาย	สำเภาก็หาย
สาบสูญไม่คืนกลับมา	
พวกเราผู้เป็นภรรยา	เศร้าโศกหนักหนา
เป็นมายมาถึงสามปี	

นิทานคำกาพย์
มงคลสูตร

กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

พวกท่านทั้งหลาย	เป็นคนค้าขาย	เหมือนกับสามี	
ของข้าพเจ้า	เหล่านม่ายนี้	จงเป็นสามี	ของพวกเรานา
พ่อค้าทั้งหลาย	มีใจมักง่าย	จึงได้ภรรยา	
เป็นยักษิณี	ด้วยมิรู้ว่	นางเป็นยักษา	อยู่กินด้วยกัน
นางยักษิณี	ครั้นได้สามี	ใหม่มามากครั้น	
ก็นำผัวเก่า	กักขังไว้มัน	เอามาแบ่งกัน	กินกันทีละคน
ครั้นมनुषย์เก่า	หมดไปอีกเล่า	หาใหม่ให้ยล	
ครั้นได้มาใหม่	เสือกใส่เก่าพัน	ขังไว้ทุกขทน	สลับกันไป
นางยักษิ์ทั้งหลาย	เอาคนโยกย้าย	เป็นสามีใหม่	
สามีคนเก่า	ก็เอาไปใส่	ในเรือนจำไว้	ทำให้ทุกขทน

นิทานคำกาพย์
มงคลสูตร

กาพย์ยานี ๑๑

วันหนึ่งมีพ่อค้า
ถูกพายุอุบฉวน
ถูกคลื่นซัดเข้าฝั่ง
ใกล้เมืองยักษ์ทั้งหลาย
โลมเล้าด้วยวาจา
เอาไปเป็นสามี
หัวหน้านางยักษ์
บริวารแห่งพ่อค้า
ครั้นถึงยามดึกคืน
นอนหลับอย่างเปรมปรีดิ์
ลงไปกินมนุษย์
แสวงทำหีบสุขสันต์
หัวหน้าพ่อค้าใหญ่
ทุกคืนนางหายหน้า
บรรดาหญิงทั้งหลาย
ชักชวนลูกน้องนี้
ลูกน้องที่ว่าง่าย
เพียงครึ่งเดียวโฉน
อีกสองร้อยห้าสิบ
ก็ยังดื้อทวน
จึงถูกยักษ์ณี
เพราะไม่เชื่อวาจา

เล่นเรือมาหาร้อยคน
สำเภาล่มแตกทำลาย
รอดชีวังไม่วอดวาย
นางยักษ์ร้ายแสนยินดี
ให้พ่อค้าหลงวจี
นั่งพิศวิภัสดา
ได้สามีเป็นหัวหน้า
ได้บริวารยักษ์ณี
ตอนกลางคืนเหล่าสามี
นางยักษ์ร้ายรีบผายผัน
แล้วรีบรุดขึ้นมาพลัน
อยู่ร่วมกันในเคหา
คิดอุกใจในภรรยา
ด้วยปัญญาที่รู้ดี
คือมารร้ายยักษ์ณี
ออกจากที่ให้พ้นภัย
เชื่อฟังนายรีบลิไป
คือสองร้อยห้าสิบคน
แม้จะหยาบยกเหตุผล
มียอมจากนางมารมา
ผลาญชีวีเป็นภักษา
ผู้หัวหน้าด้วยดื้อดึง

นิทานคำกาพย์
มงคลสูตร

กาพย์ฉบับ ๑๖

ในกาลครั้งนั้นกล่าวถึง	พระโพธิสัตว์ซึ่ง
เป็นวลาหกะศัรวาชา	เหาะโดยนภา
รูปกายขาวผ่องสะอาดตา	มาลังกานี้
ด้วยพละกำลังฤทธิ์	อิมหนาสำราญ
จากป่าหิมพานต์พนาศรี	เพื่อแสวงหาภัตตาหาร
คือข้าวสาสิรับประทาน	อัครจะกลับสู่ไพร
ประกาศรื่องก้องทั่วไป	เป็นภาษามนุษย์สุดดี
ผู้ใดปรารถนาบัดนี้	ผู้ใดปรารถนาบัดนี้
เราจะนำพาท่านไป	พ่อค้าทั้งหลายดีใจ
ข้าแต่พระยาอัสดร	ข้าพเจ้าทั้งหลายไหววอน
ช่วยข้าให้พ้นภัยกษิณี	ไปให้พ้นจากเกาะนี้
โปรดช่วยข้าด้วยเถิดรา	พระโพธิสัตว์จึงตรัสว่า
บนหลังข้าเถิดทุกคน	

พระโพธิสัตว์ซึ่ง

เหาะโดยนภา

มาลังกานี้

อิมหนาสำราญ

อัครจะกลับสู่ไพร

เป็นภาษามนุษย์สุดดี

ผู้ใดปรารถนาบัดนี้

พ่อค้าทั้งหลายดีใจ

ข้าแต่พระยาอัสดร

ข้าพเจ้าทั้งหลายไหววอน

ไปให้พ้นจากเกาะนี้

พระโพธิสัตว์จึงตรัสว่า

บนหลังข้าเถิดทุกคน

นิทานคำกาพย์
มงคลสูตร

พ่อค้าขึ้นม้ารีบร้อน
บางพวกก็ยุดยุดหาง
บางพวกยกมือไหว้พลาจ
จะขึ้นหลังม้าทุกคน
พระยาอัครราชบัณฑิต
ด้วยอำนาจพระบารมี
พาพ่อค้าเหาะมาเร็วรี
นั่งประนมมือทั้งนั้น
ลอยลิ่วตามมาทันควัน
แกร่งกล้าบารมีมาดล
ส่งถึงที่อยู่ทุกคน
ทุกคนพ้นความมรณา
เหตุเพราะว่าง่ายหนักหนา
ทั้งสองร้อยห้าสิบคน

เพียงไม่กี่คน
ด้วยไม่มีทาง
อธิษฐานบานบน
แม่ปวงคนที่
ด้วยอาณุภาพอัน
พระคุณมากล้น
จึงได้รอดมา

กว่าจะได้เป็น

“ข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕”

มานั้นแสนยาก ต้องหวงแหน

ชาคริต จุลกะเสวี
ชมรมพัฒนาและพิทักษ์การเกษตรแห่งชาติ

ข้าวไทยเรามีชื่อเสียงโด่งดังมากจากการประกวดข้าวโลกที่ประเทศแคนาดา เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๕ โดยข้าวพันธุ์ “ปิ่นแก้ว” ของไทยเราได้รับรางวัลดีเยี่ยมเป็นที่ ๑ ของโลกจากการประกวดของประเทศต่างๆ ที่ส่งข้าวเข้าประกวด ๑๓๖ ราย นอกจากข้าวไทยเราจะได้รับรางวัลที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ แล้ว ยังคว้ารางวัลอื่นๆ มาได้อีกถึง ๘ รางวัล รวมทั้งสิ้นเป็น ๑๑ รางวัล ใน ๒๐ รางวัลของการประกวดนั้น

ดร.รักดี ลุคณันทน์

หากแต่โชคไม่ดีที่ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ทำลายแปลงนาข้าวปิ่นแก้วเสียหายวอดวายหมด จนถึงกับสูญสิ้นพันธุ์ไปเลยในที่สุด

ต่อมานักวิชาการทางข้าวของไทยเรา ได้รวบรวมพันธุ์ข้าวต่างๆ ที่เหลืออยู่จากทั่วประเทศ นำมาทำการทดลองปลูกตัดบำรุงพันธุ์กันใหม่อีก จนในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ จึงได้รับความสำเร็จมีการรับรองพันธุ์ข้าวที่ดีเด่นพันธุ์หนึ่งคือ “ข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕” นี้แหละ และคงไม่มีใครทราบว่าเป็นองหลังนั้นในระหว่างการทดสอบเปรียบเทียบพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลินี้ก็ถูกนักบำรุงพันธุ์คัดทิ้ง หากแต่โชคยังดีที่ **ดร.สละ ทศานนท์** นักบำรุงพันธุ์ข้าวและอธิบดีกรมการข้าวขณะนั้นทราบเรื่องจึงสั่งระงับไว้ได้ทันที่แล้วก็ให้ดำเนินการคัดเลือกบำรุงพันธุ์ข้าวนั้นต่อไป จนในที่สุดจึงได้มีข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕ ปรากฏทำชื่อเสียงโด่งดังทั่วโลกอยู่ในปัจจุบันนี้

● **ลุงสุนทร สิตะเนิน**
ผู้ค้นพบข้าวหอมมะลิ
คนแรกของโลก

นี่กว่านักวิชาการข้าวไทยเรา จะคัดเลือกบำรุงพันธุ์กันมาได้ด้วยความยากเย็นอย่างนี้แล้ว เราจะปล่อยให้ข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕ หรือที่ฝรั่งเรียกชื่อว่า **ข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕** นี้ สูญเสียไปให้ฝรั่งครองสิทธิประโยชน์ไปได้ง่ายๆ อย่างไรก็ตาม

ผมได้ไปขอความรู้เรื่องข้าวหอมมะลินี้โดยละเอียดเพิ่มเติม จากนักวิชาการทางข้าวคนสำคัญท่านหนึ่งของเมืองไทยเรา คือ **อาจารย์ ดร.ภักดี ลุศันานนท์** ซึ่งท่านเป็นทั้งอดีตอธิบดีกรมการข้าว และอดีตอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ด้วย ทั้งๆ ที่ท่านกำลังป่วยหนักต้องพักรักษาตัวอยู่ในสถานพยาบาล “เดอะซีเนียร์” ที่บ้านลาดพร้าว ซอย ๙ ซึ่งผมก็ได้ขออนุญาตนำความรู้จากท่านเอามาเผยแพร่ใน “วารสารไทย” ไว้ด้วย คงต้องว่ากันแบบ ๒ ตอนจบ เพราะมีความสำคัญที่นำรู้ ซึ่งนับว่าเป็นประวัติที่สำคัญส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาไทยในเรื่องของข้าว ที่ได้ช่วยกันพัฒนาสืบมาจนปัจจุบันนี้ไว้มิให้สูญไป

จะว่าไปก็นับเป็นโชคอันมหาศาล ที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ทรงนำประชาชนคนไทยอพยพเข้ามาสถาปนาประเทศไทยขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๑๘๐๐ ในใจกลางของสุวรรณภูมิและประเทศไทยก็ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นมาตามลำดับ จนเป็นประเทศไทยในปัจจุบัน

● **ดร.บริบูรณ์ สัมฤทธิ์**

ที่กล่าวว่าเป็นโชคอันมหาศาลของคนไทยเรานั้นก็เนื่องจากใจกลางของสุวรรณภูมินี้เป็นแหล่งกำเนิดของข้าว ซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า “*Oryza sativa*, Linnaeus” หลักฐานทางวิชาการรายงานว่าได้พบรอยข้าวเปลือกบนภาชนะโบราณที่พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีความเก่าแก่จนถึงประมาณ ๖,๐๐๐ ปีมาแล้ว และพบร่องรอยของชิ้นส่วนต่างๆ ของข้าวในถ้ำไถล้ายแดนไทยพม่า ซึ่งมีอายุเก่าประมาณ ๑๒,๐๐๐ ปีอีกด้วย

ตลอดจนเวลาอันยาวนานนี้ ข้าวปาก็ได้ถูกพัฒนาโดยปรากฏการณ์ธรรมชาติ และการคัดเลือกของมนุษย์ตั้งแต่โบราณกาลมา จนกลายเป็นธัญพืชที่สำคัญที่สุดพืชหนึ่งของโลก ประเทศไทยจึงเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรพันธุ์ข้าว เพราะเป็นแหล่งกำเนิดของธัญพืชนี้นั่นเอง

ดังจะเห็นได้ว่ามีพันธุ์ข้าวที่เจริญเติบโตได้ดีตั้งแต่ระดับน้ำทะเลขึ้นไปจนถึงบนเขาสูงจากสภาพที่ดอนไม่มีน้ำขัง จนถึงสภาพน้ำลึกกว่า ๕ เมตร จากสภาพดินทรายถึงดินเหนียว และมีอายุการเก็บเกี่ยวที่กระจายเหลื่อมกันเป็นข้าวเบา กลางหนัก และพันธุ์ข้าวที่ปลูกทยอยกันได้ตลอดปี

ข้าวเป็นธัญพืชอาหารของพลโลกประมาณ

๒,๕๐๐ ล้านคนในทุกทวีป แต่ละประเทศที่ผลิตได้ก็พยายามที่จะผลิตข้าวให้ได้พอกับความต้องการของพลเมืองจึงมีข้าวเหลือสำหรับขายในตลาดโลกไม่มากนัก เพียงประมาณ ๕ เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตข้าวของโลก ประเทศไทยเราต้องใช้ข้าวเป็นอาหารบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากการเพิ่มของประชากรเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ขณะนี้ประเทศไทยได้ผลิตข้าวให้พอกับการบริโภคของประชากรไทย ๖๐ กว่าล้านคน และเพื่อการใช้ประโยชน์อื่นๆ ภายในประเทศแล้ว ยังมีเหลือสำหรับเป็นสินค้าออกได้อีกประมาณปีละ ๖ ล้านตัน (ข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว) ซึ่งเป็นอันดับหนึ่งของโลกมาหลายปีแล้ว

ทั้งนี้จึงควรที่จะได้สำนึกถึงและสรรเสริญเกษตรกรชาวนาไทย ที่ส่วนมากยังยากจน แต่มีความมานะอดทน ต่อความยากลำบาก ชนิดหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน ตรากตรำ ทำนามาหลายต่อหลายชั่วอายุบรรพบุรุษมาแล้ว และความอุตสาหะวิริยะ ความเสียสละของบรรดานักวิชาการเกษตรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมเวลาประมาณ ๘๐ ปีมาแล้ว ที่ช่วยให้ประเทศไทย ได้ก้าวหน้าในวิชาการทำนาผลิตข้าวมาได้ถึงในปัจจุบันนี้

หลังจากการสถาปนาประเทศไทยแล้ว ในระยะ

ต่อมาได้มีการขยายอาณาเขต มีการขยายพื้นที่นาให้ราษฎรมีที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง มีการปรับปรุงแหล่งน้ำและขุดคูคลอง เพื่อให้การทำนาได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีการรับรองสิทธิประโยชน์ของเกษตรกร และแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน มีการจัดเก็บอากรเป็นข้าวเปลือกเข้ายังฉางหลวงเพื่อใช้ในยามฉุกเฉินด้วย

เพราะในการขยายและรักษาป้องกันอาณาเขตของประเทศนั้น ประเทศไทยต้องมีศึกสงครามกับต่างประเทศโดยรอบมาตลอด ตั้งแต่ยุคต้นคือสมัยกรุงสุโขทัยตลอดจนสมัยกรุงศรีอยุธยา จนถึงตอนต้นๆ ของกรุงรัตนโกสินทร์ รวมเป็นเวลานานประมาณกว่า ๕๕๐ ปีมาแล้ว ข้าวก็เป็นเสบียงกรังที่สำคัญในการรักษาความมั่นคงของประเทศไทย

เมื่ออังกฤษเข้าครอบครองประเทศพม่า (พ.ศ. ๒๓๖๙) ในตอนต้นรัชกาลที่ ๓ จึงได้มีการเปลี่ยนการเก็บอากรข้าวเปลือก “หางข้าว” มาเป็นเงิน “ค่านา” ข้าวที่เหลือจากการบริโภคในประเทศก็มีพ่อค้าจากต่างประเทศเข้ามารับซื้อ จึงทำให้ข้าวมีบทบาทในการเศรษฐกิจของประเทศมากยิ่งขึ้นจนถึงปัจจุบันนี้

บทบาทของรัฐตั้งแต่ต้นจนถึงต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จึงเป็นการจัดระบบการถือครองที่นา และ

ขยายพื้นที่การทำนาเพื่อเพิ่มพูนการผลิต ส่วนการปรับปรุงบำรุงพันธุ์ข้าวและวิธีการทำนานั้น ยังเป็นการปฏิบัติด้วยความสนใจของเกษตรกรเอง โดยการเสาะแสวงหาพันธุ์ข้าวดีทางรสชาติและการให้ผลผลิตจากท้องถิ่นต่างๆ มาปลูกกัน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๓๕ **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมหาราช** ได้ทรงปฏิรูปการปกครองใหม่ทั้งหมด จากระบบจตุสดมภ์ (เวียง วัง คลัง นา) มาเป็นระบบกระทรวงตามแบบสากล “**กรมนา**” แต่ดั้งเดิมจึงเปลี่ยนมาเป็น “**กระทรวงเกษตรพานิชการ**” ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๓๕ ต่อมาได้มีการตั้ง **กรมใหม่**ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ เพื่อดำเนินงานปรับปรุงขยายการผลิตใหม่ และการเพาะปลูกอื่นๆ ด้วย แต่เมื่องานเพาะปลูกมีเพิ่มขึ้นมาก ก็ได้เปลี่ยนชื่อกรมใหม่เป็น “**กรมเพาะปลูก**” ในปี พ.ศ. ๒๔๕๑ และได้มีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนเป็น “**กรมวิชาการเกษตร**” ในปัจจุบัน

การพัฒนาข้าวและการทำนาตามหลักวิทยาการเกษตรได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อประเทศเจริญรุ่งเรืองขึ้น มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศเพิ่มขึ้น และข้าวเป็นสินค้าออกที่สำคัญเพิ่มขึ้น จึงมีการเริ่มพัฒนาการปลูกข้าวเป็นสินค้าออกอย่างจริงจัง **สมเด็จพระปิยะมหาราช** ทรงสนพระราชหฤทัยในการชลประทานเป็นอย่างมาก และได้โปรดให้มีการขุดคลองขึ้นหลายต่อหลายแห่ง ทั้งโดยภาครัฐและภาคเอกชนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๑๒ เป็นต้นมาแล้ว

ที่สำคัญมากคือมีการพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้สัมปทานงานชลประทาน “**บริษัทขุดคลองและคูนาสยาม**” เป็นระยะเวลา ๒๕ ปี ให้ขุดระบบคลองในทุ่งหลวงรังสิต เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๑ และสำเร็จลงเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๔ (หลังจากพระองค์ท่านเสด็จสวรรคตไปแล้วในปี พ.ศ. ๒๔๕๓) ความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนนั้นจึงเริ่มเกิดขึ้นแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ นั้นละครับ

ในระหว่างการขุดคลองชลประทานรังสิตนั้น **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว** ได้เสด็จประพาสประเทศต่างๆ ในยุโรป เป็นระยะยาวๆ ถึง ๒ ครั้ง

ทรงสนพระทัยในความก้าวหน้าทางวิชาการเกษตรของหลายๆ ประเทศ และยังได้ทอดพระเนตรการประกวดและการแสดงพืชและสัตว์ด้วย เมื่อเสด็จนิวัติกลับมาประเทศไทยแล้ว ทรงพิจารณาเห็นว่าข้าวกำลังเป็นสินค้าออกที่สำคัญ แต่ข้าวไทยมีราคาต่ำเนื่องจากเมล็ดปะปนกันหลายพันธุ์ มีทั้งพันธุ์ดีตามที่ตลาดโลกต้องการ และพันธุ์คุณภาพต่ำ

จึงทรงโปรดให้มีการประกวดพันธุ์ข้าวขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ เป็นการประกวดพันธุ์ข้าวจากทุ่งหลวงคลองรังสิต เพื่อเป็นการอุดหนุนและบำรุงหาพันธุ์ที่ดีมาไว้ทำพันธุ์ เพื่อให้ข้าวของประเทศสยามเจริญดีมีราคาขึ้นเท่าเทียมกับข้าวของประเทศอื่นๆ

ในปีต่อมา พ.ศ. ๒๔๕๑ ก็ให้มีการประกวดพันธุ์ข้าวอีกเป็นครั้งที่ ๒ เป็นการประกวดพันธุ์ข้าวทั่วประเทศ จัดที่วัดสุทัศนเทพวรารามในกรุงเทพฯ ปรากฏว่าพันธุ์ข้าวที่ชนะเลิศเป็นข้าวนาหว้านจากธัญบุรี

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ได้ทรงให้จัด “**งานการแสดงกลีกรวมและพานิชยการ ครั้งที่ ๑**” รวมทั้งการประกวดข้าวขึ้นที่ปทุมวัน (บริเวณวังสระปทุมในปัจจุบัน) และครั้งที่ ๒ จัดในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ (รัชกาลที่ ๖) ปรากฏว่าพันธุ์ข้าวที่ชนะเลิศอีกทั้ง ๒ ครั้งนี้ก็พันธุ์ข้าวจากธัญบุรีสร้างความประหลาดใจแก่บรรดากรรมการตัดสินการประกวดและชาวนาเองด้วย เพราะไม่คาดที่ข้าวจากคลองรังสิตจะชนะข้าวจากแหล่งที่มีชื่อเสียงอื่นๆ ได้

นอกจากนั้นยังปรากฏว่าพันธุ์ข้าวที่ส่งเข้าประกวดในครั้งหลังๆ มีคุณภาพสูงขึ้นกว่าครั้งแรกๆ อันแสดงว่าเกษตรกรชาวนาหันมาสนใจการปลูกข้าวพันธุ์ดีกันมากขึ้น และมีความเห็นพ้องต้องกันว่า ทางราชการสมควรปรับปรุงพันธุ์ข้าวและการทำนา ให้เข้มแข็งและกว้างขวางยิ่งขึ้นด้วยจึงจะเหมาะสม

การจัดตั้ง**สถานีทดลองข้าว** เป็นพระราชประสงค์ของ**สมเด็จพระปิยะมหาราช**มานานแล้ว แต่ยังไม่มีสัมฤทธิ์ผลเนื่องจากเหตุผลหลายประการ ถึงแม้จะมีที่ดินแล้ว คือ ที่ตั้งของศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานีปัจจุบันนี้ แต่การดำเนินงานของบริษัทขุดคลองและคูนาสยาม ใน

ทุ่งหลวงยังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ และยังขาดเจ้าหน้าที่วิชาการที่จะมาควบคุมดำเนินงานของสถานี ในสมัยนั้นได้มีการจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะกิจขึ้นในกรมต่างๆ เช่น กรมเพาะปลูก กรมคลอง กรมแผนที่ เป็นต้น

และมีการจ้างผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศ มาช่วยกรมนั้นๆ ทางวิชาการและการสอน ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้มีส่วนในการฝึกสอนภาษา และคัดเลือกนักเรียนที่เรียนเก่งสำหรับส่งไปเรียนต่อในต่างประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ (รัชกาลที่ ๕) กรมเพาะปลูกได้เลือกให้ **นายตรี มลิณทสูตร** ได้รับทุนไปเรียนวิชาแผนที่และวิชาเกษตรที่สหรัฐอเมริกา นับเป็นนักเรียนทุนหลวงคนแรกของมหาวิทยาลัย Comell เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๗ (รัชกาลที่ ๖) เมื่อกลับมาถึงประเทศไทย ก็ได้รับคำสั่งให้ไปทำงานที่กรมท่อน้ำ ตามความต้องการของผู้เชี่ยวชาญนาชลประทาน ที่จะได้ผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศมาช่วยทำงานนี้ทันที

หลังจากงานของบริษัทขุดคลองและคูนาสยามสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ทางกรมจึงได้ตั้ง**สถานีทดลองข้าวคลองรังสิต** (นาทดลองคลองรังสิต) ขึ้นในปี

พ.ศ. ๒๔๕๙ เป็นสถานีทดลองข้าวแห่งแรกของประเทศไทย ที่ยังคงดำเนินการอยู่จนถึงบัดนี้ และย้ายนายตรี มลิณทสูตร มาเป็นหัวหน้าสถานีทดลองนี้ในปีเดียวกัน นายตรี ได้ใช้เวลาหลายปีในการพัฒนาพื้นที่ ๑,๐๐๐ ไร่ จากพื้นที่ลุ่มๆ ดอนๆ ปรับมาเป็นพื้นที่ราบ แบ่งแปลงตามระดับความลุ่มดอน จัดทำคันคูส่งน้ำระบายน้ำ จนเหมาะสมที่จะทำการทดลองตามวิชาการได้

งานนี้เป็นงานลำบากตรากตรำ เพราะสมัยนั้น รัฐบาลนับว่าห่างไกลกรุงเทพฯ มากพอสมควร การคมนาคมก็ไม่สะดวก ไม่มีเครื่องมือหนักใช้เช่นปัจจุบัน และในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ทำให้งานต้องชะงักไปช่วงหนึ่ง

การปรับปรุงพันธุ์ข้าวสยาม

งานบำรุงพันธุ์ตามหลักวิชาการเกษตรศาสตร์ เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๖๔-๒๔๖๕ ด้วยการรวบรวมพันธุ์ข้าวดีจากทั่วประเทศ โดยขอให้สมุหเทศาภิบาลในมณฑลต่างๆ ทั้ง ๑๘ มณฑล ส่งตัวอย่างข้าวที่ราษฎรในมณฑลนั้นๆ นิยมว่าดีมาให้ตรวจ รวมเวลาที่ทยอยเข้า

เปรียบเทียบคุณสมบัติระหว่างข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕ และข้าวปทุมธานี ๑

พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕

- อายุ** เป็นข้าวไวต่อช่วงแสง
เก็บเกี่ยวประมาณวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน
- ลำต้นสูงประมาณ** ๑๕๐-๑๖๐ เซนติเมตร
- ลักษณะเด่น**
- เมล็ดข้าวสารยาวเรียวยาว ท้องไข่น้อย
 - เมื่อหุงสุก ข้าวมีกลิ่นหอม นุ่ม

พันธุ์ข้าวปทุมธานี ๑

(สายพันธุ์ PTT๙๐๐๗๑-๙๓-๘-๑-๑)

- อายุประมาณ** ๑๑๒-๑๒๕ วัน ปลูกได้ตลอดปี
- ความสูงประมาณ** ๑๐๔-๑๓๓ เซนติเมตร
- ลักษณะดีเด่น**
- ต้านทานต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
 - ค่อนข้างต้านทานต่อโรคไหม้
 - คุณภาพการหุงต้มรับประทานอ่อนนุ่ม
 - คล้ายข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕ มีกลิ่นหอมอ่อน

มาให้ตรวจเป็นเวลา ๒ ปี จากจำนวน ๔,๗๖๔ ตัวอย่าง ที่ส่งเข้ามาได้เลือกเอาตัวอย่างที่มีลักษณะดีไว้ได้ เพียง ๔๘๒ ตัวอย่าง สำหรับดำเนินการปลูกศึกษาและ คัดเลือกต่อไปโดยวิธี line selection

หลังจากการทดสอบ ๓ ปีแล้ว จึงได้พันธุ์ข้าวดี เยี่ยมเพียง ๘ พันธุ์ สำหรับเริ่มขยายพันธุ์เผยแพร่ไปยัง เกษตรกร พันธุ์ข้าวทั้ง ๘ นี้ก็คือ พวงเงิน ทองระย้าดำ ขาวทดลอง จำปาซอน ปิ่นแก้ว บางพระ น้ำดอกไม้ และนางตานี

ใน พ.ศ. ๒๔๗๐ มีการกล่าวหาว่าข้าวไทยด้อย คุณภาพ ทำให้ราคาตก ทางสถานีจึงจัดให้มีการประชุม ร่วมด้วยพวกห้างที่เป็นเอเยนต์ซื้อข้าวส่งออกต่างประเทศ เจ้าของโรงสีใหญ่ๆ หลงผู้ตรวจซื้อข้าวของโรงสี และ ชาวนาที่ทำนารายใหญ่ๆ โดยขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมนำ ตัวอย่างข้าวที่นับว่าดี ทั้งของชาวนา โรงสี และของนา ทดลอง มาร่วมกันตรวจคุณภาพ เพื่อเลือกหาข้าวที่จัด ว่าดีเยี่ยมไว้เป็นตัวอย่าง เพื่อสถานีจะได้พยายาม คัดเลือกข้าวให้ได้ดังตัวอย่าง สำหรับปรับปรุงและแนะนำ ให้ราษฎรทำมากขึ้นต่อไป

ในการประชุมครั้งนี้คณะกรรมการคัดเลือก “ข้าวปิ่นแก้ว” ของนาทดลอง ให้เป็นข้าวที่ดีเยี่ยม เป็น ข้าวตัวอย่างมาตรฐานของข้าวไทยเพื่อการส่งออก

คุณสมบัติของข้าวพันธุ์ปิ่นแก้ว คือ

ข้าวเปลือก	ยาว ๑๐.๘๒ มม. กว้าง ๒.๘๒ มม. หนา ๒.๑๒ มม.
ข้าวกล้อง	ยาว ๘.๓๙ มม. กว้าง ๒.๓๕ มม. หนา ๑.๘๙ มม.
ข้าว กข.๑	เมล็ดยาว ๗.๐ มม. กว้าง ๒.๒ มม. หนา ๑.๘ มม.
ข้าวดอกมะลิ-๑๐๕	เมล็ดยาว ๗.๕ มม. กว้าง ๒.๑ มม. หนา ๑.๘ มม.
ข้าวพันธุ์ปิ่นแก้ว	เมล็ดยาว ๗.๕ มม. กว้าง ๒.๑ มม. หนา ๑.๘ มม.

ข้าวพันธุ์ปิ่นแก้ว เป็นข้าวเจ้านาสวนเมล็ดยาว เนื้อ แข็งเป็นมันเลื่อม ไม่เป็นท้องไข เปลือกและปลอกบาง เมล็ดไม่บิดไม่โค้ง ไม่มีเมล็ดแดงปน และมีน้ำหนักดี พันธุ์ข้าวนี้ นายตรี มลินทสูตร ได้ใช้เวลาปรับปรุงบำรุง พันธุ์อยู่ที่สถานีทดลองข้าวคลองรังสิต ธัญบุรี เป็นเวลา นานถึง ๑๒ ปี

โครงการขยายพันธุ์ข้าวในสมัยนั้น จนถึงการจัดตั้งกรมการข้าว เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๔๙๖ ครอบคลุมจังหวัดต่างๆ ในพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งถือเป็นอู่ข้าว อู่น้ำของประเทศ มีการชลประทานสมบูรณ์ และมีการ คมนาคมสะดวก เหมาะสำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก เกษตรกรชาวนามีความจำเป็นต้องปลูกพันธุ์ข้าวที่มีวัน เก็บเกี่ยวแตกต่างกันให้เหมาะสมกับสภาพความลุ่มดอน และความตื้นลึกของระดับน้ำในนา พันธุ์ข้าวที่มีอายุ แตกต่างกันยังช่วยให้มีการกระจายแรงงานทั้งในฤดู บักดำและฤดูเก็บเกี่ยว สถานีทดลองข้าวรังสิตจึงได้ ปรับปรุงบำรุงพันธุ์เพิ่มขึ้น โดยอาศัยมาตรฐานขนาด เมล็ดของพันธุ์ข้าวปิ่นแก้วเป็นหลัก เพื่อให้ข้าวสารจาก พันธุ์ต่างๆ นี้ผสมรวมกันไปได้เป็นข้าวไทยในตลาดโลก

ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๕ (รัชกาลที่ ๗) ประเทศที่ ปลูกข้าวได้รับเชิญจากคณะกรรมการประกวดข้าวโลก ให้ส่งข้าวเข้าประกวดที่เมืองเรโยนา (Regina) ประเทศ แคนาดา ประเทศไทยในฐานะเป็นประเทศปลูกข้าว ประเทศหนึ่ง ก็ได้ร่วมการส่งข้าวเข้าประกวดครั้งนี้ด้วย รวมจำนวนข้าวประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ทั้งหมด ๑๗๖ ราย เป็นของประเทศไทยเสีย ๑๕๐ ราย

ซึ่งแสดงให้เห็นเป็นอย่างดีถึงความสนใจ และความตั้งใจจริงที่จะเปิดประตูให้ข้าวไทย ออกไปให้เป็น ที่รับรู้ในต่างประเทศ คณะกรรมการตัดสินได้ตรวจสอบ ตัวอย่างข้าวขึ้นต้น เพื่อคัดข้าวที่ผิดปกติ และไม่อยู่ใน ข่ายของการประกวดออก เหลือเพียง ๙๖ ราย และได้ใช้เวลาในการพิจารณาตัดสินอยู่นานถึง ๑๕ วัน จึง ประกาศผลเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๗๖ ให้ข้าว “ปิ่นแก้ว” ได้รับรางวัลดีเยี่ยมเป็นที่ ๑ ของโลก นอก จากนั้นข้าวไทยยังได้รับรางวัลที่ ๒ และ ๓ และรางวัลรองๆ ลงมาอีก ๘ รางวัล รวมเป็น ๑๑ รางวัล จากรางวัลรวม ทั้งหมด ๒๐ รางวัล

ตารางที่ ๑ ชื่อเจ้าของและพันธุ์ข้าว จำนวน ๑๑ พันธุ์ ที่ชนะในการประกวดเมล็ดพันธุ์พืชโลก พ.ศ. ๒๕๗๖

รางวัลที่	เจ้าของ	ชื่อพันธุ์ข้าว	ชนิด
๑	นาทดลองคลองรังสิต	อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี	ปิ่นแก้ว
๒	นายสงัด ไนดีตะเสน	อ.เมือง จ.ราชบุรี	ชาวราชบุรี
๓	นายอ่อน สุนทรอำไพ	อ.บางปลา จ.นครปฐม	จำปาตะ
๖	นายเลียม แก้วขาว	อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี	ชาวกุดาษ
๙	หมื่นสิทธิ์นันทวงศ์	อ.เมือง จ.สงขลา	มุกหมูลัง
๑๐	นายทอง ผลิตตัน	อ.แมริม จ.เชียงใหม่	ผาเลือด
๑๔	กิ่งแผนกคั่นคว่า	อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี	บางพระ
๑๕	นายยา ทวีสุข	อ.บางกะปิ จ.พระนคร	ชาวกะษร
๑๖	นายวัน ม่วงเถื่อน	อ.หนองโดน จ.สระบุรี	พงพินาจ
๑๙	นายจุ มณฑาทอง	อ.งาว จ.ลำปาง	ลังกาย
๒๐	หมื่นสิทธิ์ประสงศ์การ	อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี	ช่อฟ้า

* ข้าวพันธุ์ปิ่นแก้ว ได้มาจากการรวบรวมพันธุ์ข้าวแล้วนำมาคัดเลือกพันธุ์ ซึ่งนายสุวิตร นุชปะเวศ (พ.ศ.๒๕๒๒) รายงานไว้ว่า เจ้าของชื่อ นางจวน อยู่ที่บ้านลครีราชา อำเภอลครีราชา จังหวัดชลบุรี และนาทดลองคลองรังสิตได้นำมาและเริ่มทำการคัดพันธุ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งต่อมาพันธุ์ข้าวปิ่นแก้วทางราชการได้แนะนำให้เกษตรกรปลูก

พันธุ์ข้าวปิ่นแก้วที่ชนะรางวัลที่ ๑ เป็นพันธุ์ข้าวที่คัดจากนาทดลองคลองรังสิต โดยพระยาโกษากร (ตรี มลินทสูตร) พันธุ์ข้าวปิ่นแก้วเป็นข้าวเจ้านาสวน อายุเก็บเกี่ยวเดือนธันวาคม ข้างแรม จัดเป็นข้าวอายุหนัก มีเมล็ดยาวเรียว ข้าวเปลือกยาว ๑๐.๘๒ มม. กว้าง ๒.๘๒ มม. หยา ๒.๑๒ มม. ข้าวกล้อง ยาว ๘.๓๙ มม. กว้าง ๒.๓๕ มม. หยา ๑.๘๙ มม. เมล็ดข้าวสารแข็งเป็นมันเลี่ยมไม่เป็นท้องไข เปลือกและปลอกบาง เมล็ดไม่บิดโค้ง มีน้ำหนักดี

การที่พันธุ์ข้าวปิ่นแก้วได้รับรางวัลที่ ๑ ของโลกในครั้งนี้ ได้ช่วยให้ชาวไทยเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในตลาดข้าวของโลก และได้ช่วยให้การค้าข้าวของประเทศไทย ได้ขยายตัวออกไปอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

สำหรับ นายตรี มลินทสูตร (พระยาโกษากร) ซึ่งเป็นนักวิชาการเรื่องข้าวคนแรกที่บุกเบิกริเริ่มการปรับปรุงบำรุงข้าวของประเทศที่สถานีทดลองข้าวรังสิตนี้ จนประสบความสำเร็จปรับปรุงพันธุ์ข้าวปิ่นแก้วให้ได้รับ

รางวัลที่ ๑ ของโลกนั้น ก็ไม่ปรากฏว่าได้รับการสรรเสริญ ยกย่องหรือบำเหน็จความชอบเป็นพิเศษแต่อย่างใด แต่ท่านก็ได้ใช้ชีวิตราชการที่เหลือ ทำงานเกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงข้าวต่อไป ในตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้นเป็นลำดับ จนเกษียณอายุในปี พ.ศ. ๒๕๙๑ และถึงแก่อนิจกรรมในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ รวมอายุ ๗๙ ปี กรมการข้าวได้ขออนุญาตนำชื่อท่าน มาใช้เป็นชื่อ “ตึกโกษากร” ซึ่งเป็นตึกที่ทำการของกองวิทยาการ กรมการข้าวในเกษตรกลางบางเขน

การปรับปรุงข้าวนาเมือง (ข้าวขึ้นน้ำ)

พื้นที่นาภาคกลาง ได้แผนงานปรับปรุงพันธุ์ข้าวของกรมเพาะปลูกมีที่ลุ่มซึ่งมีน้ำท่วมขังในฤดูทำนาลึกกว่า ๑ เมตร จนถึงประมาณ ๔-๕ เมตร ประมาณ ๓ ล้านไร่ซึ่งไม่อาจปลูกข้าวนาสวนได้จำเป็นต้องใช้พันธุ์ข้าวนาเมือง (ข้าวขึ้นน้ำ) ซึ่งสามารถเจริญเติบโตให้ผลผลิตได้ในที่น้ำลึก แต่ข้าวนาเมืองมีคุณภาพต่ำ เมล็ดข้าวมีเนื้อฟูฟวม มีท้องไข เปลือกและปลอกหนา สาเหตหลัก

จุมกโต น้ำหนักเบา สีซัดหักป่นง่าย ทั้งโดยมากยังเป็นพันธุ์ข้าวเมล็ดแบนสั้น และมีเมล็ดแดงปนมาก จัดเป็นข้าวคุณภาพเลว ราคาต่ำ พ่อค้าเรียกว่า “ข้าวเบา”

หลังจากการสำรวจแล้ว นายตรี มิลินทสูตร พิจารณาเห็นว่ายังมีบางพันธุ์ที่เมล็ดยาวแบบข้าวนาสวน จึงได้ตั้งกึ่งสถานีทดลองข้าวขึ้นน้ำขึ้นที่ทุ่งบางปะหัน ช่างวัดเขาติน อำเภอบางปะหัน ในปี พ.ศ. ๒๔๖๒ เพื่อทดลองปรับปรุงพันธุ์ข้าวขึ้นน้ำ โดยเช่าที่ดินชาวนา ประมาณ ๔๐-๕๐ ไร่ ลึกเข้าไปในกลางทุ่งสำหรับทดลองปลูกคัดเลือกพันธุ์ข้าว

การปรับปรุงบำรุงพันธุ์ข้าวขึ้นน้ำ ได้ดำเนินการไปด้วยดีตลอดมา จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๓ จึงประสบผลสามารถคัดเลือกข้าวขึ้นน้ำพันธุ์ดี ที่มีเมล็ดยาวใกล้เคียงลักษณะมาตรฐานของพันธุ์ข้าวปิ่นแก้ว และคุณภาพดีกว่าพันธุ์ข้าวนาเมืองพื้นเมืองทั่วๆ ไปได้ ๔ พันธุ์ คือ มะลิทอง มะลิช่อง จำปา (จีน) และ (เจ๊ก) กอดพ้อม ซึ่งมีอายุเบา/หนักเรียงกันตามลำดับ

พันธุ์ข้าว “รัฐบาล” ทั้ง ๔ พันธุ์นี้ ได้รับความนิยมของชาวนาอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ช่วยให้ข้าวขึ้นน้ำมีคุณภาพและราคาดีขึ้นเป็นลำดับ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ชาวนาเจ้าของที่ดินที่บางปะหัน ได้ขอที่ดินคืนเพื่อทำนาเอง จึงต้องปิดกั้นสถานีทดลองข้าวบางปะหัน มาเปิด (กึ่ง) สถานีทดลองข้าวขึ้นน้ำหันตราที่บ้านหันตรา อำเภอมะนังศรีอยุธยา ทำการค้นคว้าทดลองเรื่องข้าวขึ้นน้ำ ต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้

การขยายและเผยแพร่พันธุ์ข้าว

เมื่อผลของการปรับปรุงพันธุ์ข้าวตามหลักวิชาการ ได้ผลดีเป็นที่ประจักษ์แก่เกษตรกรชาวนา ความต้องการพันธุ์ข้าวรัฐบาลจึงมีทวีสูงขึ้นเป็นลำดับ สถานีทดลองข้าวคลองรังสิต จึงต้องเพิ่มการขยายพันธุ์ให้พอเพียงแก่ความต้องการ ในประมาณปี พ.ศ. ๒๔๗๔ สถานีทดลองข้าวคลองรังสิต จึงต้องเปิดกั้นสถานีทดลองหลวง (สถานีทดลองข้าวคลองหลวงในปัจจุบัน) ใกล้ประตูน้ำพระอินทร์ราชา เป็นนาขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น มีเนื้อที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ และให้ขุนพิเศษกสิกิจ ซึ่งเป็นผู้ชำนาญการเรื่องข้าว และเป็นผู้ช่วยนายตรี

มิลินทสูตร มาตั้งแต่ต้นเป็นหัวหน้ากึ่งนาขยายพันธุ์ คลองหลวง นาขยายพันธุ์แห่งนี้ช่วยขยายพันธุ์ข้าว ทั้งข้าวนาสวนและนาเมือง เพราะมีที่ลุ่มพอสมควร

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ นายตรี มิลินทสูตร ได้รับ ม.ล.ยิ่งศักดิ์ อิศรเสนา ซึ่งจบการศึกษาเกษตรศาสตร์จากประเทศอังกฤษ จึงได้เข้ามาเป็นผู้ช่วยอีกแรงหนึ่ง ได้ขยายเนื้อที่นาของสถานีทดลองข้าว คลองรังสิต เพิ่มขึ้นอีก ๑,๗๐๐ ไร่ จากฟากคลองซอย ๖ ออกไปทางทิศตะวันออก โดยการเช่าจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์จังหวัดปทุมธานี เพื่อการขยายพันธุ์ข้าว ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๑ สถานีทดลองข้าวคลองรังสิต ได้รับพื้นที่นาในเกษตรกลางบางเขนอีกประมาณ ๑๐๐ ไร่ เพื่อขยายงานขยายการผลิตข้าว ซึ่งต่อมาได้ปรับปรุงเป็นสถานีทดลองข้าวบางเขนในปัจจุบัน

การส่งเสริมพันธุ์ข้าว

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ (รัชกาลที่ ๘) นายตรี มิลินทสูตร ได้เลื่อนไปเป็นหัวหน้ากองขยายการกสิกรรมกรมเกษตร และม.ล.ยิ่งศักดิ์ ขึ้นเป็นหัวหน้าสถานีทดลองแทนนายตรี ได้ขยายการเผยแพร่พันธุ์ข้าวไปในอำเภอต่างๆ รวม ๒๗ อำเภอ ที่มีการทำนาเป็นหลักในภาคลุ่มน้ำเจ้าพระยาจำเป็นต้องมีพนักงานบำรุงพันธุ์ข้าวท้องถิ่นไปประจำปฏิบัติงาน

จึงได้มอบหมายให้สถานีทดลองข้าวคลองรังสิต เปิดการสอนผู้ที่มีความรู้จบมัธยมปีที่ ๔ เข้าเรียนเรื่องข้าว หลักสูตร ๑๕ เดือน เน้นภาควิชาการ ๓ เดือน และภาคฝึกงานสนามอีก ๑ ปี สถานีทดลองได้ทำการอบรมพนักงาน รุ่นที่ ๑ จำนวน ๕๐ คน ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ และรุ่นที่ ๒ อีก ๑๒ คน ในปี ๒๔๘๒ นับเป็นการเริ่มต้นของการส่งเสริมพันธุ์ข้าวทางวิชาการอย่างจริงจังในประเทศไทยซึ่งสถานีทดลองข้าวรังสิตได้มีบทบาทที่สำคัญยิ่ง

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างของกรมเกษตร และมีการตั้งกองการข้าวขึ้น เพื่อดำเนินการวิจัยค้นคว้าและส่งเสริมพัฒนาพันธุ์ข้าวและการทำนา โดยมี นายตรี มิลินทสูตร เป็นหัวหน้ากอง

การปรับปรุงการทำนา

นอกจากบทบาทที่สำคัญ ในด้านการปรับปรุง และเผยแพร่พันธุ์ข้าวรัฐบาลแล้ว กิจกรรมที่สำคัญของ สถานีทดลองข้าวอีกด้านหนึ่งก็คือ การปรับปรุงการทำนา ซึ่งได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ ให้มีการทดลองใช้เครื่องมือและเครื่องจักรในการทำนา สถานีทดลองได้นำเข้าเครื่องมือเครื่องจักรต่างประเทศหลายอย่าง เพื่อทดสอบความเหมาะสมกับสภาพการทำนาของประเทศไทย และทำการศึกษาดัดแปลงเครื่องมือเครื่องจักรเหล่านั้น ให้ใช้งานในสภาพการทำนาด้วยเครื่องมือเครื่องจักรที่นำเข้ามาศึกษาและใช้ในการทำนา มีไถเหล็ก รถแทรกเตอร์ทั้งเบนซิน และดีเซล เครื่องจักรเกี่ยวข้าว เครื่องนวดข้าว รถเกี่ยวนวด (Combine Harvester) และเครื่องหยอดเมล็ด

อุปสรรคในการใช้เครื่องจักรกลใหญ่พบว่า การควบคุมน้ำยังไม่อาจทำได้ตามที่ต้องการ ทำให้ไม่เหมาะที่จะใช้เครื่องจักรกลใหญ่ เช่น เครื่องเกี่ยวนวดและ

เครื่องหยอดเมล็ด ซึ่งก็นับเป็นการริเริ่มการใช้เครื่องจักรกลเกษตรในการทำนาของประเทศไทย

เมื่อได้มีการตั้งเกษตรกลางบางเขนขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ (รัชกาลที่ ๘) เพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ ของกระทรวงเกษตรเข้าไปอยู่ร่วมกัน เพื่อให้สะดวกแก่การติดต่อประสานงานกัน กองการข้าวได้รับการจัดสรรที่นาประมาณ ๑๐๐ ไร่ และมอบให้สถานีทดลองข้าวรังสิตรับไปทำเป็นนาขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น การดำเนินงานต่างๆ ได้ชะลอตัวลง ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งเป็นระยะของสงครามโลกครั้งที่ ๒ อีกทั้งในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ (ประมาณเดือนกันยายนและตุลาคม) ได้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ยิ่งขึ้นอีกครั้งหนึ่งในภาคกลาง และสถานีทดลองข้าวรังสิตได้รับความเสียหายอย่างหนัก น้ำในที่นาลึกประมาณ ๒ เมตร ท่วมแปลงนาการทดลอง และแปลงขยายพันธุ์ทั้งหมดคลื่นลมแรงเพราะเป็นทุ่งโล่ง สถานีได้กู้คืนพันธุ์ข้าว Panicle seeds ของพันธุ์ข้าวรัฐบาลทั้งหมดโดยการย้ายปลูกในกระถาง

การทำนาในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ จึงต้องใช้เมล็ดพันธุ์ breeder seeds, foundation seeds และ stock seeds ที่เหลือเก็บข้าวปีไว้จากปี พ.ศ. ๒๔๘๔ การขยายพันธุ์ข้าวรูปปกติได้ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ อุทกภัยครั้งนี้ นอกจากทำความเสียหายให้แก่สถานีทดลองรังสิต และกิ่งสถานีที่คลองหลวง บางเขน และหันตราแล้วยังทำให้พันธุ์ข้าวดี (พันธุ์ข้าวรัฐบาล) ที่ขยายไปยังชาวนาในภาคกลางต้องเสียหายไปด้วยเป็นส่วนใหญ่ หลังจากน้ำลดสถานีทดลองข้าวรังสิตยังได้รับมอบหมายให้ไปจัดซื้อข้าวพันธุ์ดีจากแหล่งที่ไม่เสียหาย มาช่วยราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และปทุมธานี ซึ่งเสียหายมากที่สุดจากอุทกภัยครั้งนั้น

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้มีการสถาปนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขึ้น และมหาวิทยาลัยฯ จึงได้รับแบ่งพื้นที่เกษตรกลางบางเขน ไปประมาณครึ่งหนึ่งทางทิศตะวันตก

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๑ (รัชกาลปัจจุบัน) นายอินทรี จันทรสถิตย์ (หลวงอิงศกรีกสิการ) อธิบดีกรมเกษตร ได้เจรจาขอความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา ขอผู้เชี่ยวชาญในการปรับปรุงบำรุงพันธุ์ข้าวและผู้เชี่ยวชาญทางดิน สหรัฐอเมริกาได้ส่ง Dr. H.H. Love ผู้เชี่ยวชาญการปรับปรุงพันธุ์ข้าว และ Dr. R.L.'Pendleton ผู้เชี่ยวชาญเรื่องดิน ภูมิภาคร้อนมาช่วยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๓ และได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาเพิ่มเติมอีกในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ เพื่อวางแผนปรับปรุงกิจการของสถานีทดลองข้าวต่างๆ ให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นับเป็นครั้งแรกที่การพัฒนาข้าวของประเทศไทย มีผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาร่วมงานด้วย

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ จอมพลผิน ชุณหะวัณ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ได้ดำเนินการจัดตั้ง “กรมการข้าว” ขึ้น โดยแยกกองการข้าวและทดลอง ของกรมเกษตรเดิมออกมา เพื่อให้เร่งรัดปรับปรุงพัฒนางานเรื่องข้าวให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น งานปรับปรุงพันธุ์จึงได้ขยายขอบเขตครอบคลุมไปทั่วประเทศ และมีสถานีทดลองข้าวเพิ่มขึ้นเป็น ๒๒ สถานี มีเนื้อที่

สำหรับขยายพันธุ์ข้าวเพิ่มขึ้นอีกมาก กิ่งของสถานีทดลองข้าวรังสิตก็ได้รับการยกฐานะเป็นสถานีทดลองภาวะในด้านของขยายพันธุ์ข้าวของสถานีทดลองข้าวรังสิตก็ลดลงตามลำดับ และในประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๗ จึงได้คืนที่นา ๑,๗๐๐ ไร่ไปให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เพื่อให้ชาวนาผู้เช่าเดิมทำนาต่อไป

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงบลง ประเทศที่ประสบภัยสงครามต้องใช้เวลานาน ในการบูรณะฟื้นฟูประเทศให้เข้าสู่ภาวะปกติ ผลพวงจากภัยสงครามได้นำไปสู่การขาดแคลนอาหารอย่างวิกฤติในโลก โดยเฉพาะการขาดแคลนข้าวในเอเชีย องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) จึงได้ถูกตั้งขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๘ เพื่อช่วยดำเนินการแก้ไขในเรื่องนี้ ประเทศพัฒนาหลายประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศที่มีตั้งขึ้นต่อมา ได้ให้ความสนใจที่จะช่วยเหลือแก้ไขการขาดแคลนข้าว

ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่ไม่ขาดแคลนอาหาร และยังมีข้าวเหลือบริโภคส่งออกอยู่ตลอดมา จึงได้ฟื้นฟูตัวจากภัยสงครามได้เร็วกว่าประเทศอื่น ซึ่งจนบัดนี้หลายประเทศก็ยังคงมีการรบกวนอยู่ไม่เลิกว่าประเทศญี่ปุ่นเองเมื่อแพ้สงครามก็ประสบกับการขาดแคลนข้าวอย่างหนัก ต้องซื้อข้าวจากสหรัฐอเมริกา และได้วันเป็นเวลานาน แต่ได้ทุ่มเทสร้างนักวิชาการมากมายเพื่อทำงานวิจัยพัฒนาพันธุ์ข้าว และการทำนาอย่างกว้างขวาง และต่อเนืองมาจนชาวนาญี่ปุ่นสามารถผลิตข้าวได้เพียงพอ และเกินความต้องการเสียอีก จนรัฐบาลต้องใช้วิธีการที่สหรัฐอเมริกาเคยใช้ คือจ้างชาวนาให้ลดเนื้อที่ปลูกข้าวลงในบางปี การขาดแคลนข้าวของญี่ปุ่นในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นผลจากวิกฤติการณ์ทางธรรมชาติที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในบางปี แต่ญี่ปุ่นยังมีศักยภาพในการผลิตข้าวได้สูงมาก พอที่จะเลี้ยงคนญี่ปุ่นได้อีกนาน ซึ่งคนญี่ปุ่นเขาถือว่าเป็นศักดิ์ศรีที่สำคัญของประเทศมหาอำนาจ

กรมการข้าวมีโครงสร้างและเป้าหมายที่ชัดเจน ในอันที่จะพัฒนาพันธุ์ข้าวและการทำนา ประกอบกับประวัติความก้าวหน้าของพันธุ์ข้าว และการผลิตข้าวของ

ประเทศไทยมาในอดีต ทำให้กรมการข้าวได้รับความสนใจขององค์การและประเทศต่างๆ ที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการดำเนินงานของกรมการข้าวมีประสิทธิภาพเข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อช่วยบรรเทาการขาดแคลนข้าวของโลก

กรมการข้าวจึงมีกิจกรรมในการวิจัยค้นคว้า ร่วมกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นลำดับมา โดยเฉพาะคือ องค์การร่วมมือระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ องค์การร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ องค์การแผนโคล์มโบ องค์การพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ ความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลีย อังกฤษ และอินเดีย เป็นต้น

ความช่วยเหลือส่วนใหญ่ที่เป็นประโยชน์ยั่งยืน คือ การให้ทุนการศึกษาและดูงานฝึกงาน ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้มีการตั้งสถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศขึ้นที่ประเทศฟิลิปปินส์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำการวิจัย

เรื่องข้าวอย่างลึกซึ้ง เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวในประเทศต่างๆ และช่วยเหลือประเทศต่างๆ ในทางวิชาการเรื่องข้าว ให้บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากหน้าที่และวัตถุประสงค์ของกรมการข้าว และสถาบันวิจัยข้าวเป็นไปในทางเดียวกัน การร่วมมือระหว่างสถาบันทั้งสอง จึงดำเนินไปด้วยดีมาตั้งแต่ต้น

สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศมีผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ เกี่ยวกับข้าวชั้นเยี่ยมของโลกหลายคน และมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยอย่างครบครัน จึงให้ความช่วยเหลือแก่กรมการข้าวอย่างเข้มแข็งมาตลอดจนถึงปัจจุบัน ที่สำคัญยิ่งก็คือการให้ทุนการศึกษาและฝึกอบรมแก่ข้าราชการของกรมการข้าวเป็นจำนวนมาก จนเกือบจะกล่าวได้ว่า นักวิชาการข้าวของกรมการข้าว กลายเป็นศิษย์เก่าของสถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศด้วย

นอกจากนั้นยังให้นักวิชาการของกรมการข้าว ได้มีส่วนเข้าร่วมในโครงการวิจัยข้าวระหว่างประเทศของสถาบันฯ นี้เกือบทุกโครงการ ความสนับสนุนของ

สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ รวมทั้งโครงการให้ความช่วยเหลือขององค์การต่างประเทศของประเทศต่างๆ ทำให้กรมการข้าวสามารถดำเนินการด้วยประสิทธิภาพที่ดีได้อย่างรวดเร็วและเข้มแข็งตลอดมา

ในระยะต้นของกรมการข้าว ได้มีการรวบรวมรวงพันธุ์ข้าวที่ดี จากปี พ.ศ. ๒๔๙๓ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ครอบคลุมพื้นที่ ๖๗ จังหวัดของประเทศไทย เพื่อปลูกคัดเลือกหาพันธุ์ข้าวที่ดีเด่นส่งเสริมให้แก่เกษตรกร งานนี้เป็นงานคล้ายกับงานระยะต้นของสถานีทดลองข้าวรังสิต ซึ่งถูกทำลายล้างหมดไปเมื่อมีอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ แต่งานครั้งนี้กว้างขวางกว่าเพราะครอบคลุมทั้งประเทศ และเน้นในเรื่องการให้ผลผลิตสูงและมีคุณสมบัติดีด้วย

ในการเปรียบเทียบก็ได้ใช้ “พันธุ์ข้าวรัฐบาล” เดิมเข้าเปรียบเทียบด้วย พันธุ์ข้าวปิ่นแก้วให้ผลผลิตไม่สูงนัก จึงถูกตัดออกไม่มีการขยายพันธุ์ต่อไป และนักบำรุงพันธุ์ข้าวรุ่นใหม่อีกไม่สนใจนัก ในที่สุดพันธุ์ข้าวปิ่นแก้วที่เคยชนะการประกวดของโลก ในด้านคุณสมบัติของเมล็ดและเป็นมาตรฐานในการบำรุงพันธุ์ข้าวของประเทศไทยมาเป็นเวลานานนั้นก็สูญพันธุ์ไป คงเหลือแต่ชื่อและเกียรติประวัติ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง และนับเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงทางด้านวิชาการข้าวของประเทศไทย

การบำรุงพันธุ์ในระยะต้น ของกรมการข้าว ก็ได้พันธุ์ข้าวที่ดีสำหรับส่งเสริมแก่เกษตรกรอยู่หลายพันธุ์ จนปัจจุบันมีพันธุ์ข้าวที่ดีเด่นมากพันธุ์หนึ่ง คือ “ข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕” ซึ่งกรมการข้าวได้รับรองพันธุ์ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ มีขนาดข้าวกลี้ยงยาว ๗.๕ มม กว้าง ๒.๑ มม. และหนา ๑.๘ มม. ความยาวของเมล็ดสั้นกว่าข้าวปิ่นแก้ว นอกจากนั้นก็มีคุณสมบัติเมล็ดคล้ายคลึงกับพันธุ์ปิ่นแก้ว แต่มีคุณสมบัติเด่นกว่าพันธุ์ปิ่นแก้วในสภาพ “ข้าวสุก” คือข้าวสุกมีกลิ่นหอม และนุ่ม เป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

ชาวนาจึงได้ขยายการปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิกันอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นทุกที เนื่องจากความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ แต่ข้าวพันธุ์ขาวดอก

มะลินี้ ก็เกือบจะประสบชะตากรรมเช่นเดียวกับพันธุ์ข้าวปิ่นแก้ว คือ ในขณะที่ยังอยู่ในระยะการทดสอบเปรียบเทียบพันธุ์นั้น ก็ถูกนักวิชาการบำรุงพันธุ์คัดทิ้ง แต่เมื่อ ดร.สละ ทศานนท์ นักบำรุงพันธุ์และอธิบดีกรมการข้าว ขณะนั้น บังเอิญทราบเรื่องจึงได้ระงับไว้ทันที่ และให้ดำเนินการคัดเลือกต่อไป จึงมีข้าวขาวดอกมะลิให้ประเทศไทย ได้บริโภคและส่งออกทั่วโลกในปัจจุบัน ทั้งสองเรื่องนี้ไว้กับนักวิชาการชั้นสูงให้เป็นอุทาหรณ์ให้เห็นว่าการตัดสินใจในการคัดสายพันธุ์ทั้งนั้นอาจผิดพลาดได้ ควรระวังให้รอบคอบที่สุดด้วยก็จะดี

การปรับปรุงพันธุ์ข้าว และการทำนาของกรมการข้าวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากในโครงสร้างของกรมได้จัดให้มีหน่วยงานวิจัยวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย เพื่อทำการศึกษาวิจัยในเรื่องของดิน ปุ๋ย โรควิทยา กีฏวิทยา วิทยาการเมล็ดพันธุ์ ชีพการวิทยา วัชพืช และวิศวกรรมการเกษตร ซึ่งทำให้กรมการข้าวมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาของการทำนาสมบูรณ์กว่าแต่ก่อน ซึ่งมีเพียงงานบำรุงพันธุ์ ขยายพันธุ์และงานส่งเสริม ทำให้ผลผลิตข้าวของประเทศทวีสูงขึ้นเป็นลำดับ

จนในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ประเทศไทยก็สามารถส่งข้าวสารออกต่างประเทศได้ถึง ๑๘ ล้านตัน เป็นอันดับหนึ่งของโลก ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ทางรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะสร้างกรมส่งเสริมการเกษตรขึ้น โดยรวมกองส่งเสริมและเผยแพร่ของกรมการข้าว และส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ของกรมกสิกรรม และของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรเข้าด้วยกัน การตั้งกรมส่งเสริมการเกษตรทำให้มีการแยกงานวิจัยและงานส่งเสริมออกจากกัน ทำให้การถ่ายทอดวิทยาการจากผลงานวิจัยไปสู่เกษตรกรนาไม่สะดวกรวดเร็วเช่นที่เคยปฏิบัติกันมาแต่ก่อน

การดำเนินของกรมการข้าวมิได้ก้าวหน้าไปได้โดยปราศจากอุปสรรค เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้เกิดการระบาดของโรคไหม้ของข้าว ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์รวมทั้งประเทศไทยด้วย และได้มีขยายลูกกลามยิ่งขึ้น ในปีต่อมารกรมการข้าวได้ขอความช่วยเหลือจากองค์การ

FAO กับ UNDP และได้ Dr. S.H. Ou มาร่วมงานกับ ดร.ประกอบ กาญจนศูนย์ หัวหน้าฝ่ายโรควิทยาข้าวใน สมัยนั้น ทำการวิจัยค้นคว้าหาพันธุ์ข้าวที่มีความต้านทานโรคนี้ ซึ่งปรากฏว่าคณะวิจัยนี้ได้ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว โดยวิธีทำ Upland blast nursery test ทำให้สามารถคัดสายพันธุ์ข้าวที่มีความต้านทานโรคนี้ได้ พันธุ์ข้าวดีๆ ที่กรมฯ ได้แนะนำส่งเสริมอยู่หลายพันธุ์ ปรากฏมีความอ่อนแอต่อโรคนี้จึงจำต้องคัดออก และเผยแพร่เฉพาะสายพันธุ์ที่มีความต้านทาน ทำให้การระบาดของโรคนี้ในประเทศไทยหยุดชะงักไป การทดสอบความต้านทานโรคใหม่วิธีนี้เป็นที่ยอมรับและใช้กันอยู่ในหลายประเทศจนถึงบัดนี้

ต่อมา FAO/UNDP จึงได้ให้ความช่วยเหลือกรรมการข้าว ในการจัดตั้งศูนย์วิจัยการอารักขาข้าวขึ้น ที่กองวิทยาการเกษตรกลาง บางเขน เพื่อช่วยให้กรรมการข้าวสามารถทำงานวิจัยได้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทั้งในด้านโรควิทยา กัญวิทยา และวัชพืชวิทยา

ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้เกิดการระบาดของ

เพลี้ยจักจั่นสีเขี้ยว โดยเฉพาะในภาคกลาง ซึ่งเป็นการระบาดของทวีความรุนแรงขึ้น กรมการข้าวก็ได้เร่งทำการปราบทั้งภาคพื้นดินและทางอากาศ โดยตั้งหน่วยบินปราบศัตรูข้าวขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ แมลงนี้ได้ทำความเสียหายแก่ข้าว โดยเป็นพาหนะของโรคไวรัสทำให้เกิดโรคใบสีส้มอีกด้วย พันธุ์ข้าวดีๆ ในภาคกลาง เช่น **ข้าวหอมนครชัยศรี** เป็นต้น ก็ต้องสูญพันธุ์ไป เหตุการณ์ดังกล่าวมิใช่เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น หากแต่ยังครอบคลุมไปทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย ในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศจึงประสบความสำเร็จในการผลิต “**พันธุ์ข้าวมหัศจรรย์**” ซึ่งมีศักยภาพในการให้ผลผลิตถึง ๑๖๐ ถึงต่อไร่ และเป็นพันธุ์ข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง นอกจากนั้นพันธุ์ข้าวนี้ ยังปรากฏว่ามีความต้านทานต่อเพลี้ยจักจั่นสีเขี้ยวด้วย

กรมการข้าวจึงได้ขอความช่วยเหลือ จากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ และได้ตัว Dr. Ben R. Jackson ผู้เชี่ยวชาญทางการบำรุงพันธุ์ มาช่วยในการขยายโครงการผสมพันธุ์ข้าวตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ผลงานผสมพันธุ์ข้าวขึ้นแรก

คือการผลิตข้าวลูกผสม กข.๑ ได้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งมีความต้านทานเพลี้ยจักจั่นสีเขียว และได้ขยายพันธุ์นี้ไปสู่เกษตรกรชาวนา ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการกำจัดโรคใบสีส้ม ให้ส่งไป Dr. Jackson ได้อยู่ช่วยงานปรับปรุงพันธุ์ ของกองบำรุงพันธุ์นานถึง ๑๕ ปี

วิธีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวต่อมาจึงเปลี่ยนมาเป็นกรรมพันธุ์แทนการคัดเลือกพันธุ์เพื่อให้สามารถผลิตพันธุ์ข้าวลูกผสมใหม่ๆ ซึ่งคงรักษารูปร่างลักษณะเมล็ดยาว อันเป็นสัญลักษณ์ของข้าวไทยในตลาดโลกไว้ แต่มีคุณสมบัติพิเศษอื่นๆ เพิ่มจากลักษณะเดิม ของพันธุ์ข้าวเดิมที่ได้มาจากการคัดเลือกพันธุ์ เช่น ความต้านทานต่อโรคแมลงศัตรูข้าวศักยภาพในการให้ผลผลิตสูง เป็นต้นพันธุ์ข้าวที่ได้จากลูกผสมนี้ ทางกรมการข้าว ให้เลขที่ตามลำดับที่ได้รับรองเป็นข้าวเผยแพร่แก่เกษตรกรชาวนา เลขหมายคือเป็นพันธุ์ข้าวเจ้า และเลขหมายคู่เป็นพันธุ์ข้าวเหนียว

นักบำรุงพันธุ์ของกรมการข้าว ได้ทำพันธุ์ข้าวลูกผสม ที่มีคุณสมบัติพิเศษออกมารวมหลายสิบพันธุ์ เพื่อ

แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามมาจากปัญหาโรคไหม้ และเพลี้ยจักจั่นสีเขียวดังกล่าวไว้ข้างต้น เช่น พันธุ์ข้าวต้านทานแมลงบัว พันธุ์ต้านทานเพลี้ยจักจั่น พันธุ์ต้านทานโรคขอบใบแห้ง และพันธุ์ข้าวต้านทานโรคใบจุดสีน้ำตาล เป็นต้น

กรมการข้าวที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้สร้างงานวิจัยด้านต่างๆ ทั้งของข้าวและการทำนาไว้อย่างเข้มแข็ง รวมทั้งการสร้างนักวิชาการสาขาต่างๆ ไว้เป็นจำนวนมากทำให้การปรับปรุงพันธุ์ข้าวและการทำนาของประเทศไทย มีพื้นฐานที่มั่นคงและก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของสาขาวิชาการต่างๆ ก็ได้ก้าวหน้าไปควบคู่กับงานปรับปรุงบำรุงพันธุ์ เช่น การปรับปรุงบำรุงพันธุ์และการทำนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โครงการนาสาธิตแปลงใหญ่ ทำให้เกษตรกรชาวนา โดยเฉพาะในภาคนี้ประสบความสำเร็จจากการใช้พันธุ์ดี ร่วมกับวิธีการทำนาตามหลักวิชาการที่เหมาะสม สามารถเพิ่มผลผลิตข้าวได้เพิ่มเป็นทวีคูณ เปลี่ยนจากภูมิภาคที่อดคัดขาด

แคลนข้าว เป็นภูมิภาคที่ผลิตข้าวส่งออกต่างประเทศ งานวิจัยวิธี “การปลูกข้าวน้ำตม” ก็ทำให้เกษตรกรชาวนาสามารถเพิ่มผลผลิตพันธุ์ข้าวของประเทศไทย และการส่งข้าวเป็นสินค้าออกเพิ่มขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน การประดิษฐ์ต้นแบบของระหัด “เทพฤทธิ์” “ควายเหล็ก” และเครื่องนวดข้าว ทำให้มีผู้ผลิตเครื่องจักรกลนำไปขยายงาน จนเป็นที่นิยมของเกษตรกรอย่างกว้างขวาง ผลสำเร็จจากการตั้งกรมการข้าวทำให้การปรับปรุงพันธุ์ข้าว และการทำนาของประเทศก้าวหน้าขึ้นสู่ระดับสูงสุดอีกระดับหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ก็มีส่วนที่เป็นผลงานสำคัญของ ดร.ภักดี ลุคนันท์ ร่วมดำเนินการอยู่ด้วยตลอดมา

ผมยังได้รับทราบเรื่องข้าวนที่นักวิชาการรุ่นใหม่มักจะจะได้ทราบกัน นั่นก็คือกรณีที่เกิดขึ้นในพระราชพิธีแภกนาขวัญ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ นั้นด้วย

คือในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นปีที่สำคัญปีหนึ่งของวงการเกษตรและเกษตรกรไทย คือ พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้รื้อฟื้นพระราชพิธีแภกนาขวัญขึ้น หลังจากที่ได้วางเว้นไปนานถึง ๒๔ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย พระราชพิธีนี้เป็นการให้เกียรติยกย่องอาชีพเกษตรกรและให้เป็นมิ่งขวัญแก่บรรดาเกษตรกรไทยซึ่งได้ดำเนินต่อมาเป็นประจำทุกปีมาจนปัจจุบันนี้

ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ซึ่งเป็นวันประกอบพระราชพิธีแภกนาขวัญ บริเวณท้องสนามหลวง จึงลาคล่ำไปด้วยฝูงชนจากทั่วสารทิศ ทั้งไทยและต่างประเทศที่มาร่วมชมพระราชพิธี กรมการข้าวได้รับมอบหมายให้เป็นแม่งานรับผิดชอบ และ ม.จ.จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ อธิบดีกรมการข้าว ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระยาแภกนา เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาถึง และทรงประทับเป็นประธานในพิธีแล้ว พระยาแภกนาก็เสด็จไปกราบถวายบังคม และเข้าสู่ลานพิธีเพื่อเริ่มทำการแภกนา

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญของพิธี บรรดาช่างภาพที่มากมายจึงแห่กันเข้ามาถ่ายรูปในระยะใกล้

และมีการใช้แฟลชกันอย่างมาก แล้วนาที่วิฤตก็มาถึง พระโคสองตัวที่เทียมแภกไว้พร้อมแล้วนั้น เกิดตื่นตระหนกตกใจด้วยแฟลชของช่างภาพจึงดิ้นหลุดจากแภก กระโจนแหวกแนวประชาชนที่มาดูงาน วิ่งหนีไปทางทิศเหนือ และยังมีพระโคสำรองดิ้นหลุดหนีตามไปด้วยอีกหนึ่งตัว คงเหลือพระโคสำรองอยู่ตัวเดียว ที่นายวีระ กระจำเวช จากกองเกษตรวิศวกรรมพัดปล้ำจับไว้ได้

เมื่อถึงฤกษ์ยามฝ่ายพราหมณ์ก็ลั่นฆ้องชัยให้ลงมือไถ แต่ไม่มีพระโค ฝ่ายคณะข้าราชการกองเกษตรวิศวกรรม มีนายสิงโต พินศิริกุล ผู้ช่วยหัวหน้ากองซึ่งได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานสนามของพิธี ก็นำคณะเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งเข้าช่วยกันยกแภกคันไถ ดึงไถให้เคลื่อนที่ให้พระยาแภกนา ทรงดำเนินพิธีต่อไปได้ครบแภกรอบ แล้วก็นำพระโคสำรองที่จับไว้ได้นั้น มาเลือกกินอาหารเสี่ยงทาย พระราชพิธีครั้งแรกนี้จึงได้เสร็จสมบูรณ์ลงด้วยดี

ที่ผมนำเรื่องวิวัฒนาการของข้าวไทยมาเล่าให้ฟังนี้ ก็เพื่อขอ “วารสารไทย” ช่วยบันทึกความทรงจำถึงวิฤตการณ์เกี่ยวกับข้าวไทยที่เกิดขึ้นในอดีตมาจนปัจจุบัน และยกย่องบรรดาบุคลากรสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้ใช้สติปัญญา มานะพยายาม และการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาข้าวไทย ให้ลุล่วงไปด้วยดีนั้นด้วยนะครับ

ขณะนี้ประเทศไทยเรากำลังเผชิญกับวิฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงยิ่ง ที่จริงนั้นกำลังเผชิญฐานะทางเศรษฐกิจแย่ทำนองเดียวกันทุกประเทศนั้นแหละ ดังเป็นเรื่องที่รู้กันทั่วไปแล้ว สิ่งหนึ่งที่ประจักษ์แก่สายตาของประชาชนและนักวิชาการทั้งหลายก็คือ ข้าว ซึ่งเหลืออร่ามอยู่ทั่วผืนนาประเทศไทย ได้เข้าไปมีส่วนช่วยบรรเทาความเดือดร้อน ทิวโหย เป็นที่ต้องการของประเทศต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง แต่ต่อไปในอนาคตทั้งระยะสั้นและระยะยาว ข้าวไทยเราจะเป็นที่พึ่งพาได้ตลอดไป เช่นในขณะนี้หรือเปล่า ? เพราะข้าวที่ดีพันธุ์หนึ่งของไทยเรา คือ “ข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕” นั้น กำลังจะถูกย้อยแอ่งสิทธิจากประเทศมหาอำนาจอยู่ในขณะนี้ ซึ่งก็ต้อง

วางแผนและต่อสู้กันอย่างเต็มที่ละครับในเรื่องนี้

การที่จะสร้างอนาคตของข้าวไทยเราให้ดำเนินก้าวหน้าไปอย่างยั่งยืนต่อเนื่องตามเป้าหมายนั้น คงไม่ใช่เรื่องที่ย่างๆเสียแล้ว เพราะจะต้องแก้ไขปัญหาดังๆ อีกไม่น้อย ทั้งในด้านนโยบายการเมือง การบริหาร และวิชาการอย่างเข้มข้นจริงจังต่อเนื่องควบคู่กันไป ด้วยจึงจะสำเร็จ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การต่อสู้เพื่อรักษาสีทธิประโยชน์การผลิตข้าวขาวดอกมะลิ-๑๐๕ ที่ประชาชนคนไทยทั้งชาติได้เรียกร้องให้รัฐบาลของเรา ดำเนินการต่อสู้เพื่อการนี้อยู่นั้น ก็มีความเกี่ยวข้องกับต่างประเทศอยู่ด้วย มีข้อมูลประกอบมากมายที่สมควรจะจารึกไว้ให้คนไทยทั้งชาติได้รับทราบไว้ด้วย จะได้ช่วยกันต่อไปได้ถูกต้อง ซึ่งจะขอนำมาเปิดเผยเสนอไว้ใน “วารสารไทย” ต่อไปด้วย ●

ความซื่อสัตย์ คือนโยบายที่ดีที่สุด

วิจิตร อวทะกุล

คำว่าซื่อสัตย์เรามักใช้ควบคู่กับ
คำว่าสุจริต เมื่อสุจริตแล้วก็มักจะซื่อสัตย์
เมื่อซื่อสัตย์แล้วก็มักจะไม่ทุจริต ความ
ซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่สำคัญสุดยอด
ของมนุษย์ สามีภรรยาถ้าไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน

ชีวิตสมรสก็คงจะต้องล่มหรือเลิกร้างกัน
หุ้นส่วนบริษัทพนักงานของบริษัทถ้าไม่
ซื่อสัตย์ ทุจริตทรัพย์สินของบริษัทมากเข้า
นานเข้าบริษัทก็อยู่ไม่ได้ต้องขาดทุนล้มเลิก
ไปในที่สุดถ้าจับได้ก็ต้องไล่ออกไป

บุคคลที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน เป็นคนที่ไว้วางใจไม่ได้ก็จะเป็นบุคคลน่ารังเกียจของสังคมไม่มีใครอยากคบค้าสมาคมด้วย เพราะเขากลัวว่าจะฉ้อโกงเอาไรต์เอาเปรียบเขา ทุกคนพยายามอยู่ห่างๆ ไม่คบหาด้วย

ในสมัยก่อนคนที่ฉ้อโกงทุจริตจะเป็นคนที่สังคมรังเกียจ ถึงร่ำรวยเงินทองมากมายก็ถือว่าเป็นเงินทองที่สกปรกไม่มีใครชื่นชมยินดีด้วย เขานับถือยกย่องกันที่คุณงามความดีของคน คุณธรรมของคน มากกว่าทรัพย์สินเงินตรา

แต่ปัจจุบันหลายคนชื่นชมกับผู้ที่ร่ำรวยเงินทองมากมาย แม้เงินนั้นจะได้มาด้วยการทุจริต ฉ้อราษฎร์บังหลวงก็ยังชื่นชมยินดี เงินสกปรกก็สามารถนำมาพอกให้สะอาดได้ มีแหล่งที่พอกเงินได้ ซึ่งนำแปลกเมื่อพอกแล้วก็สามารถพ้นผิดจากกฎหมาย และความผิดทางสังคมด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

การทุจริต ประพฤติมิชอบ ถือเป็นการผิดศีลธรรมจรรยา ถือว่าเป็นคนทุศีล ไม่มีศีลธรรมจรรยาเป็นบุคคลที่สังคมรังเกียจไม่ควรคบหา

บางคนบอกว่า ที่คนเราไม่ซื่อสัตย์ไม่สุจริตกันมากก็เพราะคนไม่นับถือศาสนา ไม่ยึดหลักคำสอนของศาสนาที่ทำให้มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ไม่ทุจริตคดโกงกันเอาเปรียบกัน ในปัจจุบันจึงลุกลามไปยังผู้ที่วัยวุฒิคุณวุฒิสูง มีเกียรติ มีหน้าตาในสังคมก็ยังทุจริต จะเป็นเพราะเราห่างจากศาสนา ไม่ได้อบรมหลักศาสนาหรือไม่หรือสังคมของเราต่ำต้อยลงกลายเป็นสังคมที่ไม่พัฒนา ไม่มีหลักธรรม ความถูกต้อง แยกไม่ออกว่าอะไรถูกอะไรผิด อะไรดี อะไรชั่ว

เดิมทีเดียวในโรงเรียนต่างๆ จะมีครูอาจารย์ที่สอนศีลธรรม อบรมบ่มนิสัยนักเรียนเป็นประจำโดยจะเลือกเอาตอนเช้าหรือบ่ายวันศุกร์ หรือวันไหนสะดวกสบายเป็นวันที่อบรมเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยามารยาทเพื่อให้เป็นตัวอย่างคอยควบคุมนักเรียนไม่ให้ประพฤติชั่ว มีหลักในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มีวัฒนธรรม ศีลธรรมตามคำสอนของศาสนา บางโรงเรียนก็ให้นักเรียนได้ฟังเทศน์ เช่น โรงเรียนที่ตั้งขึ้นในบริเวณวัด เช่นโรงเรียน

วัดเทพศิรินทร์ โรงเรียนวัดบพิตรพิมุข โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร โรงเรียนวัดระฆัง ฯลฯ นักเรียนโรงเรียนดังกล่าวเมื่อจบมาแล้วก็สามารถที่จะครองตัวครองตนให้เจริญก้าวหน้า เป็นใหญ่เป็นโตขึ้นมากมายอีกทั้งเป็นผู้ที่น่าเคารพนับถือ เป็นตัวอย่างของสังคมได้

แม้แต่โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยศาสนาต่างๆ เช่น ศาสนาคริสต์ เช่น โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนมาแตร์เดอี โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ฯลฯ ก็ใช้แนวทางของศาสนาสอนศีลธรรมจรรยานักเรียนที่จบออกไปก็มีความประพฤติ มีศีลธรรมจรรยาได้รับความสำเร็จเจริญก้าวหน้าอยู่ในวงสังคมมากมายโดยไม่ต้องทุจริตคดโกง ถือว่าเป็นคนที่มีเกียรติอย่างแท้จริง ไม่ใช่เกียรติจอมปลอม

บางท่านอาจจะสงสัยว่าทำไมข้าพเจ้าจึงคิดว่าการทุจริตอย่างมากมาย แต่ถ้าหากท่านได้ติดตามข่าวสารการบ้านการเมือง จากทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ แล้วจะเห็นว่ามีการทุจริตอย่างกว้างขวางมากมาย นับตั้งแต่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ถึงผู้น้อย นักการเมืองก็เป็นชาวทุจริตกันอยู่เสมอ เมื่อเร็วๆ นี้ก็มีการลงโทษและไล่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ออกจากราชการ การล่อลวง จี้ปล้น ฉกชิง วังราว ก็ยังมีอยู่เป็นประจำ การฉ้อราษฎร์บังหลวงในวงการการเมืองยังมีข่าวเป็นประจำ

การทุจริตขนาดใหญ่ คือการทุจริตเงินธนาคารของผู้จัดการและพรรคพวกเป็นแสนล้านบาทจนทำให้ธนาคารล้ม ถ้ารัฐบาลไม่เข้าไปอุ้มชูไว้ก็คงจะล้มไปแล้ว นักแสดงจากประเทศอังกฤษ เข้ามาแสดงใน

ประเทศไทย เมื่อแสดงเสรีจได้รับเช็คที่ปฏิเสธการจ่ายเงิน การโกงค่านายหน้าขายที่ดินจนมีการฆ่ากันตายในรถเก๋ง ฯลฯ มากมาย ซึ่งปรากฏเป็นข่าวอยู่ทุกวัน

ทั้งนี้จะเห็นว่าสังคมไทยกำลังพัฒนาไปทางวัตถุมากกว่าคุณธรรมต่อผู้دينรทจริตเพื่อวัตถุ หรือหาเงินมาซื้อวัตถุ ร่ำรวยกันทางวัตถุ เช่น ซื้อรถยนต์อย่างมากมายจนถนนไม่พอวิ่ง มีคันหนึ่งแล้วก็จะซื้ออีก ที่มีอยู่มีราคาถูก หรือคันเล็ก ก็จะหาเงินมาซื้อรถแพงๆ และคันใหญ่ๆ เพื่อแข่งขันกันอวดกัน เสียเงิน ซื้อน้ำมัน ให้ต่างชาติ เสียเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

การซื้อที่ดิน ซื้อบ้านจัดสรร บ้านในเมือง ซื้อโทรศัพท์มือถือ ซื้อปริญญา ซื้อตำแหน่งทางการเมือง ซื้อการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เรียกกันว่า “ซื้อเสียง” นั่นคือการทุจริตโดยใช้อำนาจเงินเพื่อซื้อวัตถุ ยังมีการใช้อำนาจเงิน กระทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางที่ผิดๆ รวมไปถึงการประกอบธุรกิจซึ่งมีลักษณะเป็นมิฉฉาชีพโดยมีจุดหมายเพื่อหาเงินมาให้ได้จำนวนมากภายในระยะเวลาอันสั้นๆ การที่จะหาเงินมาให้ได้มากๆ ภายในระยะเวลาอันสั้นนั้นก็ต้องมีการทุจริตเอาเปรียบ หรือโกงเขามา แล้วนำเงินนั้นมาแปรเปลี่ยนเป็นอำนาจ นั่นคือการทุจริตทางหนึ่ง

ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า รัฐบาลมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เริ่มตั้งแต่คุณธรรมจริยธรรมของสังคม

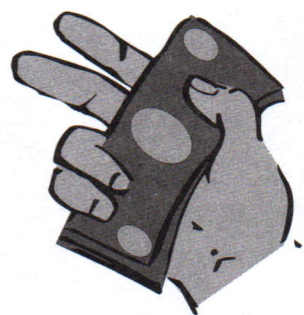
จริงอยู่มนุษย์นั้นมีความจำเป็นต้องดำรงชีวิตอยู่เพื่อวัตถุปัจจัยสี่ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ถ้าปราศจากปัจจัยดังกล่าวมนุษย์ก็ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ จึงต้องดิ้นรนหาเงินตรามาจับจ่ายใช้สอย ถ้าได้มาโดยสุจริต ด้วยการทำงานขยันขันแข็ง ก็คงไม่ทำให้สังคมเดือดร้อนกระทบกระเทือน แต่ถ้าได้มาด้วยการฉ้อโกง เอาเปรียบ ฉวยโอกาส ฉ้อฉล ขาดความเมตตา เห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ ถ้าการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเป็นธรรมต่อสังคมหรือระเบียบกฎหมายของบ้านเมือง ก็จะทำให้สังคมไทยเสียดุลยภาพ

ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กระทบกระเทือนไปทั้งระบบ ถึงจะมีเทคโนโลยีที่สูงส่ง ใช้เงินซื้อเทคโนโลยีมากมายเท่าใด ก็จะเป็นการส่งเสริมการทุจริตมากขึ้นเท่านั้นและจะรวดเร็วและแนบเนียนยิ่งขึ้น เพราะใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย

ในขณะนี้สถาบันการศึกษา และสถาบันต่างๆ ก็กำลังศึกษาดำเนินโครงการเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรม คุณธรรมเพื่อสร้างสังคมให้เกิดความเป็นธรรม ความถูกต้อง ไม่ให้มีการเอาเปรียบ ฉ้อโกงกัน ทุจริตกัน เพราะพฤติกรรมของคนในสังคมเป็นตัวกำหนดทุกสิ่งทุกอย่างในสังคม โดยเฉพาะผู้ที่เป็นครูปาอาจารย์ ข้าราชการ ขันผู้ใหญ่ นักการเมืองไม่ควรเป็นแบบอย่างของความทุจริตประพฤติมิชอบ ไม่มีคุณธรรม จริยธรรมเสียเอง

ใครจะปฏิเสธว่าปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันที่เกิดขึ้นมิได้มาจากความไม่ซื่อสัตย์สุจริต เช่น การค้าขาย ยาเสพติด ซึ่งมีนายทุนที่ไม่สุจริตอยู่เบื้องหลัง การค้าสินค้าหนีภาษี การค้ำกามารมณ อบายมุข เหล้า เปียร์ การค้าประเวณี อาชญากรรมทางเพศ โรคเอดส์ กามโรค การฆ่า ปล้น จี้ ลักขโมย ต้มตุ๋น หลอกหลวง ข่มขืน ทำร้ายทรมาน อย่างโหดร้ายทารุณ สิ่งเหล่านี้มีครบเกือบทุกสิ่งในสังคมของเรา ถือว่าเป็นความไม่ซื่อสัตย์สุจริต

เราต้องอาศัยอยู่ในสังคมโลก เป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก ถ้าเราไม่ซื่อสัตย์สุจริต ค้าขายก็โกงเขา ปลอมปนคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน เล่นก๊วกก็โกงเขา เขามาเที่ยวเมืองไทยก็ปล้นเขา จี้เขา ฆ่าเขา ทำอะไรก็เต็มไปด้วยสิ่งน่ากลัวในเรื่องความทุจริตฉ้อโกง ไม่โปร่งใส

ภาพลักษณ์เราคงเป็นสิ่งที่น่าขยะแขยงของชาวโลก แล้วเราจะอยู่ในโลก คบกับคนในโลกเขาได้อย่างไร ถ้าคุณภาพของคน ของสังคม เรายังไม่ได้มาตรฐานที่สากลเขาจะยอมรับได้

จึงอยากจะฝากไว้ว่าถ้าเรานำนโยบายความซื่อสัตย์สุจริตมาใช้ไม่ว่าจะทำเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ ระดับเล็ก ระดับใหญ่ ระดับตำบล หรือระดับชาติให้ถือนโยบายความซื่อสัตย์เป็นสำคัญ แล้วสังคมไทย ประเทศชาติจะเจริญขึ้นอย่างมากมาย และเจริญขึ้นถึงระหว่างชาติ มีคนอยากคบหา ค้าขายด้วยมากมาย ความซื่อสัตย์จะทำให้เกิดการประหยัด แม้ฐานะไม่ดีก็จะสามารถดำรงคงอยู่ได้ไม่ถึงกับล้ม และกลับพลิกฟื้นขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า **“ความซื่อสัตย์คือนโยบายที่ดีที่สุด”** ประเทศต่างๆ ใช้ได้ผลดีมาแล้ว เช่น ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ประชาชน ข้าราชการของเขาจะใช้นโยบายซื่อสัตย์ในการทำงาน และดำรงชีวิตของเขา ดังนั้นทั้งประชาชนและประเทศชาติจะมีแต่ความเจริญก้าวหน้ายั่งยืนมั่นคงตลอดไป ●

การสร้างคน

ดร.เย็นใจ เล้าหวณิช

“คิดเป็น พูดเป็น
ทำเป็น ควบคู่กับ
คิดดี พูดดี ทำดี”

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้สอนบทเรียนหลายอย่างแก่ผู้ที่นำสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นมาคิดพิจารณา ถ้าเราไม่เข้าข้างตัวเอง คิดว่าสิ่งใดที่ทำไปแล้วต้องดี ต้องถูกเสมอ เราก็จะมองเห็นจุดบกพร่องของตนเองได้ และถ้าเรานำเรื่องของเรามาเปรียบเทียบกับเรื่องของชาติอื่น เราก็จะเห็นประเด็นเหล่านั้นชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อเราเริ่มเข้าใจสถานการณ์และตนเองได้แล้ว หากรู้จักคิดพิจารณาต่อไป ก็จะสามารถค้นหาวิธีการแก้ปัญหา และพัฒนาตนเองให้พ้นจากสภาพเลวร้ายที่เผชิญอยู่นำตนเองและประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้โดยเร็ว ไม่จำเป็นจะต้องจมปลักอยู่นานหลายปีดังที่คนจำนวนมากเชื่อว่าจะต้องเป็นเช่นนั้น

ประเด็นแรกที่น่าคิดคือแนวทางแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซียเพื่อนบ้านของไทย เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ใหม่ๆ นายกรัฐมนตรีมาเลเซียมาเยี่ยมประเทศไทย ได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาในลักษณะ “การพึ่งตนเอง” แต่ผู้บริหารประเทศไทยในขณะนั้นไม่เห็นด้วย มาเลเซียแก้ปัญหาโดยไม่พึ่งสถาบันการเงินระหว่างประเทศ แต่ใช้หลักการพึ่งตนเองแก้โดยตรึงค่าเงินมิให้เกิดการผันผวน จนกระทั่งสภาวะเศรษฐกิจเข้าสู่สภาวะปกติค่อนข้างเร็ว ในขณะที่ไทยไม่คิดพึ่งตนเอง คิดพึ่งคนอื่นคือ “ไอ เอ็ม เอฟ” ซึ่งเป็นกองทุนระหว่างประเทศที่ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของประเทศที่เป็นเจ้าของทุนมาโดยตลอด ดังนั้นมาตรการต่างๆ ในการ “แก้ปัญหา” วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ไทยนำมาใช้ เช่น

- ▲ การขึ้นดอกเบี้ยสูง ทำให้ธุรกิจจำนวนมากต้องพังพินาศ
- ▲ การใช้มาตรฐานสูงสุดของ “บี ไอ เอส” กับธนาคารเพื่อการเข้มงวดกับการสำรองหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ทำให้ธนาคารต้องตกเป็นของต่างชาติได้ง่ายขึ้น
- ▲ การขายธนาคารไทย ที่รัฐบาลยึดมาได้ให้แก่อต่างชาติ โดยการประกันรายได้และความเสี่ยงจากการขาดทุน ตรงกันข้ามกลับทำให้มีกำไรทันทีที่ซื้อ
- ▲ การ “แปรรูปรัฐวิสาหกิจ” โดยที่ต่างชาติพร้อมที่จะซื้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจผูกขาด เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ โทรคมนาคม และกิจการเพื่อความมั่นคง เช่น น้ำมันปิโตรเลียม ท่าอากาศยาน ฯลฯ
- ▲ การเปิด “เสรี” ทางการค้าควบคู่กับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เช่น เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาตั้งโรงงานผลิตไฟฟ้า โดยรัฐประกันรายได้ทำให้กลายเป็นธุรกิจเอกชนที่ไม่มีความเสี่ยงอันเป็นที่มาของค่า “เอฟ ที” ที่ประชาชนต้องแบกรับอยู่ในปัจจุบัน

- ▲ การตั้งงบประมาณเกินดุลในสภาพเศรษฐกิจย่ำแย่ เพื่อเข้าเติมกลไกการบริหารของรัฐที่ด้อยประสิทธิภาพ (ซึ่งต่อมาได้มีการต่อรองจนสามารถตั้งงบประมาณขาดดุลได้)

เหล่านี้คือตัวอย่างของ “มาตรการไม่ชอบมาพากล” ที่ไอเอ็มเอฟบีบบังคับอยู่เบื้องหลังการทำงานของรัฐบาลยุค “ไอเอ็มเอฟ” ทั้งสิ้น บัดนี้ก็เป็นที่น่าประจักษ์ชัดแล้วว่ามาตรการเหล่านี้คือ เครื่องมือยึดประเทศโดย “ถูกกฎหมาย” ของผู้ที่ฉลาดกว่าซึ่งนำมาใช้กับเหยื่อที่ไม่คิด “พึ่งตนเอง” ทั้งหลายดังที่ได้เกิดขึ้นมาแล้วกับหลายประเทศในโลก เช่น อาร์เจนตินา เม็กซิโก บราซิล แม้ประเทศเพื่อนบ้านเช่น ฟิลิปปินส์ ก็ไม่เว้น ประเทศอาร์เจนตินาซึ่งเป็นประเทศที่เคยมั่งคั่ง อุดมสมบูรณ์ มีเขื่อนผลิตไฟฟ้าจากพลังน้ำถึงร้อยละ ๔๘ เมื่อหลงทางกู้เงินไอเอ็มเอฟมาใช้พัฒนาประเทศ ในปัจจุบันอยู่ในสภาพเดือดร้อน การผลิตไฟฟ้าทั้งหมดตกเป็นของภาคเอกชนรายใหญ่ที่มีนายทุนจากสหรัฐอเมริกาและยุโรปเป็นเจ้าของ ประชาชนต้องเสียค่าไฟฟ้าแพงกว่าประเทศไทยกว่า ๑ เท่าตัว มีอัตราส่วนหนี้ต่างประเทศต่อรายได้จากการส่งออกสูงถึง ๑๕๐ ในขณะที่ไทยมีอัตราส่วนหนี้ต่างประเทศต่อรายได้จากการส่งออกอยู่ที่ ๗๐ ส่วน มาเลเซียมีอัตราส่วนหนี้ต่างประเทศต่อรายได้จากการส่งออกเพียง ๔๘ เท่านั้น แต่ประเทศที่น่าเป็นห่วงมากอีกประเทศหนึ่งในทวีปอเมริกาใต้ คือ บราซิล ซึ่งมีอัตราส่วนดังกล่าวสูงถึง ๒๔๐ ซึ่งบราซิลก็มีฐานะไม่แตกต่างจากอาร์เจนตินานัก ที่เดือดร้อนก็เพราะกู้เงินจากไอเอ็มเอฟ เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ดีความคิด “ไม่พึ่งตนเอง” แต่ชอบ “ยืมจมูกท่านหายใจ” ได้เกิดขึ้นมานานแล้ว ทั้งๆ ที่มีคำพังเพยว่า “ยืมจมูกท่านหายใจนั้นไม่คล่อง” และมีคำสอนในพระพุทธศาสนาว่า “อตุตาหิ อตุตโน นาโถ” หรือ “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน” เป็นเรื่องน่าแปลกที่คนไทยส่วนมาก รวมทั้งผู้บริหารประเทศมีวิถีคิดสวนกระแสธรรมชาติที่จะนำไปสู่การพัฒนาและความเจริญรุ่งเรือง ผลก็ปรากฏชัด คือ นำพา

ประเทศไปสู่ความเสื่อม และความยากจนยาวนาน แนวคิดดังกล่าวปรากฏชัดเจนจากถ้อยแถลงนับครั้งไม่ถ้วนของผู้บริหารระดับสูงที่กล่าวซ้ำซาก ว่า “ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ต่างชาติ เขาจึงจะมาลงทุนในประเทศไทย และประเทศไทยจะเจริญได้ก็จากการลงทุนของต่างชาติเท่านั้น เพราะคนไทยยากจนไม่มีเงิน ไม่น่าเชื่อถือ เทคโนโลยีก็ไม่มี ปัญญา ความรู้ความสามารถก็ไม่มีผู้ต่างชาติไม่ได้ เขามีความฉลาดมากกว่า มีวินัยดีกว่า มีความเจริญมากกว่า มีความรู้ดีกว่า จัดการได้ดีกว่า จึงต้องเชิญเขามาเป็นที่ปรึกษา ต้องเชื่อฟังเขา เพราะเขาคือผู้นำความเจริญ ความมั่งคั่งมาให้เรา...”

แท้ที่จริงแล้วนักลงทุนต่างประเทศก็มีความฉลาดพอกันกับคนไทย แต่การลงทุนย่อมถือเป็นความเสี่ยงในการทำธุรกิจ ถ้าเป็นทุนขนาดใหญ่มากก็เสี่ยงมาก เขาจึงต้องทำการบ้าน คือ ศึกษาสภาวะทางเศรษฐกิจและธุรกิจของประเทศที่เขาจะไปลงทุนอย่างรอบคอบ ในภาวะที่เศรษฐกิจมีปัญหา นักลงทุนย่อมไม่อยากจะเสี่ยงมาลงทุน แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะสูง ซึ่งรัฐบาลยุคนั้นใช้มาตรการนี้ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนั้นการขึ้นดอกเบี้ยให้มีอัตราสูงเพื่อดูดเงินเข้าประเทศ หรือป้องกันการนำเงินออกนอกประเทศย่อมไร้ผล แต่มาตรการเด็ดขาด เช่น ห้ามนำเงินลงทุนออกจากประเทศภายใน ๑ ปี กลับได้ผลดีกว่า เช่นเดียวกับการประกาศงดการชำระหนี้ชั่วคราว จริงอยู่เจ้าของเงินกู้ย่อมไม่พอใจอยู่ดี แต่ผู้บริหารประเทศที่ฉลาดต้องคิดแบบลูกหนี้ ไม่ใช่เจ้าหนี้ เพราะเราเป็นหนี้เขามาก เมื่อใดเศรษฐกิจฟื้นแล้ว มีโอกาสทำกำไรดี การลงทุนก็จะเกิดขึ้นใหม่ คนที่เคยถอนตัวออกไป ก็จะเข้ามาใหม่ซึ่งเป็นธรรมชาติของนักลงทุนทั้งหลาย ทุกอย่างไม่มีสิ่งใดเที่ยงแท้ถาวร ความเชื่อมั่นของนักลงทุนจึงขึ้นอยู่กับสภาพจริงของเศรษฐกิจ มิใช่มาตรการผิดๆ ที่นำมาใช้ เช่นขึ้นอัตราดอกเบี้ยซึ่งนอกจากจะไม่ได้ผลแล้วเท่ากับซ้ำเติมเศรษฐกิจของชาติให้ทรุดหนักลงไปทันตาเห็น

ด้วยความอยากเจริญเร็วเหมือนต่างประเทศ เราจึงเปิดเสรีทางการเงินและการค้าแบบ “ไร้เดียงสา”

เงินจากต่างประเทศก็ไหลมาเทมาเข้าสู่ประเทศไทย แต่เนื่องจากกลไกการควบคุมใช้ไม่ได้เพราะระบบธนาคารของไทยเป็นระบบผูกขาด โดยธนาคารขนาดใหญ่ไม่กี่แห่งภายใต้การบริหารของคนไม่กี่ตระกูล ซึ่งรวมกันเป็นสมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย สามารถต่างส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากซึ่งบางครั้งสูงถึงกว่าร้อยละ ๑๐ การนำเงินปล่อยกู้ระยะสั้นไปปล่อยกู้ระยะยาว โดยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยล้มเหลวในการตรวจสอบเป็นเหตุให้เกิดฟองสบู่ และแตกออกเมื่อเกิดการโจมตีค่าเงินบาท พร้อมกับกับการปล่อยค่าเงินบาทลอยตัวซึ่งเท่ากับซ้ำเติมปัญหาให้รุนแรงจนแก้ไขไม่ได้ แต่ถ้าใช้แนวทางของมาเลเซีย ปัญหาก็คงไม่ลุกลามบานปลายอย่างที่เป็นอย่างนี้ในปัจจุบันการควบคุมเป็นเรื่องสำคัญมากผู้บริหารประเทศที่ปล่อยทุกสิ่งทุกอย่างให้เคลื่อนที่ไปอย่าง “เสรี” โดยอ้างว่าเป็นไปตาม “กลไกของตลาด” นั้น ชาติความเข้าใจที่ถ่องแท้ว่ากลไกการตลาดจะเกิดประสิทธิผลถ้ากลไกนั้นได้รับการออกแบบอย่างรอบคอบรัดกุม มิให้เกิดระบบ “ปลาใหญ่กินปลาเล็ก” หรือ “ใครมีอี่ยวสาวได้สาวเอา” เท่านั้น ผู้บริหารที่ดีโดยประสิทธิภาพจะอ้างคำว่า “ปล่อยเสรี” เพราะฟังดูผิวเผินก็เหมือนว่ามีเหตุผลดีตามกระแสโลกาภิวัตน์ ตัวเองจะได้ไม่ต้องทำอะไรให้ลำบาก หรือเสี่ยง แต่นั่นคือความหายนะของสังคมและประเทศชาติ

ปัจจุบันความคิดเรื่อง “เสรี” ได้กระจายไปสู่การศึกษาของชาติ โดยมีความพยายามจากภาครัฐที่จะปล่อยให้การศึกษาของชาติมี “เสรี” ตั้งแต่ระดับประถมไปจนถึงอุดมศึกษา ในระดับประถมนั้น รัฐบาลกำลังเปลี่ยนการบริหารจัดการโรงเรียนระดับประถมศึกษา ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหาร หรือ บริหาร “เสรี” กระจายสู่ระดับท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะผู้บริหารการศึกษาไปศึกษาดูงานในประเทศตะวันตก เห็นว่าเขากระจายวิธีบริหารกันแบบนั้น และดูเป็นที่น่านิยมเอามาเป็นแบบอย่าง แต่ผู้บริหารการศึกษาเหล่านั้น อาจลืมพิจารณาว่าการกระจายอำนาจการบริหารของประเทศเหล่านั้น เขาทำกันมานานแล้ว ประชาชนทั่วไปมีการ

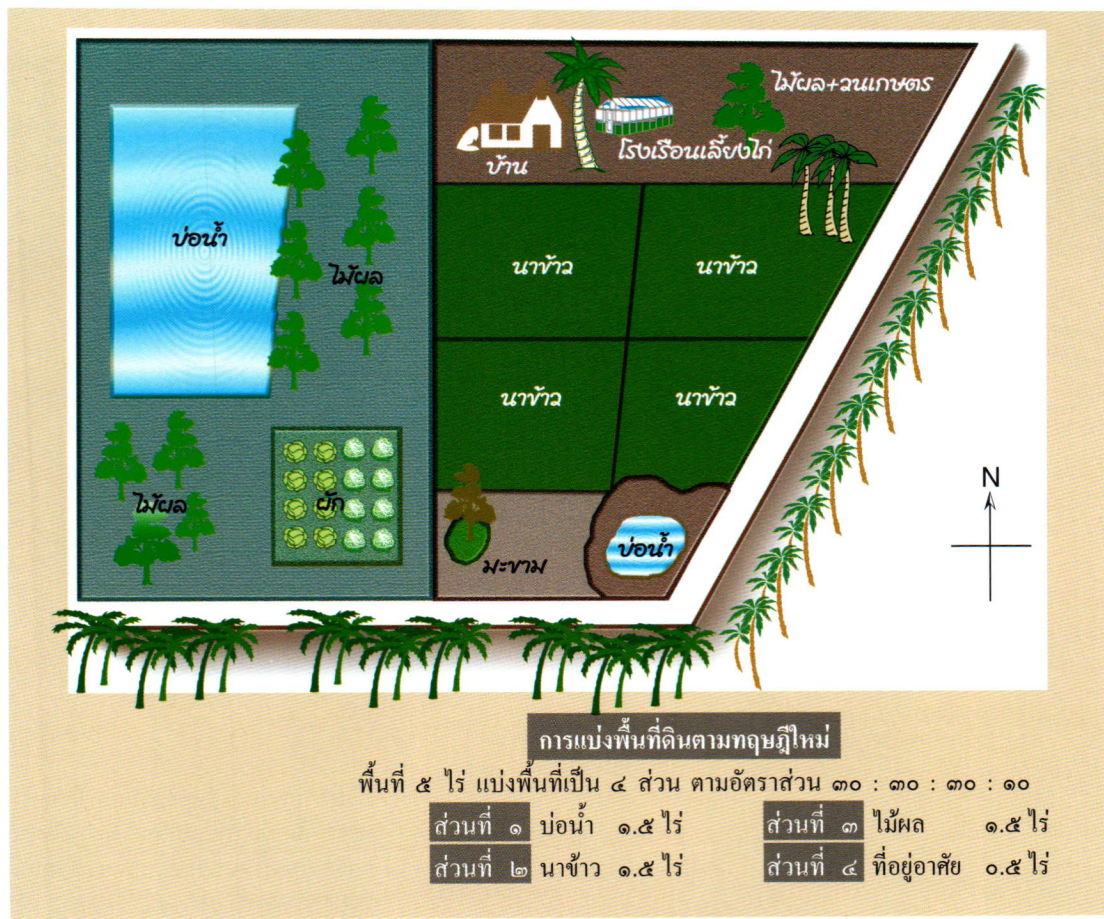
ศึกษาสูง คนเหล่านั้นสมบูรณ์ด้วย “ความรู้ ความคิด และจิตสำนึก” ที่เพียบพร้อมในการมาควบคุมและ พัฒนาการบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เขาจึงทำเช่นนั้นได้ ควรถามตนเองว่า เราพร้อมหรือยัง ? ถ้ายังไม่พร้อมควรทำอย่างไร ?

ในระดับอุดมศึกษาก็มีปัญหาล้ำๆ กัน ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงคิดกันแบบพื้นๆ ว่า มหาวิทยาลัยของรัฐด้อยประสิทธิภาพ อาจารย์ออกไปหารายได้พิเศษกันมาก ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยตรง จึงควร**แปรรูป** ให้เป็นแบบภาคเอกชน เพื่อให้ ออกไปพึ่งตนเองสมอยาก รัฐจะได้ลดภาระงบประมาณ ลดการควบคุมดูแลและปัญหาอื่นๆ การเป็นภาคเอกชน อาจจะดีกว่าเพราะเอกชนคงบริหารได้ดีมีประสิทธิภาพ สูงกว่ารัฐ แต่ผู้บริหารระดับสูงเหล่านั้นมิได้เหลียว มองประเทศอื่นว่าเขาทำกันอย่างไร และผลเป็น เช่นไร ประเทศนิวซีแลนด์มีแนวคิดคล้ายๆ กัน ได้ลด งบประมาณสนับสนุนมหาวิทยาลัยลงจากร้อยละ ๙๐ เหลือร้อยละ ๕๐ เมื่อไม่นานมานี้ ผลที่เกิดขึ้นก็คือ มหาวิทยาลัยต้องเพิ่มค่าเล่าเรียน นักศึกษาต้องกู้เงิน มาเรียนทำให้นักศึกษาแพทย์ต้องเป็นหนี้กองทุน โดย เฉลี่ยคนละประมาณ ๑.๔ ล้านบาท แพทย์จบใหม่ต้อง ออกหางานทำในต่างประเทศเพื่อหาเงินมาใช้หนี้ แพทย์ จบใหม่เลือกที่จะเรียนต่อเป็นแพทย์เฉพาะทางมากกว่า แพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป เพราะหารายได้ดีกว่า ทำให้ ภาวะการขาดแคลนแพทย์ในชนบทของนิวซีแลนด์เพิ่ม ขึ้นอย่างรวดเร็ว นี่เป็นเพียงตัวอย่างเดียวที่พอจะมอง กันได้แล้วว่า อะไรจะเกิดขึ้นถ้าใช้นโยบายข้างต้น คำ ถามพื้นฐานที่ควรช่วยกันตอบคือ การให้การศึกษแก่ ประชาชนเป็นหน้าที่ของรัฐหรือของใคร? ภาษีที่รัฐเก็บ ไปจากประชาชนควรคืนสู่ประชาชนในรูปแบบการให้ การศึกษาเพื่อสร้างคนหรือไม่? การสร้างคนมีความ สำคัญมากน้อยเพียงใด ? ถ้าประเทศไทยสร้างคนได้ ดีพอ ยังมีผู้บริหารประเทศที่คิดแต่จะ “**ยืมจมูกเขา หายใจ**” อยู่อีกหรือ ? ถ้าปล่อยให้เอกชนรับผิดชอบในการ “**สร้างคน**” ทั้งหมด จะแน่ใจได้อย่างไรว่าเขาจะสร้างคน ที่ “**พึงประสงค์**” ของสังคมไทยได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ทรงเป็นแบบอย่างอันประเสริฐในการพึ่งตนเอง ซึ่งพลกนิกรและผู้บริหารประเทศควรเจริญรอยตามเบื้อง พระยุคลบาท พระราชดำรัสในการเสด็จออกมหา สยามคมในวันศุกร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๙ ตอนหนึ่ง แสดงแนวพระราชดำริในเรื่องนี้ไว้อย่างแจ่มชัด

“**ผู้มีความจงรักและยึดมั่นในชาติบ้านเมือง ย่อมทราบตระหนักอยู่ทั่วกันว่า แต่ไหนแต่ไรมา คนไทยเราร่วมกันสร้างความเจริญมั่นคงทุก ๆ อย่างขึ้นมาด้วยน้ำพักน้ำแรง เพราะฉะนั้นไม่ว่า เวลาไหนหรือเวลาไหน เราก็คงจะต้องช่วยตัวเอง ต่อไปด้วยกำลังแรงกำลังทรัพย์ของเรา ทุกวันนี้ ประเทศไทยยังมีทรัพยากรพร้อมมูล ทั้งทรัพยากร ธรรมชาติและทรัพยากรบุคคล ซึ่งเราสามารถนำ มาใช้เสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ และเสถียรภาพ อันถาวรของบ้านเมืองได้เป็นอย่างดี ข้อสำคัญเรา จะต้องรู้จักใช้ทรัพยากรทั้งนั้นอย่างฉลาด คือไม่นำ มาทุ่มเทใช้ให้สิ้นเปลืองไปโดยไร้ประโยชน์ หรือ ไร้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า หากแต่ระมัดระวังใช้ด้วยความ ประหยัดรอบคอบ ประกอบด้วยความคิด พิจารณาตามหลักวิชา เหตุผลและความถูกต้อง เหมาะสม โดยมุ่งถึงประโยชน์แท้จริงที่จะเกิดแก่ ประเทศชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันยืนยาว”**

พระราชหฤทัยของพระองค์จดจ่ออยู่กับเรื่อง สำคัญ คือ การพัฒนาประเทศไทย ซึ่งพระองค์ได้ทรง อุทิศพระวรกาย พระสติปัญญา และพระวิริยะอุตสาหะ ในทุกด้านเพื่อการนี้ตั้งแต่เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นเวลา ยาวนานกว่าครึ่งศตวรรษ แต่แนวทางการพัฒนาของ พระองค์มิได้เป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ หากแต่เป็น ไปตามหลักธรรมะและธรรมชาติ คือ ใช้ความพอเพียง ความเฉลียวฉลาดและความคิดพึ่งตนเองเป็นหลัก โดย ทรงเน้น**ความสมดุล**ขององค์ประกอบทั้งมวล ดังพระราช ดำรัสตอนหนึ่งว่า

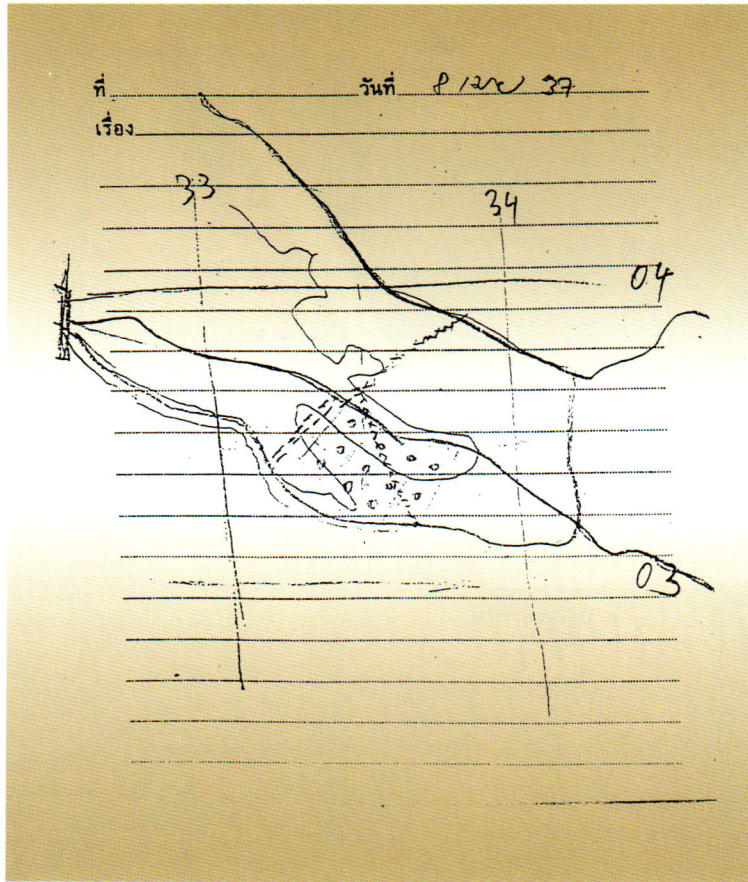
“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อให้ได้พื้นฐานที่มั่นคง พร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยเสริมสร้างความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มสร้าง ความเจริญทางเศรษฐกิจโดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะประเทศและประชาชนไทยสอดคล้องด้วย ก็ จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้...”

วิธีการพัฒนาของพระองค์มิได้ดำเนินไปเพื่อถูกตัวเอง หลงตัวเอง หลงชาติ ถูกต่างชาติ หรือ

หลงใหลคล้อยตามต่างชาติ แต่หากเป็นไปเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาความรู้ ความสามารถของตนเอง รู้จักเลือกสรรสิ่งที่ดีจากโลกมาพัฒนาตนเองด้วยความฉลาดดังพระราชดำรัสว่า

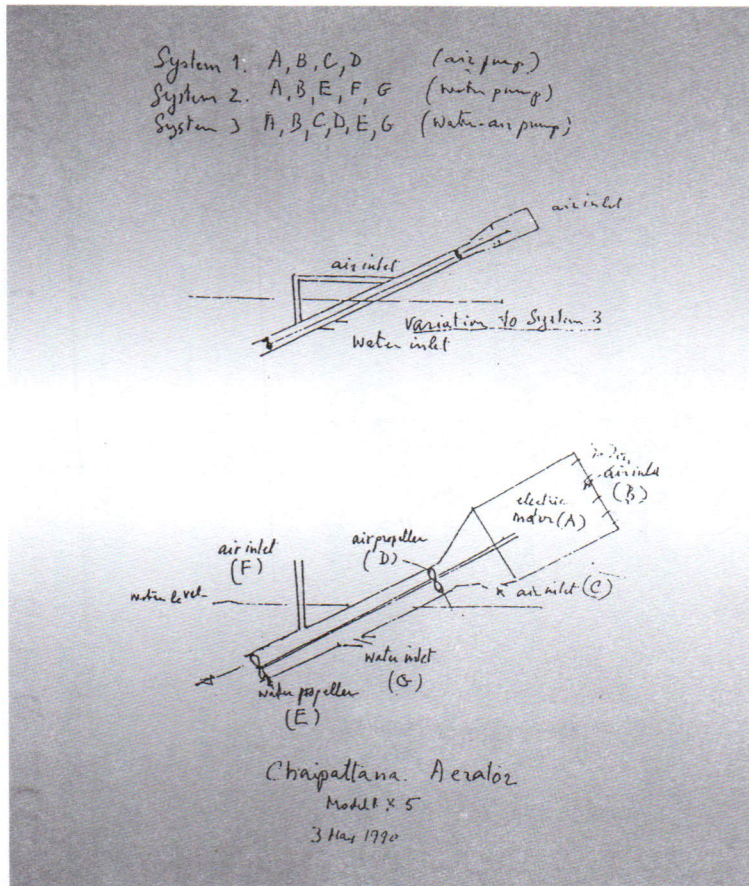
“...ควรจะได้ศึกษาค้นคว้าวิชาการ และเทคโนโลยีอันทันสมัยลึกซึ้ง และกว้างขวาง แล้วจึงพิจารณาเลือกเฟ้นส่วนที่ดี มีประสิทธิภาพแน่นอน มาปรับปรุงใช้ด้วยความฉลาดให้พอเหมาะพอสัมกับฐานะและสภาพของบ้านเมืองเรา...”

แนวพระราชดำริและพระราชกรณียกิจอันหลากหลายสุดคณานับ หากผู้บริหารประเทศจะได้นำมาศึกษาและเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท ก็จะสามารถแก้วิกฤตการณ์ต่างๆ ของประเทศได้ โดยไม่เสียเวลานานเกินไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพถ่ายพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงร่างโครงการทฤษฎีใหม่ ที่ควรพิจารณาดำเนินการในศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร ห้วยซอน-ห้วยขั้ว

- ทรงแก้ปัญหาการปลูกฝิ่นของชาวเขาในระยะแรกเริ่มที่เสด็จขึ้นครองราชย์ โดยโครงการปลูกพืชทดแทนฝิ่น ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมที่มั่นคงให้ชาวเขาจนปัญหาหมดไป
- ทรงแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรด้วยโครงการสร้างฝาย เขื่อน อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ลงทุนน้อย แต่ได้ผลคุ้มค่า
- ในจุดที่มีความแห้งแล้งบางจุดทรงใช้ระบบการทำฝนเทียม โดยโครงการฝนหลวง
- ทรงใช้หญ้าแฝกแก้ปัญหาดินพังทลาย
- ทรงประดิษฐ์ “กั้นน้ำชัยพัฒนา” เพื่อบำบัดน้ำเสีย และทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสิทธิบัตรและรางวัลนานาชาติยอดเยี่ยมถึง ๕ รางวัล
- ทรงสนับสนุนให้สร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์แก้ปัญหา น้ำท่วมภาคกลาง ซึ่งได้ผลอย่างยอดเยี่ยม
- ทรงสถาปนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาทั่วทุกภาค เพื่อการค้นคว้าวิจัยและถ่ายทอดการพัฒนาไปสู่ประชาชนให้เกิดผลที่ประจักษ์ชัด
- ทรงพระราชนิพนธ์ “พระมหาชนก” เพื่อเตรียมจิตใจประชาชนก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของชาติ

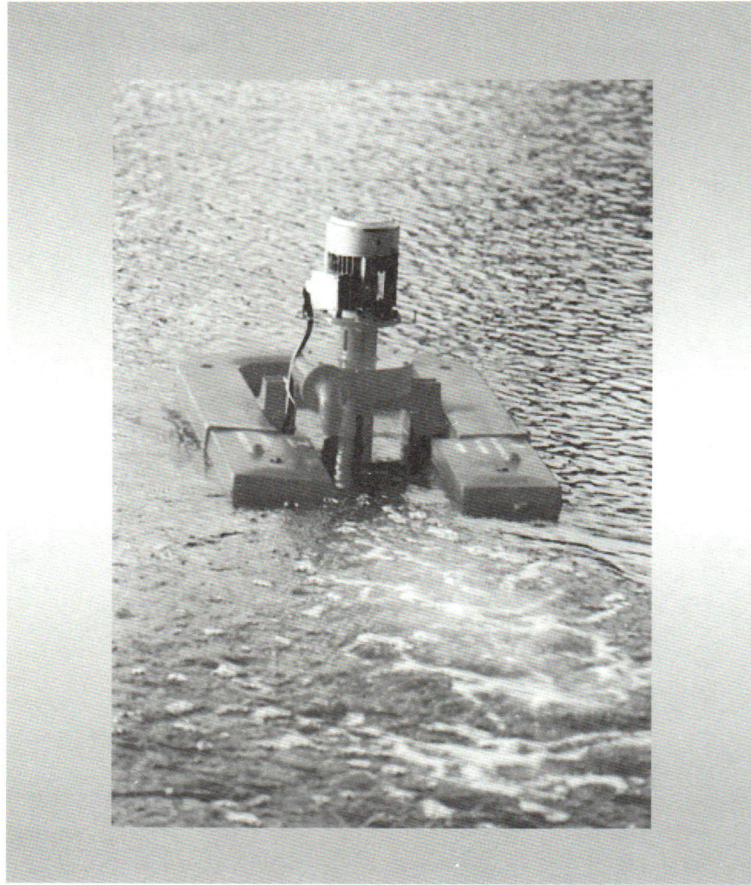

ลายฝีพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 พระราชทานแนวคิดกังหันน้ำชัยพัฒนา
 เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓

- พระราชทานทฤษฎีใหม่ และแนวพระราชดำริเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อช่วยแก้ปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจของชาติ
- ก่อนน้ำท่วมใหญ่ที่หาดใหญ่ซึ่งเกิดการสูญเสียอย่างหนักในภายหลัง ได้เคยมีพระราชกระแสต่อรัฐบาลในขณะนั้นให้ชุดคลองระบายน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วม แต่รัฐบาลได้ละเลย จึงเกิดเหตุร้ายแรงขึ้น

เป็นที่น่าเสียดายที่ผู้บริหารประเทศส่วนมากประสบความล้มเหลวในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท จึงนำประเทศไปสู่ปัญหามากกว่าจะช่วยแก้ปัญหา ซึ่งเห็นได้ชัดในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในระยะ ๔-๕ ปี ที่ผ่านมา

อย่างไรก็ดี ในส่วนของภาคเอกชนนั้น สถานการณ์กลับแตกต่างจากภาครัฐ เพราะเอกชนต้องดิ้นรนต่อสู้ พึ่งตนเองเพื่อความอยู่รอด เนื่องจากไม่สามารถพึ่งรัฐได้ มีหน้าขายยังถูกรัฐซ้ำเติมจนหมดทางสู้ เช่น การเปิดเสรีการค้าปลีกขายใหญ่จากการลงทุนของบริษัทยักษ์ใหญ่จากต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการค้าปลีกรายย่อยต้องปิดกิจการไปหลายแสนราย เหลืออยู่ไม่ถึงครึ่งหนึ่ง ทั้งๆ ที่ในต่างประเทศ เช่น ฝรั่งเศส เขามีกฎหมายควบคุมการขยายตัวของกิจการเช่นนั้นมิให้เกิดสถานการณ์ “ปลาใหญ่กินปลาเล็ก” ขึ้นได้ ในท่ามกลางการต่อสู้เพื่อการอยู่รอด ก็มีชาวดีที่ได้มีกลุ่มบริษัทของไทยกลุ่มหนึ่ง มีจำนวนประมาณ ๔๐-๕๐ บริษัท ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในการประกอบธุรกิจ มีผลการประกอบการสวนกระแสหลายบริษัทมีกำไรเพิ่ม

ขึ้นหลายเท่าตัว หลายบริษัทเปลี่ยนสภาพจากสถานะ การขาดทุนในปีแรกที่เกิดการ “ช็อค” ทางเศรษฐกิจมา เป็นกำไรที่พุ่งสูงขึ้นปีละหลายร้อยเปอร์เซ็นต์ บริษัท เหล่านี้ประสบความสำเร็จด้วยเหตุผลสำคัญเพียง ประการเดียว คือ การเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท ด้วยการพัฒนาภูมิปัญญาไทย ในการปรับเปลี่ยนระบบ การบริหารธุรกิจตาม “หลักวิชา เหตุผล และความ ถูกต้องเหมาะสม... ศึกษาค้นคว้าวิชาการ และ เทคโนโลยีอันทันสมัยให้ลึกซึ้งและกว้างขวาง แล้ว จึงพิจารณาเลือกเฟ้นส่วนที่ดีมีประสิทธิภาพแน่นอน มาปรับปรุงใช้ด้วยความฉลาดให้พอเหมาะพอสม กับฐานะและสภาพของบ้านเมืองเรา...” วิธีการ บริหารของบริษัทเหล่านี้ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่ก่อน เกิดภาวะเศรษฐกิจทรุดตัวไม่นาน และได้มีการแก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติมในระหว่างวิกฤตการณ์โดยไม่ทอดทิ้ง

ผลที่ได้รับคือ ความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจ เหตุการณ์เช่น นี้ น่าจะเกิดขึ้นได้กับทุกธุรกิจ ทุกประเภท ทุกระดับ เพราะเทคนิคการบริหารแบบใหม่ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นนี้ สามารถใช้ได้กับการบริหารทุกรูปแบบ แม้กระทั่งการ บริหารประเทศในภาครัฐ

น่าสังเกตว่า เทคนิคการบริหารที่ประสบความสำเร็จอันน่าอัศจรรย์นี้ มีหลักการสำคัญอยู่ที่ “การสร้าง คน” เพราะคนคือปัจจัยสำคัญที่สุดของความสำเร็จหาก สามารถนำมาใช้ได้ถูกต้อง

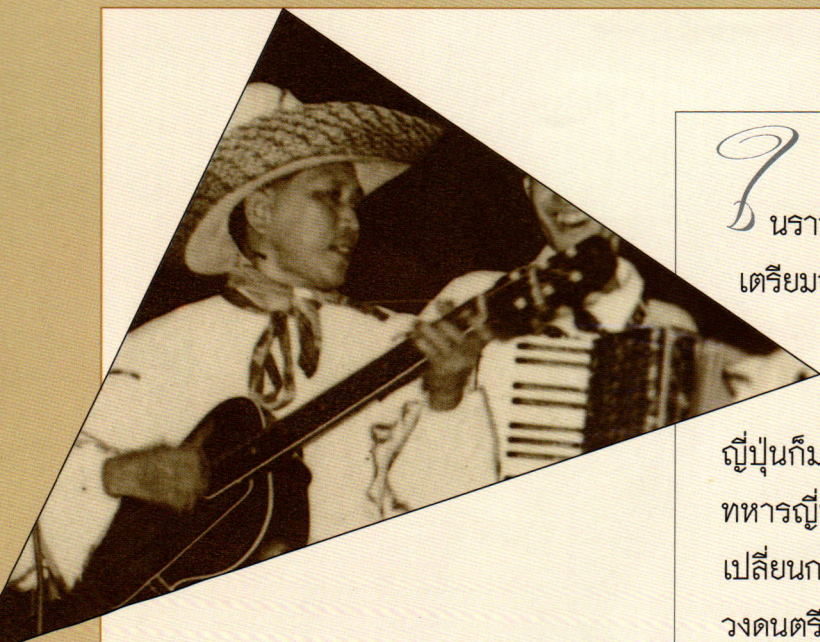
ในการสร้างคน ความสำคัญอยู่ที่การพัฒนาวิถี การคิดของคน เราต้องสร้างคนที่ “คิดเป็น พูดเป็น ทำ เป็น ควบคู่กับ คิดดี พูดดี ทำดี” ซึ่งไม่จำเป็นจะต้อง ใช้เวลานานตามแนวคิดแบบเดิมในการบริหารยุคใหม่ จำเป็นจะต้องหาวิธีทำให้สิ่งที่ช้ากลับเร็วขึ้น เพราะเวลา ไม่รอใคร และต้องเชื่อมั่นเสียก่อนว่า “เราทำได้” ●

ศรีปิตินันท์ (คีติ คีตากร)

ที่ผมไม่รู้จัก

ใหญ่ นายน

๙ นราธิปพุทธศักราช ๒๔๘๔ เมืองไทยของเรา กำลังเตรียมจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญอย่างมโหฬาร แต่ว่าความฝันของคนไทยก็ต้องสลาย เพราะว่าจู่ๆ กองทัพของสมเด็จพระเจ้าจักรพรรดิของญี่ปุ่นก็มายกพลขึ้นบกบุกประเทศไทย ก่อนหน้าที่ทหารญี่ปุ่นจะก่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้น ผมได้เปลี่ยนการเล่นดนตรีจากวงดนตรีสตริงแบนด์ ไปอยู่วงดนตรีฮาวายของฮอน หาดูบุญตรง ซึ่งมีคุณสันติ สีนุญเรือง เป็นเจ้าของวงและมีที่ซ้อมอยู่ที่บ้านคุณปู่ เชี่ยวฐ์เส็ง สีนุญเรือง ถนนสี่พระยา ขณะนั้นผมมีหน้าที่เป็นคนเล่น “ยูคูลิลี” หรือที่พวกนักดนตรีเรียกว่า “ยูก” ตัวเล็กแต่เสียงดัง เครื่องดนตรีประเภทนี้ในปัจจุบันบ้านเมืองเราไม่มีใครเขานำมาเล่นอีกแล้ว จะเหลืออยู่ก็แถวหมู่เกาะฮาวายซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของเครื่องดนตรีชนิดนี้

วงดนตรีลีลาศ กรมโฆษณาการ เมื่อแรกเริ่ม พ.ศ. ๒๔๘๓

เมื่อผมได้เปลี่ยนวงจากสตริงแบนด์ไปเป็นวงดนตรีฮาวายแล้ว ก็มีโอกาสนี้จะไปบรรเลงออกอากาศทางสถานีวิทยุ ๗ พี.เจ. ที่ศาลาแดง เมื่อพูดถึงสถานีวิทยุ ๗ พี.เจ. ที่ศาลาแดงแล้ว ก็ใครจะชวนำประวัติพอเป็นสังเขปมากล่าวให้ท่านทราบ คือ ท่านนายพลเอก กรมหลวงกำแพงเพชรอัครโยธิน (พระอิสริยยศในขณะนั้น) ทรงริเริ่มกิจการวิทยุและวิทยุกระจายเสียงขึ้นในประเทศไทย เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๐ เพราะว่าพระองค์ทรงเป็นนายทหารช่างที่ทรงฝึกฝนในงานด้านวิทยุ อันเป็นวิวัฒนาการใหม่ของโลกในยุคนั้นอย่างจริงจัง พระองค์ทรงตั้งเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงทดลองขนาดเล็กขึ้นที่ในวังบ้านดอกไม้ เพื่อเป็นการค้นคว้าส่วนพระองค์ โดยตั้งชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงว่า “เอส.เอส.๑ พี.เจ.” อักษร เอส.เอส. นี้เป็นสัญญาณเรียกขานชื่อสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศเป็นผู้กำหนดไว้ในกฎสากลสำหรับใช้เรียกชื่อสถานีวิทยุในประเทศไทย ส่วนคำว่า พี.เจ. นั้น ย่อมาจากพระนามของพระองค์ท่าน คือ

“**บุรฉัตร ไชยากร**” ปัจจุบันที่ตั้งของสถานีวิทยุ ๗ พี.เจ. ศาลาแดงนั้นก็ คือ โรงเรียนเตรียมทหาร สวนลุมพินี

สมัยก่อนโน้นวงดนตรีต่างๆ ที่จะไปส่งวิทยุกระจายเสียงนั้น ทางสถานีเขาจะต้องให้วงดนตรีไปซ้อมให้เขาดูก่อน ไม่ใช่อยู่ๆ จะขนเครื่องดนตรีไปออกอากาศได้เลย ทั้งนี้เพื่อเจ้าหน้าที่ของสถานีจะได้ฟังก่อนด้วยความมั่นใจว่า วงดนตรีของเรานั้นจะบรรเลงได้จริง ครั้นถึงวันที่ทางสถานีนัดไว้ให้วงดนตรีของเราไปพร้อมกันที่สถานีวิทยุ ๗ พี.เจ. ศาลาแดงในเวลา ๑๐.๐๐ น. เข้าเมื่อพวกเราไปถึงสถานีเจ้าหน้าที่เขาก็พาไปที่ห้องส่ง ในตัวห้องส่งของสถานีที่ส่งกระจายเสียงนั้น เป็นเรือนไม้ชั้นเดียวทาสีเขียวอ่อนๆ เอ๊ะ...หรือสีฟ้าอ่อนๆ ชักจำไม่ได้แล้วซิว่ามันสีอะไรแน่ บนเรือนไม้นั้นเขาทำเป็นห้องกระจกสำหรับให้วงดนตรีเข้าไปบรรเลงออกอากาศ เมื่อพวกเราเข้าไปในห้องกระจายเสียงแล้ว ต่างคนต่างช่วยกันจัดแจงตั้งเครื่องดนตรีโดยมีเจ้าหน้าที่มาคอยแนะนำว่าเครื่องมือไหนจะตั้งตรงไหนเสียงดนตรีจึงจะเข้ากับ

ไมโครโฟน เมื่อตั้งวงดนตรีเสร็จเรียบร้อยก็มานั่งจับกลุ่มคุยกันด้วยความตื่นเต้นอย่างที่สุดเป็นครั้งแรกในชีวิตที่มีโอกาสได้มาซ้อมดนตรีออกอากาศที่สถานีวิทยุแห่งนี้

ครั้นถึงเวลา ๑๑.๐๐ น. เจ้าหน้าที่ก็มาบอกให้พวกเราเตรียมตัวซ้อมได้ พวกเราทุกคนที่เข้านั่งประจำที่เครื่องมือใครเครื่องมือมัน เพียงเพื่อรอสัญญาณจากไฟแดงในห้องส่งเท่านั้น นักดนตรีก็จะบรรเลงออกอากาศทันที สำหรับนักดนตรีที่ไปร่วมซ้อมในครั้งนี้ คือ

๑. กีตาร์ฮาวาย ฮอน หาญบุญตรง
๒. กีตาร์สเปนนิส สง่า ทองรัช
สันติ (เปา) สีนุญเรือง
ประมวญ หนูประเสริฐ
๓. ยูคูลิลี วิชัย (แก้ว) สุดชื่น
ใหญ่ นายน
๔. เบส ยิบ ชุ่นหลง ปุ้ย สะหลี
๕. กลองชุด วิลลี่ โล
๖. เปียโน พิบูลย์ ทองรัช
๗. เทเนอร์แซก เล็ก ชะอุ่มงาม

ส่วนนักร้องที่ไปร่วมในงานนี้ก็มี ทองคำ (คำรณ) สัมปณานนท์ สิงห์ อิมลาม เฮนลี่ ยูไลโต้ นักร้องหญิงก็มี จรินทร์ เนื่องยินดี ระเบียน พูลสมบุญรณ์ และวิเชียร พูลสมบุญรณ์ (น้องชาย)

เมื่อไฟแดงในห้องส่งเปิดขึ้น พวกเราก็เตรียมตัวพอไฟเขียวสว่างพวกเราก็เริ่มบรรเลงตามรายชื่อเพลงที่พวกเราได้ฝึกซ้อมกันมาอย่างดีเยี่ยมแล้ว ทุกคนเล่นไปด้วยความมั่นใจ หลายเพลงต่อหลายเพลงไม่มีผิดเลย บังเอิญใครก็ไม่รู้มองไปที่กระจกกันห้องส่ง เห็นชายคนหนึ่งรูปร่างเล็กๆ แต่งกายดี ยืนกอดอกมองดูพวกเราที่กำลังซ้อมออกอากาศกันอยู่ด้วยใบหน้ายิ้มๆ และเสียงใครอีกก็ไม่รู้ คิดว่าเขาคงรู้จักชายผู้นั้นอย่างแน่นอน เขาเอนตัวมากระซิบว่า ผู้ที่ยืนกอดอกยืนดูพวกเราอยู่นั้นคือ “ครูบิลลี” พวกเราทุกคนรู้จักชื่อนี้เป็นอย่างดีว่าเป็นผู้ที่มีฝีมือยอดเยี่ยมในเชิงกีตาร์เมื่อได้ยินว่า “ครูบิลลี” เท่านั้น มือไม่มันแข็งไปหมด เพลงที่เคยซ้อมกันมาอย่างซอกซอนและเล่นได้อย่างแม่นยำ ก็ยังทำให้เพลอเล่นผิดเล่นถูก

ไปตั้งนานกว่าจะตั้งสติได้ นี่แหละ คืออิทธิพลของชื่อ “ครูบิลลี” ละ

หลังจากที่พวกเราซ้อมดนตรีให้ทางสถานีฟังแล้ว ก็พากันออกมาจากห้องส่งก็พบกับครูบิลลีที่หน้าห้องส่งพอดี ท่านบอกกับพวกเราว่าเล่นดีมากใช้ได้ ขอให้รอวันที่ทางสถานีจะนัดมาให้ไปส่งวิทยุจริงๆ อีกครั้งพูดเสร็จท่านก็เดินไปคุยกับฮอน หาญบุญตรง สักครู่ท่านก็เดินจากไป ฮอนบอกกับพวกเราว่าครูบิลลีนั้นคือกรรมการของสถานีที่มาฟังพวกเราซ้อมว่าจะใช้ได้หรือไม่อยู่ที่ครูบิลลีแต่เพียงผู้เดียว และยังบอกอีกว่าทางครูบิลลีนั้นจะพาพวกลูกศิษย์ของท่านมาร่วมวงพร้อมกับตัวท่านเองด้วย ช่างนี้ทำให้พวกเราดีใจกันใหญ่ เพราะว่าจะร่วมเล่นกับผู้มีฝีมือยอดเยี่ยมคนหนึ่งของเมืองไทย

วันเวลาผ่านไปในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ก่อนหน้าที่จะเกิดน้ำท่วมใหญ่ในกรุงเทพฯ ครูบิลลีก็พาพวกลูกศิษย์หลายคนมาซ้อมดนตรีที่บ้านของสันติ สีนุญเรือง ที่ถนนสี่พระยาข้างตรอกบริษัทน้ำมะเนตเฟลเซอร์แอนนีฟ บรรดาพวกลูกศิษย์ของครูบิลลีที่มาร่วมซ้อมมีดังนี้

๑. บัณฑูร องค์กรวิเศษ (เชียวก๊ก) ลูกเจ้าของโรงแรมตงเสียมหัวลำโพง ผู้ริเริ่มสร้างศูนย์การค้าวังบูรพา เจ้าของคณะละครจิตรเกษม และเจ้าของโรงภาพยนตร์เอ็มไพร์ เล่นกีตาร์ฮาวาย

๒. บั๊ตเตียงกับยี่เถียว แซ่อึ้ง สองพี่น้องลูกเจ้าของห้างขายทอง งี่ซุ่ยเฮงเองก็ ถนนเยาวราช เล่นกีตาร์

๓. อาป๊วย สะหลี ลูกชายเจ้าของร้านขายเครื่องกระป๋องยี่ห้อ สะหลี อยู่ที่หัวเม็ด สะพานหัน เล่นดับเบิลเบส

เมื่อได้พวกลูกศิษย์ของครูบิลลีเข้ามาร่วมวง ก็เริ่มซ้อมเพลงจีนก่อน ทั้งนี้เพราะว่าเชียวก๊กได้ไปติดต่อให้เล่นเปิดโรงภาพยนตร์ใหม่ที่ถนนเยาวราชชื่อว่า เทียนกั๋วเทียน ผู้จัดการโรงภาพยนตร์ชื่อ ไคคุย ที่เพิ่งจบการศึกษาจากฮ่องกงใหม่ๆ เริ่มฉายภาพยนตร์จีนเรื่องแรก คือ แซโล สลัวงดนตรีฮาวายฮอน หาญบุญตรง ที่เริ่มบรรเลงครั้งแรกที่โรงภาพยนตร์แห่งนี้

ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๖-๒๔๘๗ ประเทศไทย

ยังอยู่ในภาวะสงครามโลกครั้งที่ ๒ ครูบิลลีก็ยังร่วมเล่นในวงดนตรีฮาวายกับพวกเราอยู่ แม้กระทั่งการแสดงละครจีนที่เขียวกักเป็นผู้จัด แสดงที่โรงภาพยนตร์ไซมูให้ เป็นชาวเกาะเล่นดนตรีด้วย หลังจากนั้นก็ได้ร่วมเล่นดนตรีด้วยกันตลอดมา จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ต่างคนต่างก็แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพที่ตนถนัด เพราะว่าลูกศิษย์ของครูบิลลีทุกคนล้วนแต่เป็นลูกนายห้างใหญ่ๆ แทบทั้งนั้น เพราะถือว่าการเล่นดนตรีนั้นเป็นเพียงงานอดิเรก

ท่านที่เคารพ...ผมขออนุญาตย้อนกลับไปในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ เพื่อจะขยายความว่าเมื่อผมเล่นดนตรีอยู่ในวงดนตรีฮาวายฮอน หาญบุญตรงนั้น ผมมีหน้าที่จะเป็นผู้ไปติดต่อขอเพลงจากคุณครูเอื้อ สุนทรสนานกับคุณครูแก้ว อัจฉริยะกุล นำมาไว้วงดนตรีฮาวายเล่น เช่น เพลงพรานทะเล เดือนครึ่งดวง เดือนหงายใจเศร้า คู่ทุกข์คู่สุข ขับร้องโดยสิงห์ อิมลาก และเพลงยาใจจาก โคมสวรรค์ ขับร้องโดย เพ็ญศรี พุ่มชูศรี และเพลงหมั่นไส้-ผู้ชายแสนงอน เซ็งลี ขับร้องโดย จริยา...จำนามสกุลเดิมไม่ได้ แต่นามสกุลใหม่คือ เหมือนประสิทธิเวช ด้วยเหตุนี้แหละครับที่ทำให้ผมได้เข้ามาคลุกคลีกับวงดนตรีกรมโฆษณาการ จนในที่สุดในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ ก็มีโอกาสดำเนินไปร่วมวงในฐานะคนแทนพร้อมกับเพื่อนอีกคนหนึ่ง คือ ประมวญ (แป๊ะ) หนูประเสริฐ เขาเล่นกีตาร์ฮาวาย คอยแทนครูบิลลี ส่วนผมนั้นก็ไปเล่นแทนในตำแหน่งดับเบิลเบสบ้าง กีตาร์บ้างเป็นครั้งคราว ในโอกาสนี้ผมยังได้รับความกรุณาจากครูบิลลีแนะวิธีการการเล่นกีตาร์ประเภท “แจ๊ส” และดับเบิลเบสจากครูบิลลีอย่างมากมาย จากคำบอกเล่าของครูบิลลีว่า

ท่านเป็นชาวฟิลิปปินส์โดยกำเนิด เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๑ บิดาชื่อ ซีเรสติน ซาการ์โอ (Celestino Sagario) มารดาชื่อ คริสพิน่า ฟลอเรส (Crispina Flores) บ้านเกิดอยู่ที่นิกรอส (Negros) เกาะมินดาเนา (Mindanao) ประเทศฟิลิปปินส์ มีพี่น้อง ๕ คน เป็นหญิง ๒ คน ท่านเป็นบุตรคนโต

การศึกษาได้เข้าเรียนที่ พับลิคสกูล (Public School) ของรัฐบาลเป็นโรงเรียนภาคบังคับให้เด็กทุกคน

ศึกษาเล่าเรียน ได้เรียนจบถึงเกรด ๕ ผลการเรียนไม่ดี เพราะไม่เอาใจใส่ แต่กลับไปสนใจเรียนดนตรีมากกว่า เด็กชายบิลลีไปเรียนดนตรีพร้อมๆ กับเรียนหนังสือ โดยไปสมัครเรียนดนตรีที่โบสถ์ Sillimon Institute เริ่มที่ไวโอลินก่อน แต่ไม่ชอบจึงไปเรียนแบนโจ (Banjo) เมื่อสอบตกจึงถูกส่งตัวไปอยู่ที่บ้านน้ำที่เมืองซีบู (Cebu) เรียนไปได้หนึ่งปี ก็ไปสมัครทำงานที่สถานคาบารัต (Cabaret) และเรียนหนังสือในตอนกลางวัน และทำงานที่คาบารัตในตอนกลางคืน ได้รับค่าจ้างคืนละ ๒.๕๐ เปโซ นับว่าเป็นรายได้ที่ดีมากในสมัยนั้น

ชีวิตการทำงาน จากการที่ไปเล่นดนตรีตามคาบารัต ท่านเล่นแบนโจได้ไพเราะจับใจคนฟังยิ่งนัก เมื่อผู้จัดการชาวฮอลันดา แห่งยาทซ์ คลับ (Yatch Club) ซึ่งอยู่ที่เมืองซีลีเบต (Celebet) เกาะมากาซ่า (Magasar) ชาวใต้ ได้ไปเที่ยวที่คาบารัตแห่งนั้น ถูกใจมาก จึงติดต่อให้ท่านไปเล่นดนตรีที่ยาทซ์คลับ โดยให้ค่าจ้างสูงมากถึง ๔๐๐ เปโซ ต่อเดือนไม่รวมค่าที่พัก ท่านจึงตัดสินใจที่จะไปทำงานที่ชวา โดยไม่ฟังคำทัดทานจากบิดามารดา และญาติพี่น้อง โดยใช้ชื่อในการแสดงครั้งนี้ว่า “บิลลี” จากชื่อจริงว่า มิลานีโอ

ครูบิลลี ฟลอเรส ท่านเดินทางออกจากประเทศฟิลิปปินส์ เมื่ออายุได้เพียง ๑๗ ปีเท่านั้น และไม่เคยเดินทางกลับประเทศฟิลิปปินส์อันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของท่านเลยตลอดชีวิต

ท่านที่เคารพ...ท่านลองดูชีวิตที่ต่อสู้ของครูบิลลี ซึ่งรับว่าท่านนั้นผ่านร้อนผ่านหนาวมาตลอดชีวิตตั้งแต่อายุเพียง ๑๗ ปีก็ออกเรือออกไปตามสถานเริงรมย์หลายประเทศ กว่าจะเข้ามาในประเทศไทย และได้โอนสัญชาติมาเป็นคนไทยร้อยเปอร์เซ็นต์

๑. เมื่ออายุ ๑๗ ได้เดินทางไปทำงานที่เกาะมากาซ่า ประเทศอินโดนีเซียปัจจุบัน เป็นเวลา ๑ ปี

๒. เมื่ออายุ ๑๘ ได้เดินทางไปทำงานที่โคลัมโบ ประเทศศรีลังกาเป็นเวลา ๖ เดือน

๓. เมื่ออายุ ๑๙-๒๐ ได้เดินทางไปทำงานที่ยาทซ์คลับที่เมืองบอมเบย์ (Bombay) ประเทศอินเดียเป็นเวลา ๑ ปี

วงดนตรี “แจ๊ส” สยามไฮเดิล พ.ศ. ๒๔๗๕

๑. ครูสาตี กล่อมอาภา	กลองแจ๊ส
๒. ครูบิลลี (คิตติ) คีตากร	กีตาร์
๓. ครูเอื้อ สุนทรสนาน	แซก
๔. ครูเวส สุนทรจามร	ทรัมเป็ต
๕. ครูสมพงษ์ พิทยะกะสิน	ไวโอลิน

๔. เมื่ออายุ ๒๐-๒๓ ได้เดินทางไปทำงานที่ แจแปนนิส ทีคลับ การ์เดน (Japanese Teacub Garden) ที่ สิงคโปร์ (Singapore) เป็นเวลา ๓ ปี

๕. เมื่ออายุ ๒๔-๒๙ ได้เดินทางเข้ามาอยู่ใน ประเทศสยาม (Siam) กับพวกนักดนตรีชาวฟิลิปปินส์อีก หลายคนเช่น กาดิงค์ เล่นเปียโนและไวโอลิน เคิลฟิล เล่นแซกโซโฟน จอห์นนี่ เล่นทรมเป็ต โจ...เล่นทรมโบน เปเปง...เล่นคารินเต และตัวท่านเองนั้นเล่นแบนโจ เทเนอร์ (นี่ต้องถือว่าเป็นนักดนตรีชาวฟิลิปปินส์รุ่นแรก ที่เข้ามา เล่นดนตรีประเภท “แจ๊ส” ในกรุงสยามเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓) มาเล่นที่สวนสนุกในสวนลุมพินีที่บลูฮอลล์ ออฟ บอลรูม (Blue Hall Of Ballroom) เป็นเวลา ๖ ปี

ท่านผู้อ่านที่รัก...เมื่อพูดถึงสวนลุมพินีแล้วก็ใคร จะนำมาเล่าให้ท่านทราบพอเป็นสังเขปเท่าที่ทราบและ เคยสัมผัสมาด้วยตัวเอง ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชทาน ที่บริเวณสวนลุมพินีให้แก่พี่น้องชาวไทยทุกคนเพื่อ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ พระองค์ทรงให้จัดงาน สยามรัฐ พิพิธภัณฑ์ ขึ้นที่สวนลุมพินี เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ต่อมา สวนลุมพินีได้เป็น สวนพฤกษชาติในสมัยพระบาท สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ดังนั้นบริเวณ หุ่นศาลาแดงจึงทำเป็นเกาะลอยไว้กลางน้ำ ครั้นถึงปี ๒๔๗๑ ในสมัยรัชกาลที่ ๗ บริเวณสวนลุมพินีก็เริ่มจัด ให้มีสวนสนุกขึ้น โดยมีการแสดงต่างๆ มีสนามเด็กเล่น มีเรือตุ้ม (เรือตุ้มนี่ตัวผมเองเคยไปสัมผัสมาเมื่อตอนเป็น เด็กพร้อมกับสนามมวย) จำได้ว่านักมวยที่ผมติดตามไป ดูนั้นก็ คือ อาแนบ นิมรต์น์ อาสุวรรณ นิवासวัสดิ์ อาอุดม (ขนมต้ม) อาปี ป้อมป้อมเปาะ สมัยนั้นหน้า สนามมวยยังมีรูปปั้นของนักมวยเอก คือ “ดินดำ” ซึ่งถูก ไฟฟ้าดูดตายเพราะไปแก้ไฟฟ้าที่เสียให้แก่สนามมวย) นอกจากการละเล่นต่างๆ แล้วในบริเวณสวนลุมพินีบาร์ และเบียร์ฮอลล์เปิดอยู่ดังที่ครูบิลลี่ท่านไปเล่นประจำ สำหรับบาร์ บลูฮอลล์ ออฟ บอลรูมนี่ เป็นของพระยา คชาธร ซึ่งตั้งขึ้นมาเพื่อแข่งขันกับบาร์ห้อยเทียนเหลา (ห้อยเทียนเหลา) ของเจ้าสัวลำซำ และก็แข่งขันกันในเรื่องของพาร์ตเนอร์ที่จะมาทำหน้าที่พาร์ตเนอร์ ต่างคนต่าง

สั่งเข้ามาจากเมืองกวางโจว ประเทศจีน

๖. เมื่ออายุ ๒๙ ได้เดินทางกลับไปทำงานที่ ย่องกง มาเก๊า และเซี่ยงไฮ้

๗. เมื่ออายุ ๓๐ ได้เดินทางกลับเข้ามาใน ประเทศสยามอีกครั้ง ในระหว่างที่เดินทางมาโดยทาง เรือนั้น ได้พบกับ “คุณหลวงสุขุมน้อยประดิษฐ์” (นายประดิษฐ์ สุขุม อดีตเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน) ท่านผู้นี้มีพระคุณอย่าง ยิ่งใหญ่ต่อครูบิลลี่โอ หรือ บิลลี่ ฟลอเรส คือท่านได้ชวน ครูบิลลี่ไปร่วมทำงานที่บริษัทภาพยนตร์ไทย หรือเป็นที่ นิยมเรียกกันติดปากว่า ไทยฟิล์ม เป็นบริษัทสร้าง ภาพยนตร์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล และมิตรสนิทของท่าน คือ นายพจน์ สารสิน นายประสาธ สุขุม นายชาญ นუნาค และคุณหลวง สุขุมน้อยประดิษฐ์ซึ่งเป็นหุ้นส่วนใหญ่ ในสมัยนั้นบริษัท ภาพยนตร์จำเป็นจะต้องมีวงดนตรีวงใหญ่ประเภท “แจ๊ส” มาเล่น เพื่อสำหรับบันทึกเสียงเข้ากับภาพยนตร์ ในขณะที่นั้นเมืองไทยเรายังมีผู้ที่สนใจการเล่นดนตรี สากลนั้นน้อยมาก วงดนตรีวงใหญ่ๆ ก็ไม่มีก็วงแทบจะ นับได้ และนักดนตรีก็มีราชการประจำ ทุกคนจึงต้อง หาเวลาปลีกตัวเพื่อมาบรรเลงอัดเสียงดนตรีให้เข้ากับ ภาพยนตร์แต่ละครั้งต้องใช้เวลาหลายวันจึงจะ สำเร็จ คุณหลวงสุขุมน้อยประดิษฐ์ ท่านจึงเสนอให้บริษัท ภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์มตั้งวงดนตรีขึ้น เมื่อบรรดาหุ้นส่วน เห็นชอบตามที่ท่านเสนอ ท่านจึงได้รวบรวมนักดนตรีที่ ท่านรู้จักมาร่วมกันจัดตั้งวงดนตรีของบริษัทภาพยนตร์ เสียงไทยฟิล์มขึ้น โดยมีคุณครูเอื้อ สุนทรสนาน เป็น หัวหน้าวง ซึ่งมีนักดนตรีในครั้งนั้น คือ

๑. คุณครูเอื้อ สุนทรสนาน
เล่นไวโอลิน และแซกโซโฟน
๒. นายสังเวียน แก้วทิพย์
เล่นอัลโต้แซกโซโฟน และคลาริเน็ต
๓. นายสมบุรณ์ ดวงสวัสดิ์
เล่นเทเนอร์แซกโซโฟน และฟลูต
๔. คุณครูศรี ยงยุทธ เล่นเปียโน
๕. คุณครูเวส สุนทรจามร เล่นทรมเป็ต

๖. คุณครูจำปา เล่มล้ำราญ เล่นทรัมเป็ต
 ๗. คุณครูภิญโญ (โจ) สุรวาท เล่นทรอมโบน
 ๘. คุณครูบิลลี่ (คีติ) ฟลอเรส เล่นกีตาร์ และแบนโจ
 ๙. คุณครูสาลี กล่อมอาภา เล่นกลองชุด
 ๑๐. คุณครูสมบุญ ศรีภาค เล่นดับเบิลเบส
 ๑๑. คุณครูสมพงษ์ ทิพยกะลิน เล่นไวโอลิน
 ๑๒. คุณครูทองอยู่ ปิยะสกุล เล่นไวโอลิน
- ทั้งหมดนี้เป็นรายชื่อนักดนตรีประจำบริษัท

ภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์มรุ่นแรกชื่อของครูบิลลี่ก็เป็นที่รู้จักของคนในวงการนี้ในด้านเรียบเรียงเสียงประสาน อย่างสมบุรณ์ด้วยจินตนาการแบบทำนองฝรั่ง เพลงแรกที่ท่านได้ทำให้แก่บริษัทภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์มก็คือ เพลงบัวขาวของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล กับ หม่อมหลวงพวงร้อย อภัยวงศ์ และอีกหลายๆ เพลงของบริษัทนี้จนโด่งดัง

เมื่อบริษัทภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์มได้ยกเลิกกิจการ เนื่องด้วยเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้น อุปสรรคในการถ่ายทำภาพยนตร์โดยเฉพาะฟิล์มที่จำเป็นต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ ขาดตลาดจึงมีอาจจะถ่ายทำได้ เมื่อบริษัทได้ยกเลิกกิจการวงดนตรีสากลก็ถูกยุบเลิกไปด้วย โดยปริยาย แต่บังเอิญโชคยังช่วยให้นักดนตรีมีงานทำคือ ในขณะที่คุณหลวงสุขุมน้อยประดิษฐท่านก็มีมิตรรักอยู่ท่านหนึ่ง คือ นายพันตรีวิลาศ โอสถานนท์ ซึ่งเป็นอธิบดีกรมโฆษณาการคนแรก ที่มีความสนใจในเรื่องดนตรี ประจวบกับในขณะนั้นทางกรมโฆษณาการก็อยากจะได้วงดนตรีเป็น “แจ๊ส” มาประจำสถานีวิทยุ เพื่อใช้ในการภาควิทยุคลื่นสั้นส่งกระจายเสียงไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน คุณหลวงสุขุมน้อยประดิษฐจึงมอบให้คุณครูเอื้อ สุนทรสนานไปจัดตั้งวงดนตรีขึ้นใหม่ โดยรวบรวมนักดนตรีชุดเดิมที่เคยอยู่กับบริษัทภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์มมาด้วยกัน

ดังนั้นครูบิลลี่ท่านจึงเข้ารับราชการที่กรมโฆษณาการตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา จากหลักฐานในบัตรประจำตัวของข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ใช้ชื่อว่า “มะลิ” สันนิษฐานว่าคงแปลงมาจากคำว่า Milly ครั้นต่อมา

ได้รับความกรุณาจาก ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ตั้งชื่อและนามสกุลให้ใหม่ คือนายคีติ คีตากร นับว่าครูบิลลี่ได้ใช้ชีวิตปักหลักอยู่ในประเทศไทยตลอดมา

ท่านที่เคารพ...ผมมีเกร็ดเล็กๆ น้อยๆ ของครูบิลลี่มาเล่าให้ท่านทราบ เนื่องจากชื่อของท่านว่า “มะลิ” ท่านจึงแต่งทำนองเพลงขึ้นทำนองหนึ่ง โดยให้ครูแก้ว อัจฉริยะกุลแต่งคำร้องให้และตั้งชื่อให้ว่า “เพลงมะลิ” ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ มีเนื้อร้องดังต่อไปนี้

งามหนักหนาเมื่อเวลามะลิบาน
แลตระการสดชื่นชวนชมหนักหนา
มองดูสวยสะอาดขาวพราวตา
เพลินวิญญาเมื่อได้ชมนิยมไม่วาย
กลิ่นหอมหวานชวนดมอยู่มิรู้ลืม
จิตเราปลื้มเพลินนิยมด้วยสมหมาย
งามหนักหนาเพลินนัยน์ตาทุกซดคล้าย
หลับสบายเพราะว่ามีความสวยงามน่าชม...

เพลงมะลินี้ คุณมณฑนา โมรากุลเป็นผู้ขับร้องเป็นคนแรก

สาเหตุที่ท่านเปลี่ยนชื่อก็เพราะว่า ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้เปลี่ยนชื่อและตั้งนามสกุลให้แก่ นักดนตรีชาวฟิลิปปินส์ทั้ง ๓ ท่าน เพื่อให้เหมาะสมกับรัฐธรรมนูญ คือ

๑. นายบิลลี่ ฟลอเรส หรือ มะลิ
เปลี่ยนเป็น นายคีติ คีตากร
๒. นายเปเปง...
เปลี่ยนเป็น นายปิยะ วาติตาคม
๓. นายโจ...
เปลี่ยนเป็น นายภิญโญ สุรวาทย์

ครั้นต่อมานักดนตรีชาวฟิลิปปินส์ทั้ง ๓ ท่านนี้ได้ขอแปลงสัญชาติเป็นสัญชาติไทยโดยสมบุรณ์ เมื่อ

วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

ครูบิลลีเมื่อเข้ามาประจำวงดนตรีลีลาศกรมโฆษณาการ ก็ได้รับตำแหน่งเป็น “นักดนตรีตรี” เล่นเครื่องมือกีตาร์สเปญนิสกับกีตาร์ฮาวาย และยังมีหน้าที่เป็นผู้เรียบเรียงเสียงประสานในแนว “แจ๊ส” ไว้อย่างมากมาย จนได้รับเกียรติสูงสุดในชีวิต ให้เป็นผู้เรียบเรียงเสียงประสานเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นคนแรกในวงดนตรีลีลาศกรมโฆษณาการ จนมีชื่อเสียงโด่งดัง

นอกจากนี้ยังได้รับความไว้วางใจจากคุณหลวงสุขุมย์ประติษฐ ให้เรียบเรียงเสียงประสานเพลงของท่านทั้งหมดรวมทั้งสิ้น ๗ เพลง คือ เพลงคนึงควญ ลีนรักลีนสุข เมื่อไหร่จะได้พบ ไม่อยากจากเธอ เกาะสวาท ชายไร่เชิง รักไม่ลืม นอกจากเพลงที่กล่าวมานี้ ยังมีเพลงพระนิพนธ์ของ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ อีกมากมายหลายสิบเพลง จากแนวทางการเรียบเรียงเสียงประสานของครูบิลลีนี้นี้ยังมีผู้ยึดถือนำไปปฏิบัติกันอย่างมากในแนวทาง “แจ๊ส” ที่ทันสมัยที่สุดในขณะนั้น

ในระหว่างที่ครูบิลลี รัชการอยู่ที่วงดนตรีลีลาศกรมโฆษณาการนั้น ยังได้ริเริ่มตั้งวงดนตรี “แจ๊ส” ประเภทดิกซีแลนด์ (Dixie Land) ขึ้นวงหนึ่ง เพื่อไว้ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ หรือวิทยุคลื่นสั้น โดยตั้งชื่อวงดนตรีว่า บิลลี แอนด์ ฮิสบอยส์ (Billy & His Boys) จนได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากท่านผู้ฟังทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ด้วยฝีมือเล่นกีตาร์นี้แหละ จนได้รับฉายาว่า นักกีตาร์มือไฟจนบรรดาหนุ่มไทยที่รักเสียงกีตาร์ ดังมนต์ดลใจให้มาสมัครเป็นลูกศิษย์ของครูบิลลีอย่างมากมาย แม้กระทั่งตัวผมเองสมัยที่เล่นดนตรีวงฮาวายกับฮอนหาญบุญตรงก็เคยศึกษาวิธีเล่นกีตาร์แจ๊สจากท่านไว้มาก

ผลงานเพลงที่ครูบิลลีเรียบเรียงเสียงประสานไว้มากที่สุดในวงดนตรีของกรมโฆษณาการ หรือ วงดนตรีลีลาศกรมโฆษณาการ แต่ในปัจจุบันนี้น่าเสียดายเป็นที่สุด ดันฉบับลายมือของท่านได้สูญหายไปเกือบหมดสิ้น เท่าที่ผมเคยเห็นและเก็บต้นฉบับลายมือของ

ท่านไว้เป็นบางส่วน เพราะว่าต่างคนต่างเก็บลายมือของท่านไว้ ทั้งนี้เพื่อการศึกษาหาข้อมูลวิธีการเรียบเรียงเสียงประสานของท่านไว้ เท่าที่ผมเคยเห็นลายมือของท่านที่ต้นฉบับ ที่ท่านได้เรียบเรียง ท่านจะเซ็นชื่อด้วยดินสอ “สีเขียวอ่อน” แทบทุกฉบับ ไม่ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใดท่านจึงนิยมใช้ดินสอสีเขียวอ่อนเซ็นชื่อ แต่ก็มาถึงบางอ้อ...ก็ต่อเมื่อได้พิจารณาชื่อของท่านจริงๆ ยิ่งหูตาสว่าง เพราะเป็นชื่อที่คุณพ่อคุณแม่ของท่านตั้งให้ คือ “มิลลี่” (Milly) จนกลายมาเป็น บิลลี (Billy) และมาเปลี่ยนเป็นภาษาไทยว่า “มะลิ” สีเขียวอ่อนก็มาจากสีของกำมะลีนั่นเอง

ครูธำตริหรือวิชัย โกกิลกนิษฐ นักแต่งคำร้องของวงดนตรีกรมโฆษณาการ ได้เขียนถึงครูบิลลีไว้ว่า ปัจจุบันครูบิลลีอยู่ในวัยสูงอายุแล้ว แต่ยังดูหนุ่มแน่นสุขภาพอ่อนโยน แต่งกายประณีตมากสมกับศิลปินผู้ต้องการความละเอียดถี่ถ้วน เขามีชื่อในภาษาไทยว่า คีตคีตากร แต่จะมีใครสักคนที่รู้จักเขาในชื่อนี้ นอกจากบิลลีเจ้าแห่งกีตาร์ หรือนักกีตาร์มือไฟเท่านั้น นี่คือชื่อเขียนของครูธำตริ เจ้าของเนื้อเพลงยังจำได้ไหม...

ไม่เพียงเท่านี้ เท่าที่ผมลองค้นดูข้อเขียนของบรรดาเพื่อนๆ ของท่าน ยังพบข้อเขียนของครูสุमान กาญจนะผลิน นักแต่งเพลงและนักดนตรียอดเยี่ยม ในตำแหน่งที่ทางราชการประกาศเชิดชูไว้ คือ ศิลปินแห่งชาติ เขียนถึงครูบิลลีไว้ดังนี้

คิดถึงบิลลี คุณคีต คีตากร ผมได้มีโอกาสได้รู้จักกับบิลลีหรือคีต คีตากร ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๔๗ สมัยที่เขายังเป็นนักดนตรีเล่นกีตาร์ประจำอยู่ที่วงดนตรีกรมโฆษณาการ ผมยอมรับนับถือว่าบิลลีเป็นนักเล่นกีตาร์ แมนลีน แบนโจ ที่มีฝีมือยอดเยี่ยมคนหนึ่งในยุคหนึ่ง นอกจากฝีมือในการบรรเลงแล้ว บิลลียังเป็นนักเรียบเรียงเสียงประสาน (Arrange) ที่มีฝีมือเยี่ยมอีกประการหนึ่งด้วย เพลงที่บิลลีแยกเสียงประสานให้วงดนตรีสุนทราภรณ์นั้นมีมากมาย ชื่อเสียงของบิลลีและฝีมือในการเล่นกีตาร์ของเขาโด่งดังเป็นที่รู้จักกันมาก

ในยุคที่วงดนตรีสุนทราภรณ์ยกวงไปบรรเลงตามเวทีสลับภาพยนตร์ หรือบรรเลงในงานบอลล์ต่างๆ

ในยุคสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยบรรดานิสิต นักศึกษา และหนุ่มๆ สาวๆ คนทั่วๆ ไป จะพากันชื่นชอบฝีมือการบรรเลงของเขามาก และเรียกชื่อเขาว่าบิลลี อย่างเป็นกันเองอยู่เสมอ ซึ่งบิลลียกตอบสนองรับด้วยการโบกไม้โบกมือยิ้มอย่างไม้อ้อเนื้ออ้อตัว ผมได้ร่วมเล่นดนตรีกับบิลลีอยู่หลายปีที่ห้อยเทียนเหลา (หยาดฟ้า ภัตตาคาร) ถนนเสือป่า ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๔๙๖ โดยผมเล่นทรัมเป็ต (Trumpet) บิลลีตอนนั้นไม่ได้เล่นกีตาร์แล้ว แต่ไปเล่นเบสหรือดับเบิลเบส บิลลีทำงานดีมากไม่เคยขาด ไม่เคยสาย บิลลีเป็นคนมีระเบียบวินัย พิถีพิถันในเรื่องส่วนตัวของเขาเป็นพื้นเดิมอยู่แล้วก็เป็นได้ ดังจะสังเกตเห็นจากการแต่งเนื้อแต่งตัวมาทำงานที่กรมโฆษณาการ หรือมาทำงานที่ห้อยเทียนเหลา ทุกๆ คืน ผมของบิลลีจะต้องหวีเรียบแปล้ และเสกกลางอยู่เสมอ พร้อมทั้งสวมสูท ผูกไทผูกกระด้ายอย่างเรียบร้อย รองเท้าต้องขัดเป็นมันอยู่เสมอ บางวันเขามองไปเห็นผม (ครูสมาน) สวมถุงเท้ามาทำงาน เขาจะเดินมาหาแล้วกระซิบบอกว่า

เฮ้ย...สมานทำไมวันนี้ไม่สวมถุงเท้าวะ นี่ก็แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนเจ้าระเบียบ และพิถีพิถันมากในเรื่องการแต่งตัว นี่คือข้อเขียนของครูสมาน กาญจนะฉลิม

ครูบิลลีเป็นนักดนตรีประเภทเครื่องสายเล่นกีตาร์แบนโจ ดับเบิลเบส เปียโน ฝีมือเยี่ยม นอกจากนี้ยังเป็นชาวต่างชาติคนแรก ที่นำวิธีการเรียบเรียงเสียงประสานของฝรั่งมาทำเป็นเพลงไทยสากลทาง “แจ๊ส” ผู้เรียบเรียงเสียงประสานนั้นเปรียบเสมือนเป็นนักแต่งเพลงด้วยคนหนึ่ง เพราะว่าจะต้องเป็นผู้คิดทำนองเพลงซ้อนทำนองเพลงในการเรียบเรียงเสียงประสานในเพลงนั้นๆ และเป็นผู้ที่ทำให้ทำนองที่แต่งขึ้นนั้นสมบูรณ์ด้วยจินตนาการของผู้ที่เรียบเรียงเสียงประสาน โดยกำหนดโน้ตให้เข้ากับเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นอย่างมีสีสัน (Tone Colour)

อันได้แก่น้ตสำหรับ เปียโน แซกโซโฟน ทรัมเป็ต ทรัมโบน กีตาร์ เบส และกลอง ให้เล่นสอดแทรกประสานรับกันอย่างแนบแน่น จึงจะเกิดความไพเราะเพราะพริ้งน่าฟัง ในแนวประสานเสียงแบบอย่างเพลงฝรั่ง

ท่านที่เคารพ...ผมยังมีข้อเขียนของครูบิลลี ที่เขียนประวัติของตัวเองไว้เป็นภาษาอังกฤษ เพราะเห็นว่าท่านเขียนภาษาไทยไม่ค่อยเก่ง ดังนั้นบุตรสาวคนที่สองของท่าน คือ คุณจรี อุกุภรัตน์ (คีตากร) จึงได้แปลเป็นภาษาไทยไว้ว่า “ผมมีสัญชาติเป็นชาวฟิลิปปินส์ โดยกำเนิดชื่อบิลลี ได้เข้ามาเมืองไทยในปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ มีสิ่งติดตัวเข้ามาก็คือมีฝีมือเล่นดนตรีทั้งแบนโจและกีตาร์ คุณเอื้อแนะนำว่าวงดนตรีกรมโฆษณาการเป็นหน่วยราชการ ถ้าจะร่วมกันจริงๆ ก็ต้องโอนสัญชาติเป็นไทย ผมก็ตกลงเปลี่ยนชื่อจาก “บิลลี เป็น คิติ คีตากร” ตามที่ ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ท่านได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงให้ แม้แต่จะเปลี่ยนชื่อเป็นไทยแล้วก็ตาม แต่ไม่ค่อยจะมีคนเรียกชื่อใหม่ของท่านเลย ยังคงเรียกชื่อว่า บิลลีๆเรื่อยๆ มา ชีวิตในบั้นปลายของครูบิลลี มีโรคประจำตัว คือ ความดันโลหิตสูง แต่เป็นผู้ที่รักษาสุขภาพอย่างยอดเยี่ยม ท่านจึงมีร่างกายแข็งแรง กระฉับกระเฉง ความจำแม่นยำ ท่านใช้ชีวิตอย่างสงบสุขอยู่กับลูกๆ และเริ่มท่องเที่ยวต่างประเทศกับบรรดาลูกๆ จนวาระสุดท้ายท่านได้ถึงอนิจกรรมด้วยโรคหัวใจวาย เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ รวมสิริอายุได้ ๘๓ ปี ๑๑ เดือน

ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จตุรดาภรณ์ช้างเผือก นี่คือนักดนตรีแจ๊สฟิลิปปินส์ สู่แผ่นดินสยาม

ข้อถก:

วารสารไทยฉบับที่ ๗๙ กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๔๔ เรื่อง “ผู้ร่วมสรรค์สร้างแนวเพลงแบบสังคีตสัมพันธ์” คณะผู้จัดทำต้องขออภัยท่านผู้อ่านมา ณ ที่นี้ด้วย เนื่องจากภาพผิดพลาดในหน้า ๗๐-๗๑ ภาพคุณครูพุ่ม บาปุยะวาทย์ เป็นภาพของครูเวส สุนทรจามร

เรียน ท่านผู้อ่านวารสารไทย

คณะอนุกรรมการจัดทำวารสารไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้จัดพิมพ์วารสารไทย เพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน และเพื่อเป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เราใคร่ขอเชิญชวนให้ท่านผู้อ่านได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับ “วารสารไทย” นี้ หรือหากท่านต้องการให้เรานำเสนอเรื่องใดที่ท่านคิดว่าจะน่าสนใจ มีประโยชน์ต่อส่วนรวมและชาติบ้านเมือง คอลัมน์นี้เป็นเวทีของท่าน ขอได้โปรดเสนอความคิดเห็นส่งมาในใบตอบฉบับนี้ และกรุณาอย่าลืมปิดดวงตราไปรษณียากรด้วย

ขอขอบคุณ

ใบตอบรับ วารสารไทย	ได้รับ วารสารไทย ฉบับที่.....เรียบร้อยแล้ว	วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕.....
ชื่อผู้รับ		
ที่อยู่/สถานที่ทำงาน :		
คำถาม/ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นต่างๆ :		

กรุณาส่ง

ปิดดวงตราไปรษณียากร

๒ บาท

ฝ่ายจัดทำ “วารสารไทย”

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อย จปร. (เดิม) ทำเนียบรัฐบาล

ถนนราชดำเนิน เขตดุสิต

กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

(แนวก๊อป)

(แนวก๊อป)

ปรางค์ศรีเทพ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาพ : สมบัติ สุธรรมราษฎร์

ปราสาทสองพี่น้อง อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ทับหลัง

ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบขอม เป็นปราสาท ๒ องค์ หันหน้าไปทางทิศตะวันตกฐานก่อด้วยศิลาแลงเดียวกัน ปราสาทองค์ใหญ่มีฐานเพิ่มอีกชั้นเพื่อให้เด่น มีเทวรูปอยู่ด้านในคือ “ศิวลึงค์” องค์ปราสาทหรือองค์เรือนธาตุก่อด้วยอิฐ มีประตูทางเข้าทางเดียว ส่วนอีก ๓ ด้านทำเป็นประตูหลอก มีมุขในลักษณะคล้ายซุ้มหน้าบันยื่นออกมาทั้ง ๔ ด้าน ยกเว้นมุขด้านหน้าของปราสาทองค์ใหญ่ที่ทำยื่นออกมา

จากการขุดแต่งทางโบราณคดี พบทับหลังและเสาประดับกรอบประตู โดยทับหลังจำหลักเป็นอุมามเหศวร คือ สลักรูปพระอิศวรอุ้มนางพารพตี ประทับนั่งอยู่เหนือโคอศุภราช อายุปราสาทสองพี่น้องอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นเทวสถานในศาสนาฮินดู และต่อมาได้ถูกดัดแปลงเป็นพุทธสถาน

เรื่อง : สุนิ กระจำวุฒิชัย
ภาพ : สมบัติ สุธรรมรักษ์